

Strategia IIT

**Partnerstwo
Lubuska 9**

Dofinansowane przez
Unię Europejską

miasto i gmina
Bytom
Odrzański

gmina
Kolsko

miasto i gmina
Koźuchów

gmina
Nowa Sól

miasto i gmina
Nowe
Miasteczko

gmina
Siedlisko

miasto i gmina
Sława

miasto i gmina
Szlichtyngowa

miasto i gmina
Wschowa

Strategia IT

Partnerstwo

Lubuska 9

Strategia terytorialna

Partnerstwo Gmin - Lubuska 9

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Mariusz Goraj, Piotr Górka, Piotr Jański, Artur Jastrzębski, Krzysztof Koman, Sandra Kozica, Justyna Pietrzykowska, Joanna Sikorska, Justyna Wieczorkiewicz-Molendo.

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego 2023” jest trzecią edycją projektu strategicznego pod nazwą Centrum Wsparcia Doradczego, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Obecna edycja CWD wdrażana jest przez Fundację Fundusz Współpracy oraz Związek Miast Polskich.

Program ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego oraz budowanie kompetencji samorządów lokalnych do strategicznego planowania rozwoju we współpracy z innymi JST i planowania kompleksowych przedsięwzięć, rozwiązujących problemy rozwojowe i odpowiadających zidentyfikowanemu potencjałowi obszaru partnerstwa.

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego 2023” realizowany jest w okresie od lipca do końca grudnia 2023 roku w ramach programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027

2022-23 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa:

1. miasto i gmina Bytom Odrzański,
2. gmina Kolsko,
3. miasto i gmina Koźuchów,
4. gmina Nowa Sól,
5. miasto i gmina Nowe Miasteczko,
6. gmina Siedlisko,
7. miasto i gmina Sława,
8. miasto i gmina Szlichtyngowa,
9. miasto i gmina Wschowa.

Skład Rady Partnerstwa:

- **Paweł Jagasek** – Przewodniczący Rady Partnerstwa, Burmistrz Koźuchowa,
- **Konrad Antkowiak** – Zastępca Przewodniczącego Rady Partnerstwa, Burmistrz Miasta i Gminy Wschowa,
- **Izabela Bojko** – Wójt Gminy Nowa Sól,
- **Henryk Matysik** – Wójt Gminy Kolsko,
- **Cezary Sadrakuła** – Burmistrz Sławy,
- **Jacek Sauter** – Burmistrz Bytomia Odrzańskiego,
- **Dariusz Straus** – Wójt Gminy Siedlisko,
- **Jolanta Wielgus** – Burmistrz Miasta i Gminy Szlichtyngowa,
- **Danuta Wojtasik** – Burmistrz Nowego Miasteczka.

Skład Grupy Roboczej:

- **Piotr Maciąg** – Koordynator Grupy Roboczej Partnerstwa – Urząd Miejski w Koźuchowie,
- **Anna Ciszka – Marczevska, Grzegorz Chomont, Marta Moskwa** – Urząd Miejski w Koźuchowie,
- **Monika Pelc, Adrian Niżnikowski, Tomasz Chmielewski** – Urząd Miejski w Bytomiu Odrzańskim,
- **Błażej Rajman** – Urząd Miasta i Gminy w Szlichtyngowie,
- **Agnieszka Tomczak, Marzena Choma** – Urząd Miasta i Gminy Wschowa,
- **Magdalena Wierzińska, Greta Maciejewska, Agata Mleczek** – Urząd Gminy Nowa Sól,
- **Janina Budzan, Patrycja Wesołowska** – Urząd Gminy Siedlisko,
- **Renata Chodak, Edyta Dźdźora** – Urząd Gminy Kolsko,
- **Paulina Dorosz, Sylwia Gulczyńska** – Urząd Miejski w Sławie,
- **Anna Kwapien** – Urząd Miejski Nowe Miasteczko.

Spis treści

1. Wstęp	8
1.1. Wprowadzenie	8
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych	10
2.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie.....	10
2.2. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych.....	14
2.3. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa	21
2.4. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	24
2.5. Planowanie transportu na obszarze Partnerstwa.....	26
3. Cele Partnerstwa i ich operacjonalizacja	30
3.1. Cele Strategii Partnerstwa	30
3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	50
3.3. Wskaźniki rezultatu i produktu	58
4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru Partnerstwa.....	60
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa.....	60
4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	72
4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	84
4.4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Partnerstwa	91
5. Projekty	110
5.1. Powiązanie pomiędzy projektami	139
6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii	143
6.1. Zarządzanie wdrażaniem Strategii	143
6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania	146
7. Opis zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	150
7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania Strategii	150
7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii.....	154
7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii	155
8. Źródła finansowania	156
9. Wykazy i spisy.....	158

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 „Europa bliżej obywateli” skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Fundamentem do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów - na bazie zawiązywanych partnerstw - w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. ZIT i IIT.

Niniejsza Strategia Partnerstwa Gmin Lubuska 9 - zgodnie z brzmieniem art.36 ust.8 p.1 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 - stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby rozwojowe, wyzwania i szanse wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru Partnerstwa¹. Strategia i jej proces przygotowywania są zgodne z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Dokument strategiczny opracowany został zgodnie z metodologią prac określoną przez Związek Miast Polskich i zawiera m.in. syntezę diagnozy, cele rozwojowe Partnerstwa oraz odpowiadające im kierunki działań, wskaźniki, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, system partycypacji społecznej, źródła finansowania i opis systemu wdrażania.

Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 -2027”. Z kolei prezentowane w Strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament do wykazania powiązań między projektami, celami oraz

¹ Raport diagnostyczny – Portret Partnerstwa Lubuska 9, opracowanie Związku Miast Polskich, 2022.

działaniami. Zakres Strategii, w szczególności w odniesieniu do wzoru listy projektów, podejścia zintegrowanego, wskaźników, został skonsultowany w toku prac nad strategią z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej Województwa Lubuskiego. Strategia została opracowana także w oparciu o procedurę opiniowania strategii IIT wskazaną przez IZ programu regionalnego.

Projekt Strategii terytorialnej został przygotowany przez Partnerów i zespół ekspertów Związku Miast Polskich w okresie listopad 2022 r. – kwiecień 2023 r. w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego Plus, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W prace nad dokumentem zaangażowani zostali przedstawiciele samorządów tworzących Partnerstwo (Rada Partnerstwa oraz Grupa Robocza) oraz partnerzy społeczno-gospodarczy i interesariusze różnych środowisk. Ostateczny kształt projektu strategii został zatwierdzony przez Radę Partnerstwa.

Rysunek 1. Centrum Wschowy.

Źródło: Urząd Miejski we Wschowie.

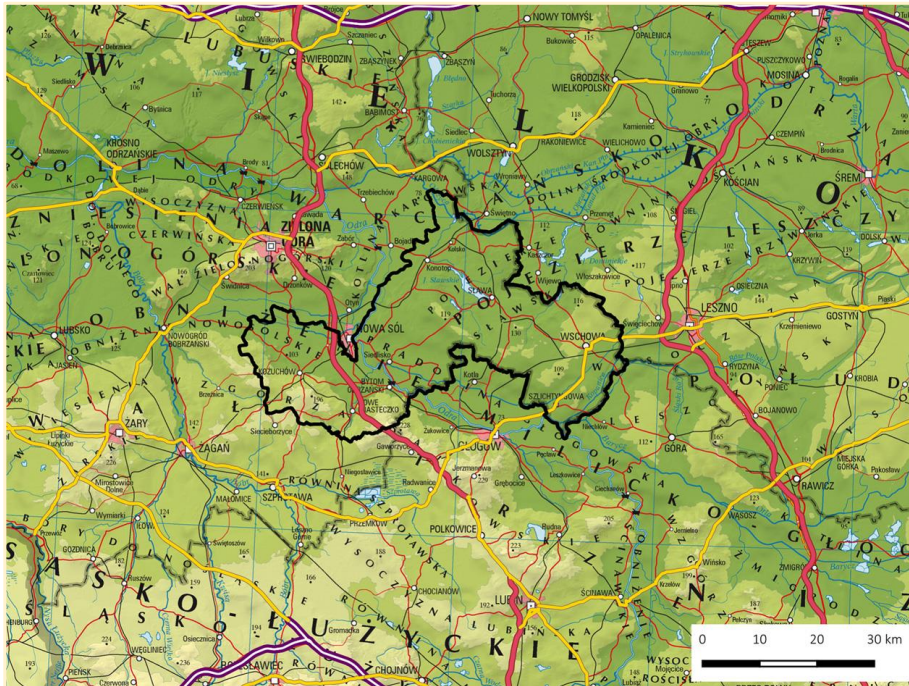
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych

2.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie

13 stycznia 2021 r. władze dziewięciu gmin z południowo-wschodniej części województwa lubuskiego podpisały list intencyjny w sprawie wzmocnienia partnerstwa międzygminnego. Istotą dokumentu było formalne wyrażenie woli i gotowości do współpracy w zakresie realizacji zadań wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy regionu, a także intensyfikację wzajemnej współpracy w latach 2022-30. 19 kwietnia 2022 r. Zarząd Województwa Lubuskiego podjął decyzję o zgłoszeniu Partnerstwa do udziału w projekcie Centrum Wsparcia Doradczego Plus, jako spełniającego warunek zaliczenia do krajowych Obszarów Strategicznej Interwencji. W związku z zakwalifikowaniem Partnerstwa do projektu CWD+, poszczególne rady gmin podjęły w czerwcu 2022 r. uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w celu przygotowania i realizacji strategii „Partnerstwa Gmin-Lubuska 9”. Zostało ono zawarte 8 maja 2023 r.

Obszar Partnerstwa położony jest w zachodniej Polsce, w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, na pograniczu z województwem wielkopolskim (od strony północno-wschodniej) oraz dolnośląskim (od strony południowo-wschodniej). Od zachodu sąsiaduje z powiatami województwa lubuskiego – żagańskim, zielonogórskim oraz (północna granica gminy Kożuchów) z Zieloną Górą. W skład Partnerstwa wchodzi wszystkie gminy powiatu wschowskiego oraz (poza miastem Nowa Sól i gminą Otyń) nowosolskiego. Na koniec 2021 r. obszar Partnerstwa o powierzchni 1 280,76 km² zamieszkiwało 78 539 osób.

Rysunek 2. Położenie Partnerstwa Lubuska 9 w skali regionu.

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA.

Głównymi ośrodkami miejskimi położonymi na obszarze Partnerstwa są Wschowa, Koźuchów, Sława i Bytom Odrzański. Mniejszymi miastami Partnerstwa są siedziby gmin Nowe Miasteczko i Szlichtyngowa. Pozostałe miejscowości to ośrodki wiejskie.

Obszar Partnerstwa położony jest wzdłuż rzeki Odry, pomiędzy ujściami Baryczy i Czarnej Strugi. Południowo-zachodnia część Partnerstwa leży na Wzgórzach Dalkowskich, przechodzących w kierunku Odry w Pradolinę Głogowską. Północną część Partnerstwa stanowi Pojezierze Sławskie oraz część Kotliny Kargowskiej.

Zasadnicza część obszaru Partnerstwa przedstawia krajobraz nizinny – jedynie południowo-zachodnia część położona jest na zróżnicowanych wzgórzach morenowych o wysokości dochodzącej do 130 m n.p.m. Teren Pradoliny Głogowskiej uznawany jest za jeden z najcieplejszych regionów w Polsce z okresem wegetacji roślin ok. 220 dni w roku. Lesistość obszaru Partnerstwa wynosi 39 % (wobec 30,8% średniej dla całego kraju), a główne kompleksy leśne położone są na terenie gmin Sława, Nowa Sól, Kolsko i Wschowa.

Północna i północno-wschodnia część obszaru Partnerstwa obfituje w akweny wodne, które są znaczącymi i popularnymi ośrodkami turystycznymi. Najważniejszym z nich jest Jezioro Sławskie, które ze względu na swoją wielkość (ok. 8,2 km²) nazywane było „śląskim morzem”. Do największych jezior możemy zaliczyć także jeziora Lgińsko (gmina Wschowa), Orchowe (gmina Kolsko) czy jeziora tarnowskie (gmina Sława).

Główne szlaki komunikacji drogowej przebiegające przez obszar Partnerstwa to droga ekspresowa S3 (węzły na obszarze Partnerstwa: Nowe Miasteczko, Nowa Sól-Zachód i Nowa Sól-Południe) i droga krajowa nr 12 (na terenie gmin Szlichtyngowa i Wschowa). Podstawowy układ komunikacji drogowej stanowi gęsta sieć dróg wojewódzkich: 278, 283, 292, 293, 296, 297, 305, 315 316, 318, 319, 321, 324, 325, 326, 333 uzupełniana drogami powiatowymi i gminnymi.

Transport kolejowy dostępny jest poprzez linię kolejową nr 273 (Nadodrzanka) i nr 14, przy czym osobowe połączenia kolejowe dostępne są dla podróżnych na obszarze Partnerstwa wyłącznie na stacjach w Bytomiu Odrzańskim, we Wschowie i w Starych Drzewcach w Gminie Szlichtyngowa. Podstawą publicznego transportu zbiorowego są przewozy kołowe, świadczone przez regionalnych i lokalnych przewoźników, a w południowo-zachodniej części Partnerstwa przez Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacji SubBus.

Podstawowa infrastruktura zeroemisyjnego transportu rowerowego na obszarze Partnerstwa jest na stosunkowo niskim poziomie. Dynamicznie rozwijane są ścieżki rowerowe o charakterze rekreacyjnym i turystycznym, jednak drogi rowerowe posiadające cechy infrastruktury komunikacyjnej są wciąż niewystarczające, mając na względzie wielkość obszaru Partnerstwa, uwarunkowania jego zabudowy oraz posiadane zasoby turystyczne i rekreacyjne. Nie istnieje również żaden zorganizowany system wypożyczalni rowerów.

Nierównomierny jest poziom dostępu do szerokopasmowego Internetu na obszarze Partnerstwa – tereny położone w jego północnej i środkowej części stanowią pod tym względem w znacznej mierze „białe plamy” na mapie połączeń udostępnionej przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Partnerstwo Lubuska 9 cechuje stosunkowo wysoka atrakcyjność turystyczna oraz zróżnicowana paleta walorów turystycznych. Ugruntowaną markę posiadają ośrodki turystyczne zlokalizowane nad jeziorami, w szczególności Sława, Lubiatów i Lgiń. Stale rozwija się budownictwo letniskowe i rekreacyjne, w szczególności w pozostałych miejscowościach nad jeziorami, m.in. w Tarnowie Jeziernym, Radzynie (gmina Sława) i Jesionce (gmina Kolsko). We wszystkich gminach Partnerstwa znajdują się liczne, cenne przykłady architektury sakralnej i pałacowo-dworskiej z

okresu XVIII i XIX stulecia. Na uwagę zasługują także zachowane historyczne miejskie układy urbanistyczne.

Do najcenniejszych obiektów zabytkowych położonych na obszarze Partnerstwa możemy zaliczyć:

- Zamek i mury obronne w Koźuchowie,
- Późnorennesansowy ratusz oraz zespoły kamienic z XVIII-XIX w. w Bytomiu Odrzańskim,
- Kościół farny we Wschowie,
- Poewangelicki kościół Żłóbka Pana Jezusa we Wschowie,
- Zespół klasztorny franciszkanów we Wschowie.

Szczególnie cennymi zabytkami są dzieła sztuki funeralnej, które znajdują się w szczególności w Koźuchowie, Wschowie i Bytomiu Odrzańskim – ewangelickie cmentarze należą do najpiękniejszych nekropolii w Polsce, stanowiąc unikatowe w skali kraju pomniki kultury funeralnej.

Rysunek 3. Lapidarium rzeźby nagrobnej w Koźuchowie.

Źródło: Krzysztof Koman, Związek Miast Polskich.

2.2. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych

2.2.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa

Zgodnie z wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030² Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) gmina Kolsko została zaliczona – jako jedna z 10 gmin w całym województwie - do obszarów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji rozwojowej (uwzględniając obszary społeczny, gospodarczy i demograficzny). Pozostałe gminy tworzące Lubuską 9 również posiadają szereg deficytów, a ich sytuacja nie jest stabilna, stąd zostały zaklasyfikowane jako gminy o utrudnionych warunkach rozwojowych. Zapisy regionalnej Strategii są tożsame z opracowanym wcześniej Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego³, który wyznaczył obszary funkcjonalne o znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju, jak również obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Wśród gmin tworzących Partnerstwo Lubuska 9 Wschowa została uznana za ośrodek lokalny pełniący uzupełniającą rolę w stosunku do ośrodków subregionalnych, a gminy Kożuchów i Nowa Sól zakwalifikowane zostały do grona wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwojowych, tzn. położonych w strefach bezpośredniego oddziaływania miejskich obszarów funkcjonalnych. Pozostałe gminy Partnerstwa (a także obszar wiejski gminy Wschowa) zaliczone zostały do kategorii wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Oznacza to, iż „znajdują się one poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych i nie są objęte ich potencjałem rozwojowym. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla tych obszarów jest odpływ ludności, a bariery w rozwoju stanowią głównie: niska dostępność do usług publicznych, zły stan techniczny zabudowy, słaba jakość infrastruktury technicznej oraz niska dostępność komunikacyjna.”

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wyróżnia także obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Są to miejsca, w których występuje koncentracja problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, które mogą mieć znaczenie w skali regionu i kraju. Zgodnie z kryteriami zawartymi w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Krajowej Strategii Rozwoju

² Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 r.

³ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 2 maja 2018 r. poz. 1163.

Regionalnego wyróżniono pięć typów obszarów wymagających długofalowej interwencji:

- I. Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- II. Miasta i inne obszary tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- III. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- IV. Obszary przygraniczne,
- V. Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Tabela 1. Klasyfikacja gmin pod względem występowania typu obszaru wymagającego długofalowej interwencji.

NAZWA GMINY	TYP OBSZARU WYMAGAJĄCY DŁUGOFALOWEJ INTERWENCJI				
	I	II	III	IV	V
Bytom Odrzański	X	X			
Kolsko	X		X		
Kozuchów	X				
Nowa Sól	X				
Nowe Miasteczko	X	X			
Siedlisko	X	X			
Sława		X	X		
Szlichtyngowa	X	X			X
Wschowa	X	X			X

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie PZPWL.

Jak widać, największa koncentracja wyzwań rozwojowych dotyczy gmin ze wschodniej części obszaru Partnerstwa. Jest to niewątpliwie pokłosie ich marginalnego – w odniesieniu do rdzenia rozwojowego regionu – położenia na styku trzech województw.

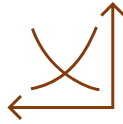
Przeprowadzone w ramach diagnozy obszaru Partnerstwa analizy i prace badawcze pozwoliły pokazać wielopłaszczyznowo stojące przed nim wyzwania rozwojowe i potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów Lubuskiej 9. Znacząca część barier rozwojowych jest tożsama z problemami dotykającymi większość

województwa Lubuskiego, w szczególności gminy zaliczone do tożsamych Obszarów Strategicznej Interwencji.

Pierwszoplanowe są dynamicznie postępujące zmiany demograficzne, których skutki bezpośrednio przełożyć się mogą w najbliższych latach na lokalną gospodarkę, jak i usługi rynkowe oraz publiczne – rosnąca liczba seniorów i malejąca liczba dzieci oraz młodzieży spowodują zupełnie inne oczekiwania mieszkańców w zakresie sieci szkół, placówek opieki zdrowotnej, pomocy środowiskowej, transportu publicznego czy podstawowej infrastruktury. Drugim fundamentalnym wyzwaniem są zmiany klimatyczne oraz szeroko rozumiana problematyka związana z ochroną środowiska, w szczególności zasobów wodnych i czystości powietrza. Nasilające się od lat problemy związane z suszą w perspektywie najbliższych lat mogą stanowić istotny czynnik niezwykle negatywnie wpływający na lokalne rolnictwo, jak i dostępność wód do celów bytowych i gospodarczych. Prowadzenie efektywnej polityki w zakresie planowania i realizacji działań rozwojowych, pozyskiwanie funduszy oraz dostosowanie usług publicznych do wymogów współczesnego, cyfrowego świata – to wyzwania, z którymi coraz trudniej radzą sobie rozbudowane organizmy administracji samorządowej dużych ośrodków wojewódzkich. Tempo zmian otoczenia prawnego, rosnące koszty realizacji usług publicznych i dramatyczne braki specjalistów powodują, iż niewielkie gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie skazane są w coraz większym stopniu na poszukiwanie zewnętrznych podmiotów do realizacji szeregu usług. Prowadzi to do pogłębiania deficytów kompetencyjnych kadr urzędów oraz dalszego uzależniania się samorządów od outsourcingu.

Wskazane powyżej problemy nie wyczerpują całego katalogu wyzwań, z jakim przychodzi się dziś mierzyć samorządom Partnerstwa. Dla potrzeb przygotowanego w 2022 r. Raportu diagnostycznego – Portretu Partnerstwa Lubuska 9, przeprowadzono szczegółową analizę obszaru Partnerstwa w czterech wymiarach: gospodarczym, społecznym, środowiskowo-przestrzennym oraz administracyjno-samorządowym. Jednym z elementów prac diagnostycznych była analiza ekspercka, badania danych statystycznych oraz prace warsztatowe z władzami samorządów Partnerstwa i członkami Grupy Roboczej, których efektem było zidentyfikowanie kluczowych problemów obszaru Partnerstwa.

2.2.1.1. Kluczowe problemy Partnerstwa w obszarze gospodarczym

- Niski i nierównomierny poziom wykorzystania posiadanych zasobów i walorów turystycznych, rekreacyjnych i kulturowych.
- Brak dedykowanej przedsiębiorcom i inwestorom polityki rozwoju obszaru i poszczególnych gmin.
- Wykluczenie komunikacyjne poszczególnych miejscowości i całego obszaru.
- Niska dostępność komunikacyjna Partnerstwa (kolejowa, drogowa, lotnicza).
- Brak wykorzystania potencjału gospodarczego Odry.
- Niski poziom promocji gospodarczej regionu.
- Brak uzbrojonych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą.
- Brak atrakcyjnych ofert pracy dla osób z wyższymi kwalifikacjami.
- Brak bazy mieszkaniowej dla pracowników lokalnych firm.
- Niski poziom gazyfikacji gmin.
- Istniejące ograniczenia środowiskowe (np. NATURA 2000).
- Niedostosowanie wykształcenia i kompetencji absolwentów szkół do potrzeb rynku.
- Brak motywacji części mieszkańców do podjęcia pracy – zbyt niskie zarobki.
- Brak pracowników na rynku.
- Niewystarczający rozwój infrastruktury turystycznej.
- Brak marki miejsca.

2.2.1.2. Kluczowe problemy Partnerstwa w obszarze społecznym

- Wykluczenie komunikacyjne większości miejscowości obszaru.
- Brak dostępu (w szczególności na terenach wiejskich) do usług zdrowotnych, kulturalnych, społecznych i oferty sportowo-rekreacyjnej.
- Zły stan istniejącej oraz brak dostępności nowej oferty mieszkań komunalnych.
- Brak tożsamości kulturowej mieszkańców.

- Niski poziom szkolnictwa branżowego i niedopasowania oferty szkolnictwa technicznego i branżowego do potrzeb lokalnego rynku.
- Brak atrakcyjnej oferty zajęć rozwijających kluczowe kompetencje wśród uczniów (dzieci i młodzieży).
- Brak wykwalifikowanej kadry (dla firm i instytucji publicznych).
- Uzależnienia (alkoholizm, narkomania).
- Nieudolność życiowa.
- Zbyt rozbudowane programy socjalne zniechęcające do podejmowania pracy i własnego rozwoju.
- Brak miejsc w żłobkach.
- Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach.
- Brak ofert aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami.
- Wyczone, dziedziczne bezrobocie.
- Wykluczenie cyfrowe.
- Brak polityk dedykowanych seniorom.
- Niska aktywność społeczna.

2.2.1.3. Kluczowe problemy Partnerstwa w obszarze środowiskowo-przestrzennym

- Niewykorzystanie potencjałów środowiskowych dla równomiernego rozwoju obszaru.
- Zanieczyszczenie rzek i jezior.
- Zanieczyszczenie powietrza (smog i zakłady przemysłowe).
- „Kopciuchy” – wysoka liczba rozproszonych, szkodliwych źródeł ciepła (niska emisja).
- Brak kompleksowej polityki zagospodarowania przestrzennego.
- Chaotyczna zabudowa wypoczynkowo-rekreacyjna.
- Niski poziom estetyki przestrzeni w miastach.
- Rozproszona zabudowa.
- Brak uzbrojonych terenów pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną.
- Słaba sieć dróg i ścieżek rowerowych.
- Nielegalne wysypiska śmieci, niska świadomość społeczna w zakresie gospodarki odpadami.
- Nieszczelne i nielegalne szamba.
- Brak monitoringu stanu środowiska.
- Zanieczyszczenia przemysłowe (przede wszystkim z hut miedzi).

- Brak zaangażowania społeczności lokalnych w utrzymanie czystości (niska świadomość społeczna).
- Brak dostępu do środków finansowych na kompleksową likwidację źródeł niskiej emisji pyłów w instytucjach publicznych i zabudowie mieszkaniowej.

2.2.1.4. Kluczowe problemy Partnerstwa w obszarze administracyjno-samorządowym

- Niski poziom współpracy JST i brak koordynacji działań rozwojowych.
- Brak środków finansowych na dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów.
- Zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej – brak środków na modernizację techniczną, teletechniczną, energetyczną i funkcjonalną.
- Brak środków na zatrudnienie odpowiedniej klasy specjalistów, szkolenia i rozwój pracowników administracji samorządowej.
- Brak stabilności otoczenia prawnego.
- Brak odpowiedniej komunikacji pomiędzy organami wojewódzkimi, samorządowymi, powiatowymi a gminami.
- Zbyt mała ilość form wsparcia NGO.
- Niski poziom zaufania społecznego do administracji.
- Bardzo wymagająca, angażująca czasowo, proceduralnie i kosztowo (dodatkowe opracowania, materiały, projekty, ekspertyzy) działalność Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (LWKZ) przy uzgodnieniach inwestycji/ zadań na licznych obszarach objętych ochroną konserwatorską.
- Zbyt niski poziom zarobków urzędników – ramy formalne i bariery społeczne.

Rysunek 4. Rynek w Bytomiu Odrzańskim.

Źródło: Krzysztof Koman, Związek Miast Polskich.

2.2.2. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa

Określenie kluczowych potrzeb rozwojowych ma na celu określenie najistotniejszych kierunków działań, jakie mają przyczynić się do zatrzymania negatywnych procesów w poszczególnych obszarach funkcjonowania Partnerstwa, bazujących na wskazanych w dalszej części dokumentu zidentyfikowanych zasobach.

Podstawowym czynnikiem, leżącym u podstaw działań samorządów tworzących Partnerstwo, jest pogłębienie integracji gmin Lubuskiej 9 w zakresie planowania i realizowania polityk rozwoju. Podejmowane wspólnie inicjatywy mogą pozwolić na efektywne zmierzenie się ze zdiagnozowanymi problemami – współpraca gmin w zakresie świadczonych usług, specjalizacja poszczególnych urzędów w określonych kierunkach działań, integracja w zakresie transportu, oświaty, kultury czy działań promocyjnych dają szansę na wykreowanie nowego modelu zarządzania obszarem, a przede wszystkim – pozwalają mieć nadzieję, na skuteczne zmierzenie się ze stojącymi przed nimi barierami.

Bez wątplenia działania samorządów Partnerstwa powinny skupić się na obszarach zapewnienia mieszkańcom dostępu do możliwie najwyższej jakości i zróżnicowanej oferty usług publicznych (dostępnych na poziomie gmin), budowaniu marki miejsca, jako atrakcyjnej przestrzeni turystycznej i osiedleńczej oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

W zakresie rozwoju usług publicznych niebagatelną rolę odgrywają działania w dziedzinie oświaty i edukacji. Z jednej strony dotyczy to dalszych inwestycji w istniejącą bazę szkolno-oświatową, jej modernizację i rozbudowę, która – w szczególności na terenach wiejskich – służy całym wspólnotom lokalnym, a nie jedynie społecznościom szkolnym. Z drugiej istotne będą aktywne działania w zakresie wzmacniania kompetencji pracowników szkół, w szczególności nauczycieli, ale i aktywne działania edukacyjne skierowane do uczniów wszystkich grup wiekowych, których efektem ma być umożliwienie wykorzystywania w procesach dydaktycznych nowych metod i narzędzi, jak i poszerzenie posiadanej przez uczniów wiedzy. Efektywne i innowacyjne projekty w dziedzinie oświaty i edukacji pozwolą na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej gmin, jak i przyczynią się długofalowo do podniesienia kompetencji przyszłych pracowników, co wpłynie na jakość lokalnej przedsiębiorczości.

Rozwój lokalnych przedsiębiorstw i wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarczego obszaru Partnerstwa stają się także głównymi potrzebami rozwojowymi. Aktywna współpraca z przedsiębiorcami, włączanie środowiska przedsiębiorców w procesy partycypacyjne związane z bieżącym funkcjonowaniem poszczególnych gmin, ale także przygotowanie i realizacja programów zachęcających podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Partnerstwa do dalszych procesów inwestycyjnych i rozwojowych, stanowiąc powinny fundament budowania wzajemnych relacji pomiędzy samorządami a otoczeniem gospodarczym. Pozwolą one również na dalszy rozwój lokalnych przedsiębiorstw, podniesienie poziomu świadczonych przez nie usług i wytwarzanych produktów, a co za tym idzie – wzmocnią lokalną gospodarkę i podniosą poziom zamożności i życia mieszkańców.

2.3. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa

Potencjały Partnerstwa to przede wszystkim posiadane zasoby, oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynieść korzyści bezpośrednie (dochody) lub pośrednie, poprzez wytworzenie wartości dodanej dla mieszkańców i interesariuszy Partnerstwa. Identyfikacja potencjałów Partnerstwa została przeprowadzona w toku prac diagnostycznych, w trakcie warsztatów strategicznych z udziałem członków Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej.

Tabela 2. Kluczowe zasoby Partnerstwa.

<p>Kluczowe znaczenie: duży potencjał rozwojowy na przyszłość</p>	<p>Kluczowe znaczenie: mały potencjał rozwojowy na przyszłość</p>
<ul style="list-style-type: none"> - jeziora, - lasy, - zabytki – zespoły urbanistyczne Wschowy, Koźuchowa i Bytomia Odrzańskiego, - zabytki – zamek i zespół murów obronnych w Koźuchowie, - zabytki sztuki funeralnej – Bytom Odrzański, Koźuchów, Wschowa, - zabytki sakralne, - ścieżki rowerowe, edukacyjne, historyczne, - żeglarstwo i inne sporty wodne, - lokalni przedsiębiorcy i ich produkty (np. Hajduk, Gureczny, Balcerzak). 	
<p>Małe znaczenie: duży potencjał rozwojowy na przyszłość</p>	<p>Małe znaczenie: mały potencjał rozwojowy na przyszłość</p>
<ul style="list-style-type: none"> - położenie na pograniczu 3 województw, w sąsiedztwie zamożnych regionów - istniejąca baza noclegowa i gastronomiczna - rękodzieło, produkty lokalnych KGW, rzemieślników - Eno- i Apiturystyka - Wzgórza Dalkowskie - Odra - Ujście Baryczy do Odry - gleby o wysokiej bonitacji - czyste powietrze - potencjał osadniczy - dziedzictwo historyczne i zabytki 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalne wydarzenia społeczno-kulturalne (np. dożynki)

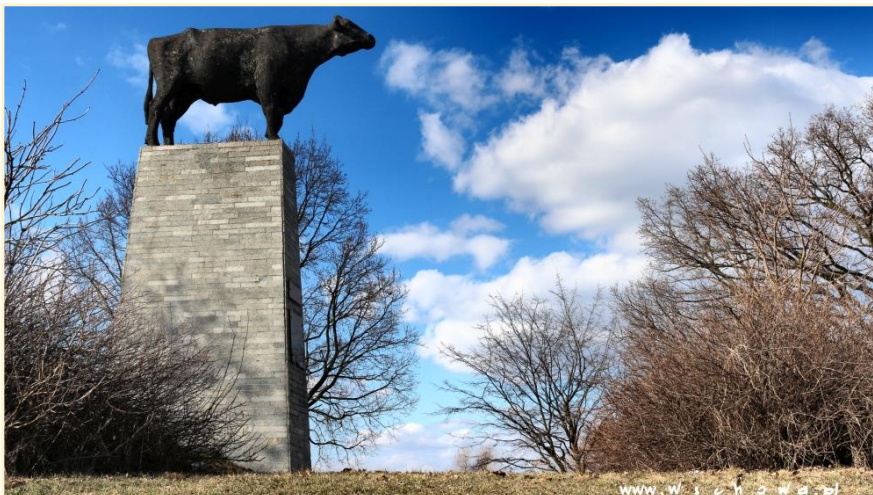
Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Kluczowe produkty Partnerstwa.

<p>Kluczowe znaczenie: duży potencjał rozwojowy na przyszłość</p>	<p>Kluczowe znaczenie: mały potencjał rozwojowy na przyszłość</p>
<ul style="list-style-type: none"> - turystyka (wypoczynkowa, krajoznawcza, przyrodnicza, kulturowa) - oferta osiedleńcza (dla mieszkańców otaczających ośrodków miejskich i dalszych metropolii) - produkty przetwórstwa spożywczego i upraw (wędlina, warzywa, owoce) 	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowane formy wypoczynku (harcerstwo, ośrodki wypoczynkowe i kolonijne) - lokalne cykliczne wydarzenia kulturalne (np. Rapstacja, Bluesobranie, Festiwal Henrykowski, Królewski Festiwal Muzyki we Wschowie, turniej rycerski)
<p>Małe znaczenie: duży potencjał rozwojowy na przyszłość</p>	<p>Małe znaczenie: mały potencjał rozwojowy na przyszłość</p>
<ul style="list-style-type: none"> - istniejąca i dająca możliwość rozwoju baza sportowo-rekreacyjna - szlaki turystyki pieszej i rowerowej - lokalne marki (np. buhaj Ilon, Sława, wiedźmy z Kolska) 	<ul style="list-style-type: none"> - działalność instytucji kultury, - działalność placówek oświatowych.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Pomnik byka Ilona we Wschowie.

Źródło: www.wschowa.pl

Wyraźnie widoczne jest skoncentrowanie potencjałów Partnerstwa na walorach środowiskowych i turystycznych. W aspekcie walorów turystycznych ważne jest podkreślenie niedostatecznego wykorzystania posiadanych zasobów w zakresie dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów zabytkowych, zabytkowych zespołów urbanistycznych oraz unikatowych zabytków sztuki funeralnej. Daje to znaczący potencjał rozwoju tej gałęzi gospodarki oraz znaczące rozszerzenie oferty turystycznej o nowe miejscowości, jak i urozmaicenie istniejącej oferty uznanych ośrodków wypoczynkowych, takich jak Sława czy Lgiń.

Drugim istotnym zestawem potencjałów Partnerstwa są wytwarzane lokalnie produkty, zarówno uznanych regionalnie i lokalnie marki producentów żywności i przetwórstwa spożywczego, jak i stopniowo rozwijających się segmentów rękodzielniczych i rzemiosła.

Posiadane przez Partnerstwo zasoby stanowią mogą istotny czynnik w stopniowym niwelowaniu negatywnych zjawisk demograficznych. Gminy Partnerstwa stanowią niezwykle atrakcyjną przestrzeń osiedleńczą i rekreacyjno-wypoczynkową dla mieszkańców ościennych ośrodków miejskich (Zielona Góra, Zagłębie Miedziowe, Leszno, jak również Poznań i Wrocław), czego odzwierciedleniem są procesy demograficzne zachodzące w ostatnich latach w gminach Nowa Sól i Sława. Posiadany przez wszystkie samorzady Partnerstwa potencjał środowiskowy, jak również ich renta lokacyjna (jeziora, lasy, bliskość większych ośrodków) i infrastrukturalna (gęsta sieć dróg) sprawiają, iż stanowią one niezwykle atrakcyjną przestrzeń do zamieszkania, w szczególności dla mieszkańców otaczających je większych miast. Ponadto, ugruntowana marka turystyczna części miejscowości (przede wszystkim w gminach Sława i Wschowa), wraz z istniejącą w nich infrastrukturą zapewniają dalsze możliwości rozwoju ich funkcji turystycznych. Jest to szczególnie istotne, biorąc pod uwagę potencjał kulturowy (m.in. Bytom Odrzański, Kożuchów, Wschowa) i środowiskowy (m.in. Kolsko, Szlichtyngowa, Siedlisko) pozostałych gmin tworzących Partnerstwo, które także mają możliwości stania się istotnymi ośrodkami turystycznymi.

2.4. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Partnerstwo Lubuska 9 nie posiada jednoznacznie wykształconych powiązań funkcjonalnych obejmujących cały jego obszar. Poszczególne części Partnerstwa ciągną wyraźnie ku ośrodkom zewnętrznym – Nowej Soli, Zielonej Górze, Głogowowi, Lesznu i Wolsztynowi – co jest efektem ich położenia geograficznego oraz powiązań historycznych. W przeprowadzonych w trakcie procesu diagnostycznego badaniach

większość mieszkańców obszaru Partnerstwa wskazywała miejscowości poza nim, jako miejsca zaspokajania swoich potrzeb rynkowych i publicznych. Obecnie istniejące powiązania mają charakter wyłącznie lokalny i obejmują funkcjonowanie mieszkańców w bezpośrednim sąsiedztwie poszczególnym gmin (np. korzystanie z usług rynkowych pomiędzy Nowym Miasteczkiem a Kożuchowem) lub powiatów (np. powiązania mieszkańców Sławy i Szlichtyngowej ze Wschową).

Mając na względzie zróżnicowanie historyczne, geograficzne i funkcjonalne poszczególnych części Partnerstwa, a także jego położenie geograficzne nie ma możliwości wskazania jednoznacznego, wspólnego mianownika, łączącego wszystkie gminy wchodzące w jego skład (poza administracyjną przynależnością do województwa lubuskiego).

Jest to pokłosie m.in. wskazanych powyżej czynników, ale również efekt bezpośredniej bliskości czterech ważnych ośrodków: Nowej Soli (stanowiącej rdzeń usług publicznych i rynkowych dla całej zachodniej i środkowej części Partnerstwa), Zielonej Góry (jako dominującego ośrodka wojewódzkiego, położonego w bezpośrednim sąsiedztwie zachodniej części Partnerstwa), Zagłębia Miedziowego – w szczególności Głogowa (stanowiącego jedno z najważniejszych miejsc pracy, jak również usług rynkowych i publicznych dla środkowej i wschodniej części Partnerstwa) oraz Leszna (będącego głównym punktem odniesienia w zakresie usług rynkowych dla Wschowy i znaczącej części Powiatu Wschowskiego), a także – w dalszej kolejności – Wolsztyna – sprawiają, iż mieszkańcy obszaru Partnerstwa mają w swoim niemal bezpośrednim zasięgu dostęp do zróżnicowanej oferty usług rynkowych i publicznych w tych ośrodkach, co bezpośrednio wpływa na brak możliwości rozwinięcia rynków lokalnych.

Do jednoznacznie niesprzyjających czynników należy dodać jeszcze zły stan lokalnie przebiegających dróg wojewódzkich i powiatowych, będących podstawą infrastruktury drogowej obszaru (np. najlepsze połączenie drogowe Kożuchowa ze Wschową biegnie przez Głogów) lub jej całkowity brak (np. mostu drogowego pomiędzy gminami Bytom Odrzański i Siedlisko czy połączeń kolejowych dostępnych bezpośrednio dla mieszkańców wszystkich gmin).

Rysunek 6. Ratusz w Nowym Miasteczku.

Źródło: Krzysztof Koman, Związek Miast Polskich.

2.5. Planowanie transportu na obszarze Partnerstwa

Obszar Partnerstwa położony jest na pograniczu województw lubuskiego, dolnośląskiego oraz wielkopolskiego i charakteryzuje się wyraźnie niejednorodną strukturą i charakterem połączeń komunikacyjnych. Głównymi szlakami komunikacji drogowej przebiegającymi przez obszar Partnerstwa są droga ekspresowa S3 (z węzłami Nowa Sól-Zachód, Nowa Sól-Południe i Nowe Miasteczko) oraz droga krajowa nr 12 (przebiega przez gminy Wschowa i Szlichtyngowa).

Jednak to gęsta sieć dróg wojewódzkich: 278, 283, 292, 293, 296, 297, 305, 315 316, 318, 319, 321, 324, 325, 326, 333 uzupełniana drogami powiatowymi i gminnymi stanowi podstawowy szkielet drogowy. Jedynie Bytom Odrzański oraz Wschowa posiadają osobowe połączenia kolejowe, przy czym stacja kolejowa w Bytomiu Odrzańskim położona jest na linii kolejowej nr 273 (tzw. *Nadodrzancka*), zapewniając bezpośrednie połączenia m.in. z Wrocławiem, Szczecinem, Katowicami czy

Krakowem. Połączenia ze Wschowy mają charakter lokalny i regionalny – Głogów, Leszno i Zielona Góra.

W zachodniej i południowej części Partnerstwa publiczny transport zbiorowy obsługiwany jest od 2018r. przez Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacji SubBus. Ponadto, swoje usługi świadczą także lokalni i regionalni przewoźnicy autobusowi.

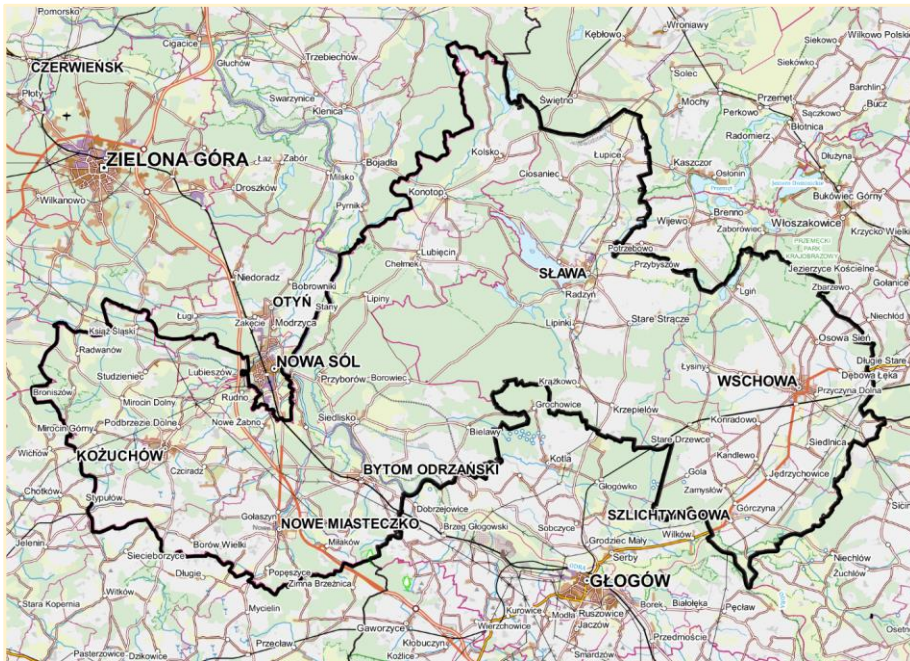
W Bytomiu Odrzańskim zlokalizowany jest port rzeczny na Odrze. Przystań rzeczna położona jest również w gminie Siedlisko, jednak ze względu na utrzymujące się w ostatnich latach niskie stany wody nie ma możliwości utrzymywania stałych połączeń drogą wodną.

Bez wątpienia istotną barierą w rozwoju istotnej części obszaru Partnerstwa jest brak bezpośrednich połączeń pomiędzy gminami Bytom Odrzański a Siedlisko (które położone są na przeciwległych brzegach Odry) – odległość pomiędzy mostami drogowymi w Głogowie i Nowej Soli przekracza 30 km.

Infrastruktura rowerowa na obszarze Partnerstwa jest na bardzo niskim poziomie. Łączna długość dróg rowerowych (nie turystycznych szlaków rowerowych) w 2019 roku wynosiła zaledwie 19 kilometrów⁴. Warto zauważyć dynamiczny rozwój ścieżek rowerowych o charakterze turystycznym i rekreacyjnym, jednak w zakresie dróg rowerowych stanowiących część infrastruktury komunikacyjnej, sytuacja w Partnerstwie pozostawia wiele do życzenia. Ma to znaczenie w odniesieniu do rozwoju tego typu transportu, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa rowerzystów.

⁴ Bank Danych Lokalnych GUS, za: www.bdl.stat.gov.pl

Rysunek 7. Mapa połączeń komunikacyjnych.

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA.

Projekty dotyczące transportu publicznego mogą zostać zaplanowane do finansowania m.in. w ramach Priorytetu 3. FEWL 21-27 – Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem – cel szczegółowy 2.8: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.

W tym celu, strategia terytorialna IIT Partnerstwa Lubuska 9, została skonstruowana tak, by spełniać kryteria dokumentu z zakresu planowania transportu. Co ważne, systemowy charakter zagadnień transportowych wymusza ich analizę w skali całego Partnerstwa, w sposób symbiotyczny, a nie silosowy. Problemy, potencjały i wyzwania transportowe przenikają *de facto* wszystkie aspekty rozwoju Partnerstwa. By zatem trafnie zrozumieć i zaplanować działania związane z rozwojem transportu na obszarze Partnerstwa należy zapoznać się z całym dokumentem strategicznym, zwracając szczególną uwagę na jego jednoczesny wpływ na obszar gospodarczy, środowiskowo-przestrzenny oraz społeczny.

Diagnoza obecnego stanu uwarunkowań transportowych stanowi istotną część, zarówno Raportu diagnostycznego Partnerstwa, jak i niniejszej strategii.

Identyfikacja występujących problemów transportowych tj. m.in.: wykluczenie komunikacyjne poszczególnych miejscowości ale i całego obszaru, niska dostępność komunikacyjna Partnerstwa, słaba sieć dróg i ścieżek rowerowych itd., wraz z próbą **wskazania koniecznych rozwiązań** znalazły swoje uzasadnienie w rozdziałach: „2.2.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa”, „2.2.2. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa”, a także w rozdziale „2.4. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych”.

Ważność zintegrowanego planowania transportu na obszarze Partnerstwa podkreślona została również na poziomie trzeciego celu strategicznego, który brzmi: **„(...) Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru”**, a którego szczegółowa definicja, wraz z problemami na jaki odpowiada dany cel, wyjaśniona została w tabeli nr 7. Uszczegółowienie celu trzeciego, a tym samym **zapropozowanie adekwatnych działań** przedstawione zostało w działaniach i dopuszczalnych typach operacji opisanych w rozdziale „3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych”.

Zagadnienia transportowe stanowią także odrębny rozdział w części poświęconej modelowi struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa. Rozdział „4.1.4. Transport i komunikacja” zawiera m.in. mapę partnerstwa obrazującą węzły komunikacyjne, sieć drogową, transport wodny, sieć linii kolejowych a także komunikację lotniczą i postulowane ścieżki rowerowe. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to także **propozycja kierunków rozwoju systemów transportu i komunikacji publicznej**, które przedstawione zostały w rozdziale 4.2.4.1.

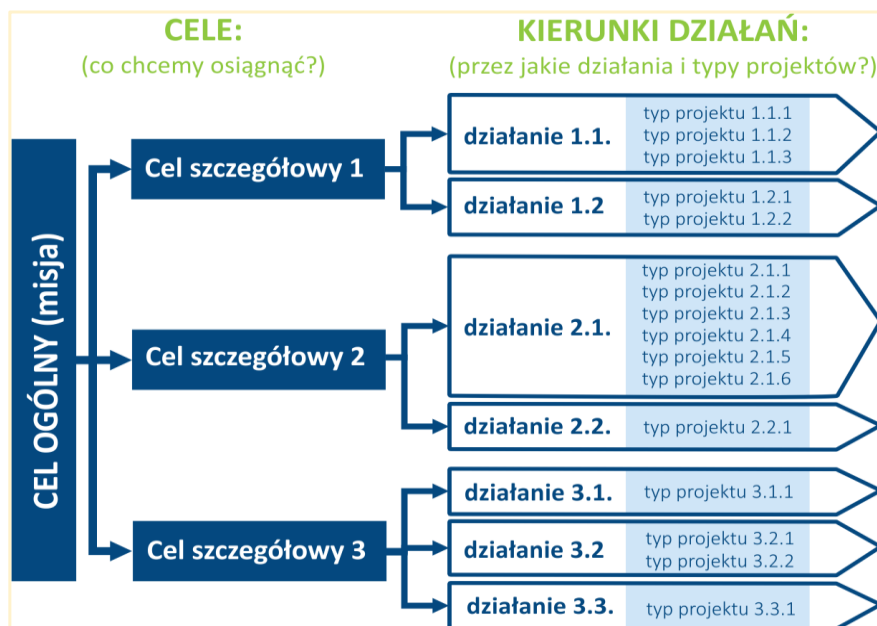
Szczegółowa analiza uwarunkowań transportowych, a także konieczność działań w tym zakresie, stała się fundamentem dla określenia **IV Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) – Koncentracja problemów dostępności transportowej**. OSI są miejscami, w których szczególnie ważna jest skuteczna koordynacja oraz koncentracja pakietu wielosektorowych działań, które zapewnią realizację celów Strategii na tych właśnie obszarach. Dlatego dla obszaru transportu i komunikacji określono najważniejsze działania organizacyjne, regulacyjne oraz inwestycyjne, które należy podjąć, realizując Strategię (4.4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Partnerstwa).

3. Cele Partnerstwa i ich operacjonalizacja

3.1. Cele Strategii Partnerstwa

Strategia Partnerstwa ma na celu określenie kierunku rozwoju w oparciu o zdiagnozowane potencjały i potrzeby stojące przed wspólnotami lokalnymi gmin Lubuskiej 9. Jej podstawowym założeniem jest opracowanie klarownego systemu wzajemnie przenikających się i logicznie powiązanych celów w określonych obszarach, jak i kierunków działań umożliwiających osiągnięcie wyznaczonych dążeń. Istotnym jest powiązanie zapisanych w niniejszej Strategii celów i kierunków działań z dokumentami strategicznymi i dziedzinowymi obowiązującymi na poziomie poszczególnych gmin Partnerstwa. Pozwoli to na powstanie pełnego, spójnego i efektywnego systemu planowania, modelowania i realizacji polityk rozwoju od szczebla gminnego, przez ponadlokalny do regionalnego, z którym bezpośrednio powiązana jest niniejsza Strategia.

Rysunek 8. Schemat programowania rozwoju Partnerstwa.

Źródło: Związek Miast Polskich.

Opracowanie wskazanych powyżej celów i kierunków działań oraz wynikających z nich typów projektów zostało przeprowadzone w trakcie prac nad dokumentem strategicznym w ramach działań zespołu eksperckiego Związku Miast Polskich we współpracy z Radą Partnerstwa, Grupą Roboczą oraz mieszkańcami, będącymi przedstawicielami różnych sektorów życia gospodarczego i społecznego.

3.1.1. Wizja Partnerstwa 2030+

„Partnerstwo Lubuska 9 to zintegrowana funkcjonalnie, przestrzennie i społecznie przestrzeń współpracy samorządów lokalnych, animująca rozwój obszaru bazując na odnawialnych źródłach energii, zapewniająca mieszkańcom i przedsiębiorcom wysoki poziom zróżnicowanych usług publicznych, umożliwiająca wszechstronny wzrost gospodarki opartej o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa zaangażowane w rozwój lokalnych środowisk, a także, czerpiąca z wielowiekowego dziedzictwa kulturowego i bogatych zasobów naturalnych, rozpoznawalna w regionie i kraju marka turystyczna i osadnicza.”

Rysunek 9. Jezioro Sławskie.

Źródło: Urząd Miejski w Sławie.

3.1.2. Cel ogólny (misja) Partnerstwa

„Misją Partnerstwa jest pogłębianie integracji samorządów tworzących Lubuską 9 na rzecz współpracy w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju, zmierzających do pełnego zagospodarowania posiadanych zasobów oraz efektywnego pozyskiwania i wykorzystywania instrumentów i środków służących zrównoważonemu rozwojowi obszaru.”

3.1.3. Cele szczegółowe Partnerstwa

Tabela 4. Cele strategiczne Partnerstwa Lubuska 9.

 CEL STRATEGICZNY I
Gospodarka oparta o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa, posiadające ugruntowane i rozpoznawalne marki o zasięgu regionalnym i krajowym, bazujące na lokalnych zasobach naturalnych i kulturowych, prowadzące działalność w oparciu o rozwiązania ekologiczne i odnawialne źródła energii, zaangażowane w rozwój społeczny obszaru.
 CEL STRATEGICZNY II
Aktywne, świadome i zaangażowane w rozwój lokalny społeczeństwo, posiadające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, świadczonych na rzecz wszystkich grup mieszkańców.
 CEL STRATEGICZNY III
Kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa oparty o poszanowanie dziedzictwa i zasobów naturalnych, w szczególności w obszarze turystyki oraz osadnictwa, wykorzystujący odnawialne źródła energii. Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru.
 CEL STRATEGICZNY IV
Integracja działań i polityk samorządów Partnerstwa, w celu zwiększenia efektywności realizowanych zadań oraz zapewnienie wysokiej jakości i dostępności usług publicznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców.

Źródło: opracowanie Związku Miast Polskich.

Tabela 5. Definicja celu strategicznego I.

CEL STRATEGICZNY I	
Gospodarka oparta o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa, posiadające ugruntowane i rozpoznawalne marki o zasięgu regionalnym i krajowym, bazujące na lokalnych zasobach naturalnych i kulturowych, prowadzące działalność w oparciu o rozwiązania ekologiczne i odnawialne źródła energii, zaangażowane w rozwój społeczny obszaru.	
<p>Realizacja celu zakłada kreowanie odpowiednich warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz integrację poszczególnych interesariuszy obrotu gospodarczego: przedsiębiorców, pracobiorców, samorządy lokalne i organizacje pozarządowe w celu uzyskania synergii rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru.</p> <p>Szczególny nacisk położony zostanie na efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów turystycznych, w szczególności kulturowych i środowiskowych, co wiąże się z realizacją inwestycji infrastrukturalnych mających na celu poprawę dostępności do szczególnie istotnych, obecnie nie wykorzystywanych zasobów. Opracowana zostanie wspólna, spójna i dostępna dla różnych interesariuszy rozwoju marka promocyjna Partnerstwa. Zrealizowane zostaną spójne i efektywne działania promocyjne, co przełoży się na zwiększenie zainteresowania ofertą gospodarczą i turystyczną podmiotów prowadzących działalność na obszarze Partnerstwa, jak również pozwoli na przyciągnięcie nowych inwestorów.</p>	
<p>1. Problemy na jakie odpowiada cel</p>	<p>Cel odpowiada na wszystkie zdiagnozowane problemy, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W wymiarze gospodarczym – niski i nierównomierny poziom wykorzystania posiadanych zasobów i walorów turystycznych, rekreacyjnych i kulturowych; niski poziom promocji gospodarczej regionu; brak dedykowanej promocji przedsiębiorcom i inwestorom polityki rozwoju obszaru i poszczególnych gmin niewystarczający rozwój infrastruktury turystycznej; brak marki miejsca 2. W wymiarze społecznym – wykluczenie cyfrowe; niska aktywność społeczna, brak ofert aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami; niska dostępność usług publicznych na wysokim poziomie; nierównomierność rozwoju usług opiekuńczych i edukacyjnych. 3. W wymiarze środowiskowo-przestrzennym – niewykorzystywanie potencjałów środowiskowych dla równomiernego rozwoju obszaru; brak zaangażowania społeczności lokalnych w utrzymanie czystości (niska świadomość społeczna); niski poziom estetyki

<p>2. Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu</p>	<p>przestrzeni; chaotyczna zabudowa wypoczynkowo-rekreacyjna.</p> <p>4. W wymiarze administracyjno-samorządowym – niski poziom współpracy JST i brak koordynacji działań rozwojowych; niski poziom zaufania społecznego do administracji; zbyt mała ilość form wsparcia NGO.</p> <p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe zasoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zasoby środowiskowe, w szczególności jeziora i lasy. 2. Zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zasoby historyczne. 3. Działalność lokalnych firm produkcyjnych i przetwórczych. 4. Działalność lokalnych firm – rzemieślników i rękodzielników. 5. Położenie na styku trzech województw oraz w sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych. 6. Zasoby instytucjonalne. 7. Klimat dla biznesu i eko-rolnictwa. 8. Ujście Baryczy do Odry i rzeka Odra. 9. Posiadana infrastruktura wypoczynkowa, rekreacyjna i turystyczna. <p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe produkty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turystyka (wypoczynkowa, krajoznawcza, przyrodnicza, kulturowa). 2. Lokalne marki turystyczne i produktowe. 3. Szlaki turystyki pieszej i rowerowej. 4. Produkty przetwórstwa spożywczego i upraw. 5. Oferta inwestycyjna. 6. Zabytkowe zespoły urbanistyczne Wschowy, Bytomia Odrzańskiego i Koźuchowa. 7. Zabytki sakralne i pałacowe. 8. Zorganizowane formy wypoczynku. 9. Lokalne cykliczne wydarzenia kulturalne. 10. Szlak turystyki funeralnej.
<p>3. Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany</p>	<p>1. Klimat dla wzajemnej współpracy i integracji działań:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębienie integracji i stopnia zinstytucjonalizowania Partnerstwa; - wspólna promocja regionu; - tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (uwzględniające rozwój specjalizacji ośrodków na terenie Partnerstwa); - zintegrowanie działań NGO funkcjonujących na terenie Partnerstwa. <p>2. Demografia (migracje, przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne na terenie Partnerstwa; - zintegrowanie oferty edukacyjnej i opieki dla najmłodszych (żłobki i przedszkola); - tworzenie systemowego wsparcia dla osób mieszkających i chcących zamieszkać na terenie Partnerstwa (w tym oferta dla rodzin i osób młodych); - nowe oraz istniejące, wspólnie rozwijane projekty i programy wspierające i aktywizujące seniorów i grupy osób wykluczonych. <p>3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz jakość środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych; - rozwój zielonej energii (zielono-niebieska infrastruktura); - stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej wraz z bazą noclegową dla całego Partnerstwa. <p>4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura IT, transport zbiorowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa mobilności mieszkańców; - wsparcie dla nowoczesnego transportu publicznego łączącego miejscowości z różnych gmin z sąsiednimi ośrodkami koncentracji usług pracy, edukacji i innych usług publicznych w duchu niskoemisyjnego transportu oraz rozwój zeroemisyjnych środków transportu; - rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT. <p>5. Klimat dla przedsiębiorczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie i promocja lokalnego rynku opartego o wykorzystanie miejscowych zasobów i produktów, rozwinięcie i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym młodzieży; - wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć w rolnictwie, usługach i produkcji przemysłowej, implementującej nowoczesne technologie i rozwiązania organizacyjne.
<p>4. Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w</p>	<p>Obszar całego Partnerstwa – 9 gmin</p>

<p>sposób spójny całość lub większość obszaru);</p>	<p>Spójność z Programem Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027:</p> <p>Priorytet 1 Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki CS 1.2 Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych CS 1.3 Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p> <p>Priorytet 2 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego CS 2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p> <p>Priorytet 3 Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem CS 2.8 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>Priorytet 6 Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli – edukacja CS h wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Priorytet 8 Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego CS 5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p> <p>Spójność z następującymi celami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2030 r.:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna. Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi. Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu. Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.</p> <p>Spójność z KSRR:</p>
---	---

5. Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)

Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
 Cel strategiczny nr 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
 Cel strategiczny nr 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Definicja celu strategicznego II.

CEL STRATEGICZNY II	
Aktywne, świadome i zaangażowane w rozwój lokalny społeczeństwo, posiadające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, świadczonych na rzecz wszystkich grup mieszkańców.	
<p>Realizacja celu obejmuje intensywne działania na rzecz poprawy jakości i dostępności usług publicznych, co w konsekwencji doprowadzi do zwiększenia integracji i świadomości społecznej, wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, a także pozwoli na kreowanie obszaru Partnerstwa jako atrakcyjnej przestrzeni osadniczej. Istotną częścią zadań wynikających z celu strategicznego jest konsekwentna eliminacja barier w dostępności do usług publicznych ze względu na wiek, stan zdrowia czy miejsce zamieszkania, co w bezpośredni sposób sprzyja rozwojowi e-usług publicznych, jak i podnoszeniu standardów dostępności usług i budynków użyteczności publicznej. Zgodnie ze zdefiniowanymi potrzebami rozwojowymi należy wzmacniać poziom usług publicznych w dziedzinie edukacji, podnosząc jakość i dostępność opieki i dydaktyki na każdym poziomie nauczania. Pozwoli to na wyrównanie szans życiowych osób pochodzących ze zróżnicowanych społecznie i ekonomicznie środowisk.</p>	
1. Problemy na jakie odpowiada cel	<p>Cel odpowiada na wszystkie zdiagnozowane problemy, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W wymiarze gospodarczym – Brak dedykowanej przedsiębiorcom i inwestorom polityki rozwoju obszaru i poszczególnych gmin. Wykluczenie komunikacyjne poszczególnych miejscowości i całego obszaru. Brak atrakcyjnych ofert pracy dla osób z wyższymi kwalifikacjami. Brak motywacji części mieszkańców do podjęcia pracy – zbyt niskie zarobki. 2. W wymiarze społecznym – Wykluczenie cyfrowe. Brak polityk dedykowanych seniorom. Niska aktywność społeczna. Brak wykwalifikowanej kadry (dla firm i instytucji publicznych). Brak dostępu (w szczególności na terenach wiejskich) do usług zdrowotnych, kulturalnych,

<p>2. Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu</p>	<p>społecznych i oferty sportowo-rekreacyjnej. Zły stan istniejącej oraz brak dostępności nowej oferty mieszkań komunalnych. Brak tożsamości kulturowej mieszkańców. Nieudolność życiowa. Wyuczone, dziedziczne bezrobocie.</p> <p>3. W wymiarze środowiskowo-przestrzennym – Niewykorzystanie potencjałów środowiskowych dla równomiernego rozwoju obszaru. Rozproszona zabudowa. Brak uzbrojonych terenów pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną. Słaba sieć dróg i ścieżek rowerowych. Nielegalne wysypiska śmieci, niska świadomość społeczna w zakresie gospodarki odpadami.</p> <p>4. W wymiarze administracyjno-samorządowym – Niski poziom współpracy JST i brak koordynacji działań rozwojowych. Brak środków finansowych na dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej – brak środków na modernizację techniczną, teletechniczną, energetyczną i funkcjonalną. Brak środków na zatrudnienie odpowiedniej klasy specjalistów, szkolenia i rozwój pracowników administracji samorządowej. Zbyt mała ilość form wsparcia NGO. Niski poziom zaufania społecznego do administracji.</p>
	<p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe zasoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mieszkańcy i ich talenty. 2. Zasoby środowiskowe, w szczególności jeziora i lasy. 3. Zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zasoby historyczne. 4. Działalność lokalnych firm produkcyjnych i przetwórczych. 5. Działalność lokalnych firm – rzemieślników i rękodzielników. 6. Położenie na styku trzech województw oraz w sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych. 7. Zasoby instytucjonalne. 8. Posiadana infrastruktura wypoczynkowa, rekreacyjna i turystyczna. <p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe produkty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność placówek oświatowych. 2. Działalność instytucji kultury.

<p>3. Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Lokalne cykliczne wydarzenia kulturalne. 4. Turystyka (wypoczynkowa, krajoznawcza, przyrodnicza, kulturowa). 5. Lokalne marki turystyczne i produktowe. 6. Szlaki turystyki pieszej i rowerowej. 7. Produkty przetwórstwa spożywczego i upraw. 8. Oferta inwestycyjna. 9. Zabytkowe zespoły urbanistyczne Wschowy, Bytomia Odrzańskiego i Koźuchowa. 10. Zabytki sakralne i pałacowe. 11. Zorganizowane formy wypoczynku. 12. Szlak turystyki funeralnej.
	<p>1. Klimat dla wzajemnej współpracy i integracji działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pogłębienie integracji i stopnia zinstytucjonalizowania Partnerstwa; - wspólna promocja regionu; - tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (uwzględniające rozwój specjalizacji ośrodków na terenie Partnerstwa); - zintegrowanie działań NGO funkcjonujących na terenie Partnerstwa. <p>2. Demografia (migracje, przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne na terenie Partnerstwa; - zintegrowanie oferty edukacyjnej i opieki dla najmłodszych (żłobki i przedszkola); - tworzenie systemowego wsparcia dla osób mieszkających i chcących zamieszkać na terenie Partnerstwa (w tym oferta dla rodzin i osób młodych); - nowe oraz istniejące, wspólnie rozwijane projekty i programy wspierające i aktywizujące seniorów i grupy osób wykluczonych. <p>3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz jakość środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych; - rozwój zielonej energii (zielono-niebieska infrastruktura); - stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej wraz z bazą noclegową dla całego Partnerstwa. <p>4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura IT, transport zbiorowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa mobilności mieszkańców; - wsparcie dla nowoczesnego transportu publicznego łączącego miejscowości z różnych gmin z sąsiednimi ośrodkami koncentracji usług pracy, edukacji i innych usług publicznych w

	<p>duchu niskoemisyjnego transportu oraz rozwój zeroemisyjnych środków transportu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT. <p>5. Klimat dla przedsiębiorczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie i promocja lokalnego rynku opartego o wykorzystanie miejscowych zasobów i produktów, rozwinięcie i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym młodzieży; - wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć w rolnictwie, usługach i produkcji przemysłowej, implementującej nowoczesne technologie i rozwiązania organizacyjne.
<p>4. Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w sposób spójny całość lub większość obszaru);</p>	<p>Obszar całego Partnerstwa – 9 gmin</p>
<p>5. Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)</p>	<p>Spójność z Programem Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027:</p> <p>Priorytet 1 Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki</p> <p>CS 1.2 Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p> <p>CS 1.3 Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p> <p>Priorytet 2 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego</p> <p>CS 2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p> <p>Priorytet 3 Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem</p> <p>CS 2.8 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>Priorytet 6 Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli – edukacja</p> <p>CS f wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>CS h wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego</p>

uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Priorytet 8 Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego CS 5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Spójność z następującymi celami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 r.:

Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.

Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.

Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.

Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Spójność z KSRR:

Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel strategiczny nr 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Cel strategiczny nr 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Definicja celu strategicznego III.

CEL STRATEGICZNY III

Kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa oparty o poszanowanie dziedzictwa i zasobów naturalnych, w szczególności w obszarze turystyki oraz osadnictwa, wykorzystujący odnawialne źródła energii. Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru.

Cel strategiczny nr III będzie realizowany poprzez zintegrowanie działań podejmowanych przez samorządy lokalne, przedsiębiorców, instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe i mieszkańców na rzecz troski o środowisko naturalne i odpowiednie zagospodarowanie istniejących zasobów środowiskowych. Szczególną kwestią jest zintegrowanie działań z zakresu zagospodarowania przestrzennego oraz podnoszenia

poziomu estetyki przestrzeni, w tym obiektów publicznych i prywatnych. Kluczowym aspektem jest dbałość o czystość środowiska, ochrona różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego. Przestrzeń będzie zmieniała się w duchu neutralnego klimatyczne i samowystarczalnego energetycznie obszaru ze strefą turystyczno-biznesową oraz rekreacyjno-sportową wspieraną zintegrowaną polityką mieszkaniową oraz rezultatami współpracy sektora prywatnego i publicznego. Dlatego niezbędne są działania zmierzające do rozwoju transportu publicznego, zeroemisyjnych form transportu indywidualnego, a także termomodernizacji budynków i zwiększenia wykorzystania OZE oraz retencji wód.

<p>1. Problemy na jakie odpowiada cel</p>	<p>Cel odpowiada na wszystkie zdiagnozowane problemy, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W wymiarze gospodarczym – Niski i nierównomierny poziom wykorzystania posiadanych zasobów i walorów turystycznych, rekreacyjnych i kulturowych. Brak dedykowanej przedsiębiorcom i inwestorom polityki rozwoju obszaru i poszczególnych gmin. Wykluczenie komunikacyjne poszczególnych miejscowości i całego obszaru. Niska dostępność komunikacyjna Partnerstwa (kolejowa, drogową, lotniczą). Brak wykorzystania potencjału gospodarczego Odry. Niski poziom promocji gospodarczej regionu. Niski poziom gazyfikacji gmin. 2. W wymiarze społecznym – Wykluczenie komunikacyjne większości miejscowości obszaru. Brak dostępu (w szczególności na terenach wiejskich) do usług zdrowotnych, kulturalnych, społecznych i oferty sportowo-rekreacyjnej. Wykluczenie cyfrowe. 3. W wymiarze środowiskowo-przestrzennym – Niewykorzystanie potencjałów środowiskowych dla równomiernego rozwoju obszaru. Zanieczyszczenie rzek i jezior. Zanieczyszczenie powietrza (smog i zakłady przemysłowe). „Kopciuchy” – wysoka liczba rozproszonych, szkodliwych źródeł ciepła (niska emisja). Brak kompleksowej polityki zagospodarowania przestrzennego. Chaotyczna zabudowa wypoczynkowo-rekreacyjna. Niski poziom estetyki przestrzeni w miastach. Rozproszona zabudowa. Słaba sieć dróg i ścieżek rowerowych. Nielegalne wysypiska śmieci, niska świadomość społeczna w zakresie gospodarki odpadami. Nieszczelne i nielegalne szamba. Brak monitoringu stanu środowiska. Brak zaangażowania społeczności lokalnych w utrzymanie czystości (niska świadomość społeczna). Brak dostępu do środków finansowych na kompleksową likwidację źródeł niskiej emisji pyłów w instytucjach publicznych i zabudowie mieszkaniowej.
---	---

<p>2. Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu</p>	<p>4. W wymiarze administracyjno-samorządowym – Niski poziom współpracy JST i brak koordynacji działań rozwojowych. Brak środków finansowych na dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej – brak środków na modernizację techniczną, teletechniczną, energetyczną i funkcjonalną.</p>
<p>3. Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany</p>	<p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe zasoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mieszkańcy i ich talenty. 2. Zasoby środowiskowe, w szczególności jeziora i lasy. 3. Zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zasoby historyczne. 4. Działalność lokalnych firm produkcyjnych i przetwórczych. 5. Działalność lokalnych firm – rzemieślników i rękodzielników. 6. Położenie na styku trzech województw oraz w sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych. 7. Zasoby instytucjonalne. 8. Posiadana infrastruktura wypoczynkowa, rekreacyjna i turystyczna. <p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe produkty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turystyka (wypoczynkowa, krajoznawcza, przyrodnicza, kulturowa). 2. Lokalne marki turystyczne i produktowe. 3. Szlaki turystyki pieszej i rowerowej. 4. Działalność placówek oświatowych. 5. Działalność instytucji kultury. 6. Lokalne cykliczne wydarzenia kulturalne. 7. Produkty przetwórstwa spożywczego i upraw. 8. Oferta inwestycyjna. 9. Zabytkowe zespoły urbanistyczne Wschowy, Bytomia Odrzańskiego i Koźuchowa. 10. Zabytki sakralne i pałacowe. 11. Zorganizowane formy wypoczynku. 12. Szlak turystyki funeralnej.
	<p>1. Klimat dla wzajemnej współpracy i integracji działań:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębienie integracji i stopnia zinstytucjonalizowania Partnerstwa; - wspólna promocja regionu; - tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (uwzględniające rozwój specjalizacji ośrodków na terenie Partnerstwa); - zintegrowanie działań NGO funkcjonujących na terenie Partnerstwa. <p>2. Demografia (migracje, przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne na terenie Partnerstwa; - zintegrowanie oferty edukacyjnej i opieki dla najmłodszych (żłobki i przedszkola); - tworzenie systemowego wsparcia dla osób mieszkających i chcących zamieszkać na terenie Partnerstwa (w tym oferta dla rodzin i osób młodych); - nowe oraz istniejące, wspólnie rozwijane projekty i programy wspierające i aktywizujące seniorów i grupy osób wykluczonych. <p>3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz jakość środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych; - rozwój zielonej energii (zielono-niebieska infrastruktura); - stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej wraz z bazą noclegową dla całego Partnerstwa. <p>4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura IT, transport zbiorowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa mobilności mieszkańców; - wsparcie dla nowoczesnego transportu publicznego łączącego miejscowości z różnych gmin z sąsiednimi ośrodkami koncentracji usług pracy, edukacji i innych usług publicznych w duchu niskoemisyjnego transportu oraz rozwój zeroemisyjnych środków transportu; - rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT. <p>5. Klimat dla przedsiębiorczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie i promocja lokalnego rynku opartego o wykorzystanie miejscowych zasobów i produktów, rozwinięcie i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym młodzieży; - wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć w rolnictwie, usługach i produkcji przemysłowej, implementującej nowoczesne technologie i rozwiązania organizacyjne.
<p>4. Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w</p>	<p>Obszar całego Partnerstwa – 9 gmin</p>

<p>sposób spójny całość lub większość obszaru);</p>	<p>Spójność z Programem Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027:</p> <p>Priorytet 1 Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki CS 1.2 Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych CS 1.3 Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p> <p>Priorytet 2 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego CS 2.2 Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju CS 2.4 Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego CS 2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p> <p>Priorytet 3 Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem CS 2.8 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>Priorytet 6 Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli – edukacja CS f wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami CS h wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Priorytet 8 Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego CS 5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa</p>
---	--

5. Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)

	<p>naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p> <p>Spójność z następującymi celami zawartymi w Spójność z następującymi celami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 r.:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.</p> <p>Spójność z KSRR:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Definicja celu strategicznego IV.

CEL STRATEGICZNY IV	
Integracja działań i polityk samorządów Partnerstwa, w celu zwiększenia efektywności realizowanych zadań oraz zapewnienie wysokiej jakości i dostępności usług publicznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców.	
<p>Cel strategiczny nr IV jest konsekwencją idei i istoty powstania Partnerstwa Lubuska 9. Zakłada on stałe i systematyczne pogłębianie wzajemnej współpracy samorządów lokalnych, w celu realizacji spójnej polityki rozwoju, zwiększenia efektywności pozyskiwania środków i instrumentów na rzecz realizacji zakładanych działań oraz pełnego wykorzystania posiadanych zasobów i potencjałów. Istotnym elementem jest integracja funkcjonalna samorządów, poprzez m.in. organizację wspólnych grup zakupowych czy integrację działalności poszczególnych instytucji i podmiotów organizacyjnych istniejących w danych gminach. Cel obejmuje także stałe i wspólne wyrównywanie i sukcesywne podnoszenie kompetencji pracowników sektora samorządowego, poprzez organizację wspólnych szkoleń, wizyt studyjnych, wymianę doświadczeń oraz działania integracyjne.</p>	
1. Problemy na jakie odpowiada cel	Cel odpowiada na wszystkie zdiagnozowane problemy, w szczególności:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. W wymiarze gospodarczym – niewielki poziom wykorzystania potencjału gospodarczego. 2. W wymiarze społecznym – niska aktywność społeczna. 3. W wymiarze środowiskowo-przestrzennym – niewykorzystywanie potencjałów środowiskowych. 4. W wymiarze administracyjno-samorządowym – brak koordynacji działań rozwojowych.
<p>2. Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu</p>	<p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe zasoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mieszkańcy i ich talenty. 2. Zasoby środowiskowe, w szczególności jeziora i lasy. 3. Zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zasoby historyczne. 4. Działalność lokalnych firm produkcyjnych i przetwórczych. 5. Działalność lokalnych firm – rzemieślników i rękodzielników. 6. Położenie na styku trzech województw oraz w sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych. 7. Zasoby instytucjonalne. 8. Posiadana infrastruktura wypoczynkowa, rekreacyjna i turystyczna. <p>Potencjały, jakie będą wykorzystywane i wzmacniane – jako kluczowe produkty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi publiczne i zarządzanie rozwojem. 2. Turystyka (wypoczynkowa, krajoznawcza, przyrodnicza, kulturowa). 3. Lokalne marki turystyczne i produktowe. 4. Szlaki turystyki pieszej i rowerowej. 5. Działalność placówek oświatowych. 6. Działalność instytucji kultury. 7. Lokalne cykliczne wydarzenia kulturalne. 8. Produkty przetwórstwa spożywczego i upraw. 9. Oferta inwestycyjna. 10. Zabytkowe zespoły urbanistyczne Wschowy, Bytomia Odrzańskiego i Koźuchowa. 11. Zabytki sakralne i pałacowe. 12. Zorganizowane formy wypoczynku. 13. Szlak turystyki funeralnej.
<p>3. Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany</p>	<p>1. Klimat dla wzajemnej współpracy i integracji działań:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębienie integracji i stopnia zinstytucjonalizowania Partnerstwa; - wspólna promocja regionu; - tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (uwzględniające rozwój specjalizacji ośrodków na terenie Partnerstwa); - zintegrowanie działań NGO funkcjonujących na terenie Partnerstwa. <p>2. Demografia (migracje, przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne na terenie Partnerstwa; - zintegrowanie oferty edukacyjnej i opieki dla najmłodszych (żłobki i przedszkola); - tworzenie systemowego wsparcia dla osób mieszkających i chcących zamieszkać na terenie Partnerstwa (w tym oferta dla rodzin i osób młodych); - nowe oraz istniejące, wspólnie rozwijane projekty i programy wspierające i aktywizujące seniorów i grupy osób wykluczonych. <p>3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz jakość środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych; - rozwój zielonej energii (zielono-niebieska infrastruktura); - stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej wraz z bazą noclegową dla całego Partnerstwa. <p>4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura IT, transport zbiorowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa mobilności mieszkańców; - wsparcie dla nowoczesnego transportu publicznego łączącego miejscowości z różnych gmin z sąsiednimi ośrodkami koncentracji usług pracy, edukacji i innych usług publicznych w duchu niskoemisyjnego transportu oraz rozwój zeroemisyjnych środków transportu; - rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT. <p>5. Klimat dla przedsiębiorczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie i promocja lokalnego rynku opartego o wykorzystanie miejscowych zasobów i produktów, rozwinięcie i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym młodzieży; - wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć w rolnictwie, usługach i produkcji przemysłowej, implementującej nowoczesne technologie i rozwiązania organizacyjne.
<p>4. Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w</p>	<p>Obszar całego Partnerstwa – 9 gmin</p>

<p>sposób spójny całość lub większość obszaru);</p>	<p>Spójność z Programem Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027:</p> <p>Priorytet 1 Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki CS 1.2 Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych CS 1.3 Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p> <p>Priorytet 2 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego CS 2.2 Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju CS 2.4 Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego CS 2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p> <p>Priorytet 3 Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem CS 2.8 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>Priorytet 6 Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli – edukacja CS f wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami CS h wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>Priorytet 8 Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego CS 5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa</p>
---	--

5. Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)

naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Spójność z następującymi celami zawartymi w Spójność z następującymi celami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 r.:

Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.

Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.

Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.

Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Spójność z KSRR:

Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel strategiczny nr 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Cel strategiczny nr 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Źródło: opracowanie własne.

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Dla zapewnienia realizacji celów strategicznych w trakcie prac warsztatowych i redakcyjnych nad treścią niniejszego dokumentu, opracowane zostały określone działania i typy projektów, zgodnie z przedstawioną uprzednio metodologią prac stworzoną przez Związek Miast Polskich.

Tabela 9. Działania i typy operacji przewidziane dla realizacji poszczególnych celów Strategii.

CEL I	
Gospodarka oparta o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa, posiadające ugruntowane i rozpoznawalne marki o zasięgu regionalnym i krajowym, bazujące na lokalnych zasobach naturalnych i kulturowych, prowadzące działalność w oparciu o rozwiązania ekologiczne i odnawialne źródła energii, zaangażowane w rozwój społeczny obszaru.	
OBSZAR GOSPODARCZY	
DZIAŁANIE	DOPUSZCZALNE TYPY OPERACJI
1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, w szczególności lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych.	<p>1.1.1 Tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w branżach kluczowych dla rozwoju gospodarczego obszaru.</p> <p>1.1.2 Rozwój terenów inwestycyjnych i potencjału gospodarczego obszaru.</p> <p>1.1.3 Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w zakresie pozyskiwania i obsługi inwestora i eksportera.</p> <p>1.1.4 Opracowanie i realizacja Planu rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa.</p> <p>1.1.5 Tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, rzemieślników i rękodzielników, w szczególności prowadzących działalność w branżach chronionych i zanikających.</p>
1.2 Rozwinięty sektor przemysłu czasu wolnego, oparty na lokalnych zasobach turystycznych, krajobrazowych i kulturowych. Rozpoznawalne regionalnie i krajowo marki i produkty.	<p>1.2.1 Rozwój różnych form turystyki i rekreacji, w szczególności bazujących na zasobach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym obszaru.</p> <p>1.2.2 Rozwój bazy turystycznej, rekreacyjnej, wypoczynkowej i noclegowej.</p>

	<p>1.2.3 Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.</p> <p>1.2.4 Organizacja i rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych, integrujących mieszkańców i wspierających branżę turystyczną.</p> <p>1.2.5 Opracowanie wspólnego, spójnego systemu identyfikacji wizualnej oraz marki gospodarczej i turystycznej Partnerstwa.</p> <p>1.2.6 Promocja lokalnych produktów, usług i wydarzeń kulturalnych i sportowych.</p>
1.3 Rozwój współpracy sektora gospodarczego i publicznego na rzecz rozwoju obszaru Partnerstwa.	<p>1.3.1 Wzmacnianie integracji przedsiębiorstw i ich zaangażowania w życie społeczne i kulturalne obszaru Partnerstwa.</p> <p>1.3.2 Wspieranie i rozwój instytucji otoczenia biznesu.</p> <p>1.3.3 Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>1.3.4 Dążenie do samowystarczalności energetycznej sektora prywatnego i publicznego na obszarze Partnerstwa.</p>
CEL II	
Aktywne, świadome i zaangażowane w rozwój lokalny społeczeństwo, posiadające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, świadczonych na rzecz wszystkich grup mieszkańców	
OBSZAR SPOŁECZNY	
DZIAŁANIE	DOPUSZCZALNE TYPY OPERACJI
2.1 Powszechnie dostępne, wysokiej jakości usługi publiczne, zapewniające integrację społeczną i wysoką jakość życia.	2.1.1 Tworzenie nowych oraz rozwój istniejących miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego dla dzieci.

	<p>2.1.2 Rozwój usług opiekuńczych, szkoleniowych i integracyjnych dla mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, przede wszystkim dla seniorów.</p> <p>2.1.3 Rozwój bazy, zwiększenie dostępności oraz wzrost jakości usług podstawowej, specjalistycznej oraz rehabilitacyjnej opieki zdrowotnej.</p> <p>2.1.4 Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.</p>
<p>2.2 Wysokiej jakości usługi edukacyjne, promujące innowacje i postawy ekologiczne.</p>	<p>2.2.1 Rozwój bazy oświatowej i sportowej oraz jej dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>2.2.2 Wsparcie placówek oświatowych w prowadzeniu edukacji włączającej.</p> <p>2.2.3 Wsparcie w zakresie rozwoju kompetencji uczniów i kadry placówek edukacyjnych na obszarze Partnerstwa.</p>
<p>2.3 Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie, posiadające instrumenty i środki niezbędne do realizacji celów społeczności lokalnych</p>	<p>2.3.1 Działania na rzecz budowania tożsamości lokalnej i ochrony dziedzictwa.</p> <p>2.3.2 Stworzenie i rozwój cykli działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych integrujących mieszkańców obszaru Partnerstwa.</p> <p>2.3.3 Stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców.</p> <p>2.3.4 Działania na rzecz wzmocnienia i rozwoju organizacji pozarządowych i zwiększania poziomu partycypacji mieszkańców w życiu społecznym.</p>

CEL III

Kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa oparty o poszanowanie dziedzictwa i zasobów naturalnych, w szczególności w obszarze turystyki oraz osadnictwa, wykorzystujący odnawialne źródła energii. Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru.

OBSZAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY

DZIAŁANIE	DOPUSZCZALNE TYPY OPERACJI
<p>3.1 Zintegrowana, bezpieczna przestrzeń oraz czyste środowisko.</p>	<p>3.1.1 Wprowadzenie pełnego i dostępnego publicznie monitoringu stanu środowiska, w szczególności wód i powietrza.</p> <p>3.1.2 Rozwijanie systemów ratownictwa i prognozowania oraz ostrzegania środowiskowego.</p> <p>3.1.3 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>3.1.4 Wspieranie małej retencji, w szczególności gospodarowania wodami opadowymi.</p> <p>3.1.5 Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>3.1.6 Współpraca samorządów lokalnych w zakresie planowania przestrzennego w oparciu o poszanowanie środowiska naturalnego, zapewnienie wysokiej jakości estetyki oraz zrównoważony rozwój obszar, w szczególności w zakresie budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego.</p>
<p>3.2 Pełne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej.</p>	<p>3.2.1 Termomodernizacja oraz modernizacja źródeł ciepła i energii w obiektach użyteczności publicznej jednostek Partnerstwa.</p>

	<p>3.2.2 Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury.</p> <p>3.2.3 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz magazynowanie energii.</p>
<p>3.3 Zintegrowane działania w zakresie rozwoju turystyki opartej na zasobach naturalnych oraz dziedzictwie kulturowym obszaru.</p>	<p>3.3.1 Rewitalizacja obiektów historycznych, w szczególności historycznych układów urbanistycznych w celu ochrony dziedzictwa, podniesienia estetyki przestrzeni publicznych i rozwoju turystyki.</p> <p>3.3.2 Modernizacja infrastruktury turystyczno-krajoznawczej, w szczególności na terenach zielonych i w obszarach leśnych.</p> <p>3.3.3 Rozwój wspólnego i spójnego systemu dróg, ścieżek i szlaków rowerowych.</p> <p>3.3.4 Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.</p>
<p>3.4 Wysokiej jakości, dostępny i zintegrowany transport publiczny.</p>	<p>3.4.1 Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o ekologiczny i ekonomiczny tabor.</p> <p>3.4.2 Zwiększenie dostępności różnych form komunikacji publicznej, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>3.4.3 Rozwój alternatywnych środków transportu.</p>
<p>CEL IV</p> <p>Integracja działań i polityk samorządów Partnerstwa, w celu zwiększenia efektywności realizowanych zadań oraz zapewnienie wysokiej jakości i dostępności usług publicznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców.</p>	
<p>OBSZAR ADMINISTRACYJNO-SAMORZĄDOWY</p>	

DZIAŁANIE	DOPUSZCZALNE TYPY OPERACJI
<p>4.1 Stworzenie efektywnego systemu komunikacji, planowania i realizacji wspólnych działań pomiędzy samorządami Partnerstwa.</p>	<p>4.1.1 Rozwój różnorodnych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego Partnerstwa w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju.</p> <p>4.1.2 Integracja działań samorządów lokalnych w celu stałego podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych.</p> <p>4.1.3 Ujednolicenie poziomu kompetencji pracowników administracji samorządowej poprzez wspólny system szkoleń i podnoszenia kwalifikacji.</p> <p>4.1.4 Poprawa efektywności działań administracji samorządowej przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów usług publicznych poprzez rozwój współpracy w zakresie grup zakupowych i sieciowania usług publicznych.</p>
<p>4.2 Efektywny system komunikacji pomiędzy samorządami lokalnymi a mieszkańcami.</p>	<p>4.2.1 Poprawa komunikacji pomiędzy samorządami Partnerstwa a mieszkańcami - stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców.</p> <p>4.2.2 Rozwój e-usług publicznych dostępnych w Partnerstwie.</p> <p>4.2.3 Działania edukacyjne w zakresie usług cyfrowych i e-administracji, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami i seniorów.</p> <p>4.2.4 Wprowadzenie i realizacja wspólnego i spójnego systemu komunikacji oraz jednolitej identyfikacji wizualnej dla samorządów Partnerstwa w zakresie komunikacji społecznej i promocji obszaru.</p>

4.2.5 Rozwój form i zakresu partycypacji społecznej w zarządzaniu obszarem.

Źródło: opracowanie Związku Miast Polskich.

Rysunek 10. Ulica Kilińskiego we Wschowie.

Źródło: Krzysztof Koman, Związek Miast Polskich.

3.3. Wskaźniki rezultatu i produktu

Określenie wskaźników rezultatu i produktu strategicznego służyć ma zapewnieniu efektywnego systemu monitoringu i ewaluacji Strategii, a także pozwoli na stabilne odniesienie podejmowanych przez Partnerstwo działań do przedsięwzięć określonych na poziomie regionalnym. Stąd wskaźniki rezultatu i produktu wynikają wprost z zapisów Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-27.

Wskaźniki rezultatu mają pokazywać w perspektywie czasowej poziom osiągnięcia zakładanych na etapie tworzenia Strategii celów. Wskaźniki produktu mają swoje odniesienie w stosunku do produktów wytworzonych w ramach realizacji poszczególnych przedsięwzięć, zmierzających do osiągnięcia celów strategicznych.

Przyjęta wartość bazowa realizacji poszczególnych wskaźników dotyczy stopnia zaawansowania działań w ramach Strategii, a nie bezwzględnego poziomu wartości ich dotychczasowego osiągnięcia na obszarze Partnerstwa. Jako moment ustalenia wartości bazowej przyjęto rok 2023, natomiast horyzont czasowy dla wartości docelowej to rok 2030, zgodnie z przyjętą zasadą n+3⁵.

Tabela 10. Wskaźniki rezultatu i produktu dla poszczególnych celów strategicznych.

Cel strategiczny I		
Gospodarka oparta o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa, posiadające ugruntowane i rozpoznawalne marki o zasięgu regionalnym i krajowym, bazujące na lokalnych zasobach naturalnych i kulturowych, prowadzące działalność w oparciu o rozwiązania ekologiczne i odnawialne źródła energii, zaangażowane w rozwój społeczny obszaru.		
Wskaźnik rezultatu: Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych (<i>podmioty</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	649 podm.	720 podm.
Wskaźnik produktu: przedsiębiorstwa objęte wsparciem, w tym: mikro, małe, średnie i duże (<i>przedsiębiorstwa</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 przedsiębior.	20 przedsiębior.
Cel strategiczny II		

⁵ Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 faktycznie korzystać można do roku 2030.

Aktywne, świadome i zaangażowane w rozwój lokalny społeczeństwo, posiadające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, świadczonych na rzecz wszystkich grup mieszkańców.

Wskaźnik rezultatu: Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych (<i>użytkownicy/rok</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 użyt./rok	5 000 użyt./rok
Wskaźnik produktu: ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (<i>osoby</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 osób	40 000 osób

Cel strategiczny III

Kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa oparty o poszanowanie dziedzictwa i zasobów naturalnych, w szczególności w obszarze turystyki oraz osadnictwa, wykorzystujący odnawialne źródła energii. Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru.

Wskaźnik rezultatu: szacowana emisja gazów cieplarnianych (<i>tony równoważnika CO₂/rok</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0	80 CO ₂ /rok
Wskaźnik produktu: wspierana infrastruktura rowerowa (<i>km</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 km	15 km

Z komentarzem [UK1]: Wartości zostaną skorygowane po przedstawieniu metodologii wyliczenia wartości wskaźnika przez IZ.

Cel strategiczny IV

Integracja działań i polityk samorządów Partnerstwa, w celu zwiększenia efektywności realizowanych zadań oraz zapewnienie wysokiej jakości i dostępności usług publicznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców.

Wskaźnik produktu: wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego (<i>sztuki</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 sztuk	1 sztuka
Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych projektów partnerskich (<i>sztuki</i>)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
	0 sztuk	10 sztuk

Źródło: opracowanie własne.

4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru Partnerstwa

Polityka przestrzenna Partnerstwa skupia się na kilku zasadniczych aspektach związanych z rozwojem przestrzennym funkcji osadniczych i gospodarczych, w tym turystyki, produkcji rolnej, komunikacji, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa

4.1.1. Położenie obszaru Partnerstwa w regionie/kraju struktura sieci osadniczej

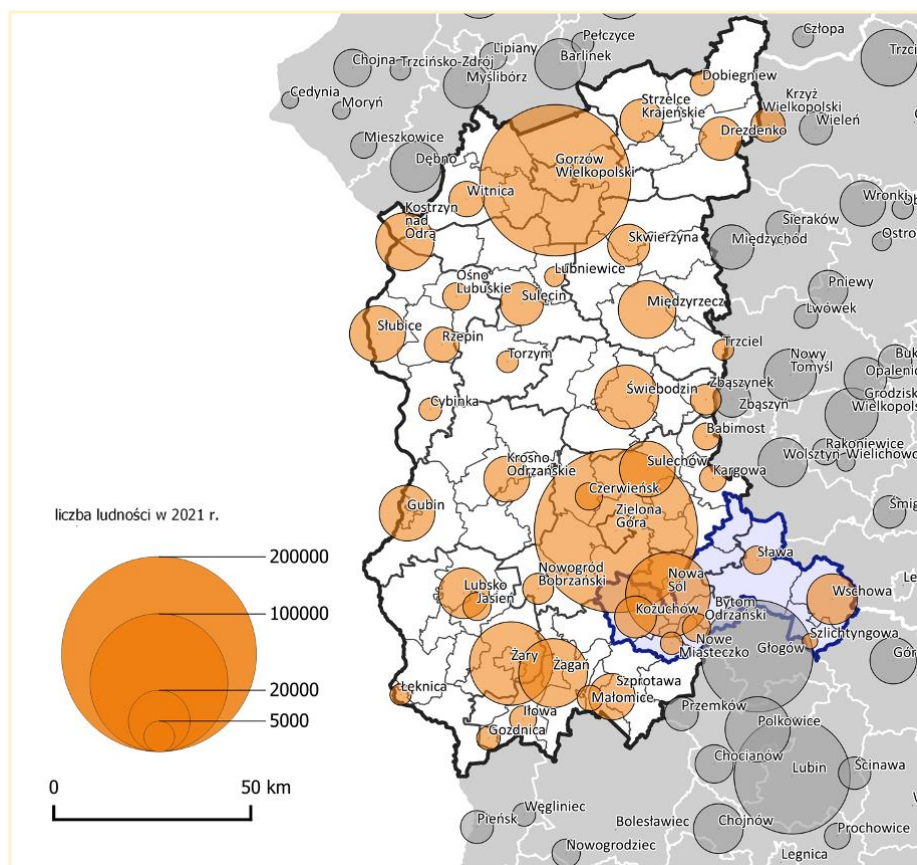
W Partnerstwie gmin z południowo-wschodniej części województwa lubuskiego Lubuska 9 znajduje się 6 miast oraz 115 miejscowości wiejskich. Z Partnerstwem graniczy od północnego-zachodu miasto Nowa Sól. Odsetek ludności miejskiej partnerstwa wynosi 44,7 %. Jest niższy niż wskaźnik krajowy (59,8 %) i niższy do wskaźnika dla woj. lubuskiego (64,5%).

Spośród 6 miast Partnerstwa dwa: Kożuchów (9,2 tys.) i Wschowa (13,5 tys.) zaliczane są do miast małych – liczących od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców, a pozostałe: Bytom Odrzański (4,2 tys.), Nowe Miasteczko (2,7 tys.), Sława (4,2 tys.) i Szlichtyngowa (1,3 tys.) to miasta bardzo małe - poniżej 5 tys. mieszkańców.

Obszar Partnerstwa położony jest na południowy wschód od stolicy województwa – Zielonej Góry (140,4 tys. mieszk.). Ze względu na stosunkowo duże rozciągnięcie równoleżnikowe obszaru Partnerstwa oraz przebieg infrastruktury transportowej występują duże różnice w dostępności obszaru do okolicznych dużych ośrodków miejskich. Zachodnie tereny Partnerstwa, w powiecie nowosolskim, sąsiadują z Zieloną Górą, która jest dla nich najbliższym miastem wyższego rzędu. Natomiast wschodnia część Partnerstwa, w powiecie wschowskim, znajduje się w równej odległości pomiędzy Zieloną Górą i Poznaniem (529,4 tys. mieszk.). Odległość ze Wschowy – stolicy powiatu wschowskiego, do Zielonej Góry wynosi 92 km, zaś do Poznania 96 km. W efekcie czasy dojazdów samochodem do tych miast są prawie jednakowe i wynoszą około 1 godziny 20 minut. Ze względu na dogodne połączenie

drogowe w podobnym czasie ze Wschowy można dojechać także do Wrocławia (642,7 tys. mieszk.) oddalonego od niej o około 115 km.

Rysunek 11. Sieć miast Partnerstwa i w jego otoczeniu wg liczby ludności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.1.2. Środowisko przyrodnicze – zasoby, ochrona, system powiązań przyrodniczych

Obszar województwa lubuskiego został w całości ukształtowany w trakcie dwóch ostatnich zlodowaceń. Obszar Partnerstwa charakteryzuje się równoleżnikowym, pasowym ukształtowaniem terenu, powstałym w wyniku naprzemiennych faz postępu i topnienia lądolodu. Poszczególne strefy – pasy równin, wzniesień i pradoliny – różnią się rzeźbą, litologią i szatą roślinną. Dominują wzgórza morenowe wznoszące się do około 130 m n.p.m. (Winna Góra w okolicach Starego

Strącza), sąsiadujące z licznymi jeziorami rynnowymi wytopiskowymi, z których największe to Jezioro Sławskie. Podobną genezę mają rozległe połacie moreny

Rysunek na następnej stronie.

Rysunek 12. Partnerstwo Lubuska 9 – struktura sieci osadniczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, kwiecień 2018.

HIERARCHIA OŚRODKÓW

- ośrodek lokalny
- ośrodek gminny
- wieś

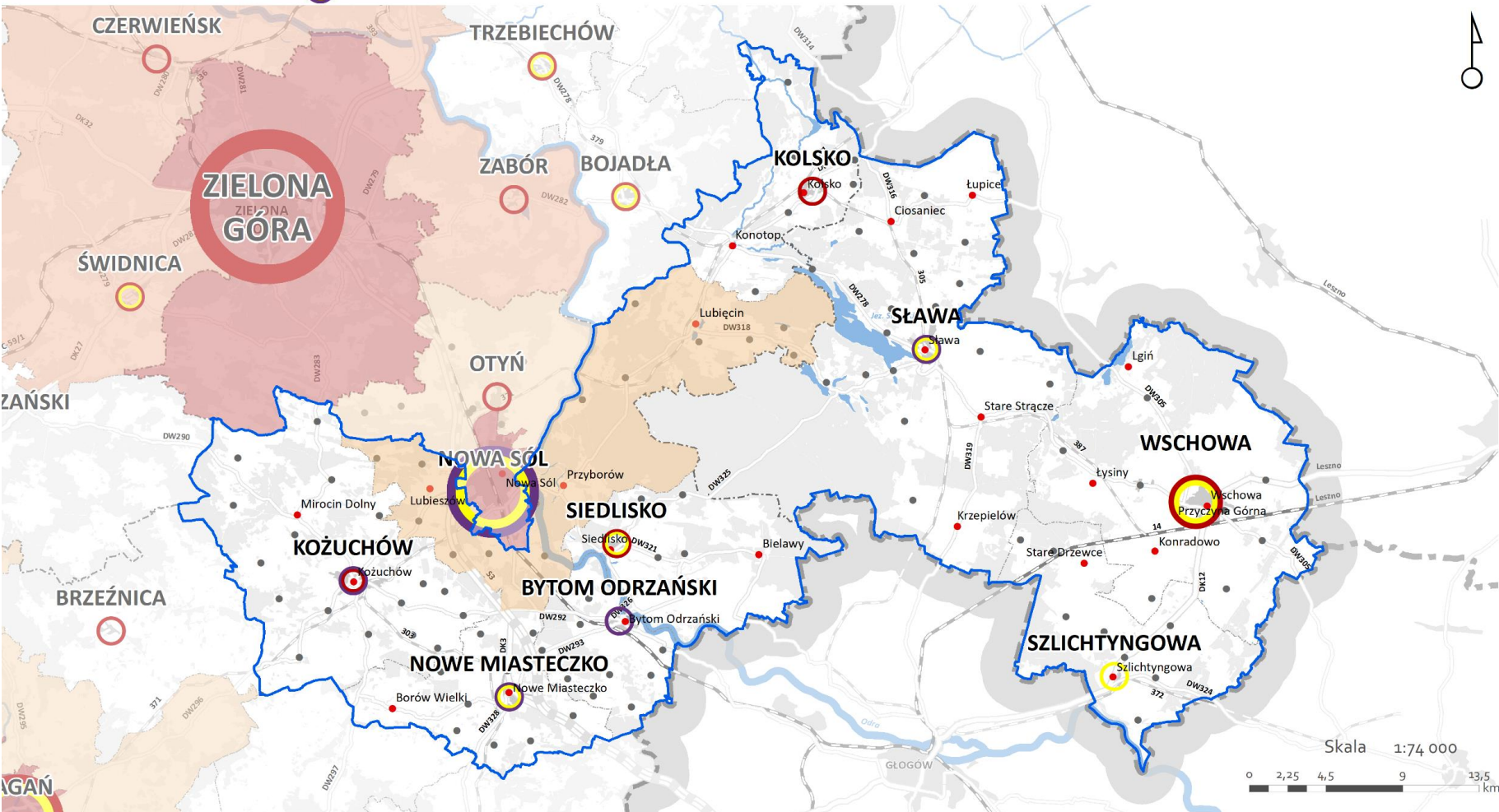
SPECJALIZACJA OŚRODKÓW

- przemysłowa
- usługowa
- rolnicza
- usługowo-przemysłowa
- rolniczo-przemysłowa

- rolniczo-usługowa
- rolniczo-usługowo-przemysłowa
- szkoły podstawowe

OBSZARY FUNKCJONALNE

- rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (poza partnerstwem)
- obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (poza partnerstwem)
- obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego

dennej falistej otaczającej zewsząd Sławę. Bezodpływowe kotlinowe to wynik topnienia brył "martwego lodu". Na przedpolu wzgórz czołowo-morenych, w kierunku na południe ku dolinie Odry, rozciągają się piaszczysto-żwirowe sandry.

Główną oś hydrograficzną obszaru stanowi rzeka Odra, do której wpadają w części zachodniej Czarna Struga a w części wschodniej Krzycki Rów. Część południowa leży w zlewni Białej Wody, a część północna w zlewni Obrzycy. Istotnym elementem hydrografii obszaru są, występujące w północnej części, duże jeziora Pojezierza Sławskiego: Sławskie, Tarnawskie Duże i Małe, Jeziorna oraz Kochanowskie Duże i Małe. Jeziora są płytkie, o przeciętnej głębokości od 1,9 m do 6,5 m. Wszystkie one leżą w zlewni rzeki Obrzycy.

W rytmie krajobrazu daje się zauważyć pewną strefowość, wzgórza porastają lasy przeważnie sosnowe, obfitujące w zwierzynę łowną i słynące z grzybów. Drzewostan lasów, zajmujący 38% powierzchni całego terenu, jest stosunkowo młody. Dominujące są siedliska lasowe i borowe mieszane z dużym udziałem drzewostanu modrzewia europejskiego, świerka pospolitego, olszy czy dębu bezszypułkowego. Wśród drzewostanów występują drzewa pomnikowe oraz całe zespoły drzewostanów w wieku 100-120 lat o szczególnych walorach przyrodniczych.

Falistą morenę denną przeważnie zajmują pola uprawne. Najrozleglejsze kompleksy pokrywają południową i wschodnią część terenu partnerstwa, graniczącą z województwem wielkopolskim. Obszar zdominowany jest przez użytki rolne (43,5% ogólnej powierzchni obszaru), obfitujący w gleby relatywnie żyzne (brunatne, bielcowe i częściowo mady). Przeważają gleby klas bonitacyjnych I-II, III (w tym IIIa i IIIb), IVa. Najlepsze gleby znajdują się na terenie gmin Kożuchów, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa oraz Siedlisko. Tereny łąk i pastwisk występujące w obniżeniach pradolinnych cechują się szczególnie wysoką liczbą cennych gatunków dziko żyjących, jak też chronionych siedlisk przyrodniczych - zajmują około 5% powierzchni całego obszaru.

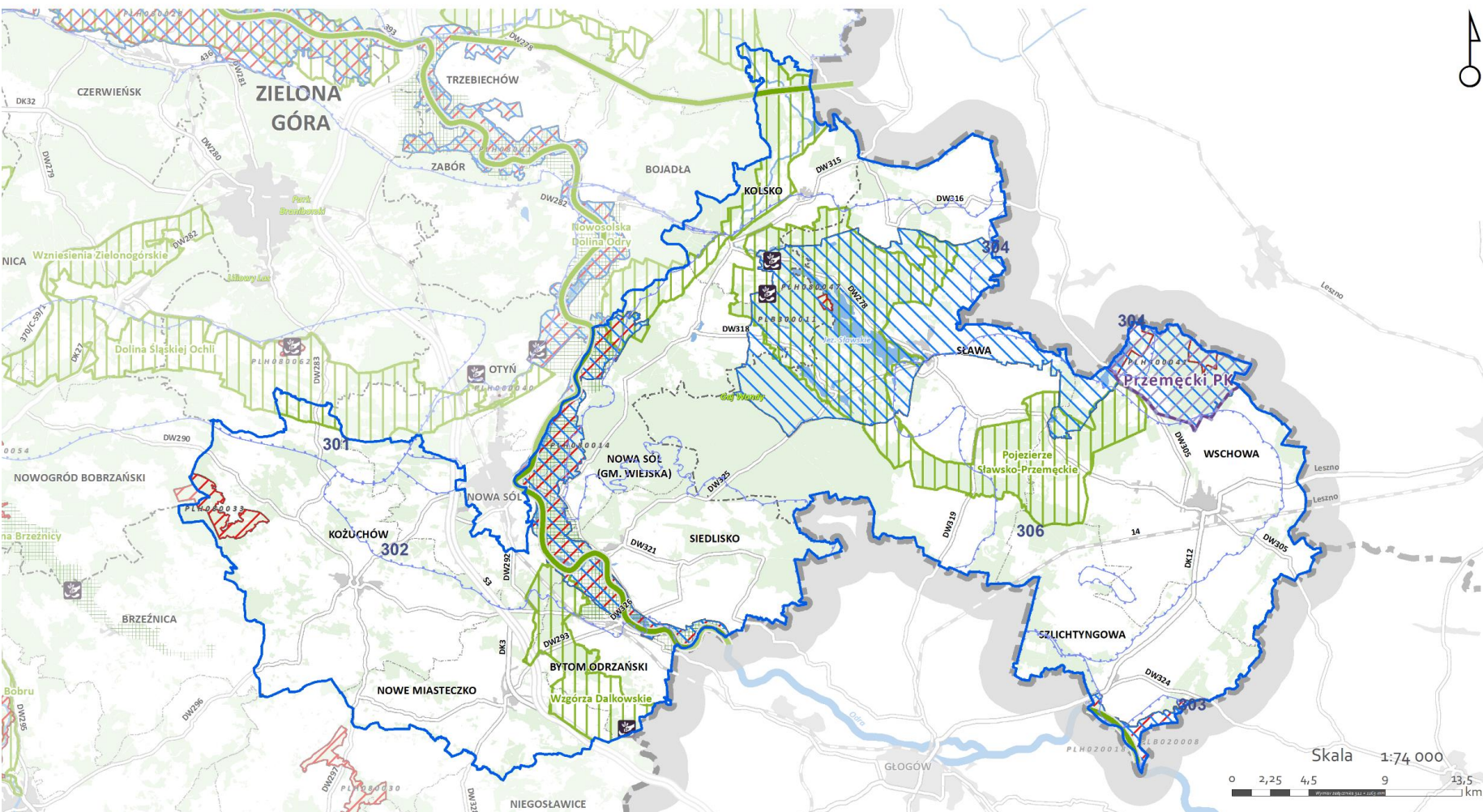
Do szczególnie ważnych obszarów kształtujących sieć ekologiczną partnerstwa należą obszary węzłowe tj.: Bory Zielonogórskie Wschodnie, Lasy Sławskie oraz obszary korytarzowe, o znaczeniu międzynarodowym oraz krajowym, łączące dane obszary.

Rysunek 13. Partnerstwo Lubuska 9 – Ochrona i kształtowanie środowiska, system powiązań przyrodniczych.

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, kwiecień 2018.

SYSTEM PRZYRODNICZY

	obszar chronionego krajobrazu		lasy		projektowany obszar chronionego krajobrazu
	specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000		główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)		
	obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000		główny szlak migracji fauny		
	park krajobrazowy		rezerwat przyrody		

4.1.3. Zabytki i krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe województwa lubuskiego cechuje różnorodność, przejawiająca się zróżnicowanymi krajobrazami kulturowymi, zmiennością form architektonicznych, stylowych i cech kulturowych. Lokalizacja na terenie przygranicznym i zmieniająca się przez wieki przynależność państwowa, dzielnicowa oraz administracyjna, zdeterminowały charakter poszczególnych regionów. Krajobraz kulturowy partnerstwa w porównaniu z innymi regionami Polski został w stosunkowo niewielkim stopniu przekształcony. Zachowane zostały historyczne układy przestrzenne oraz obiekty zabytkowe. Obszary wiejskie zachowały cechy historyczne i ład przestrzenny, harmonijnie skomponowany z przyrodniczym otoczeniem. Zdecydowana większość najcenniejszych zabytków zlokalizowana jest w części południowej województwa (niemal 80% wszystkich zabytków nieruchomości). Spora ich część przypada na obszar partnerstwa, a wśród nich liczne obiekty: sakralne, obronne, rezydencjonalne, użyteczności publicznej, folwarczne, przemysłowe, cmentarne oraz zabytkowe układy urbanistyczne i ruralistyczne.

Wśród cennych krajobrazów kulturowych, wskazanych do szczególnej ochrony, na terenie partnerstwa należy wskazać park pałacowy w Sławie, a także miejsca istotnych wydarzeń historycznych, w tym miejsce związane z bitwą pod Wschową. Ze względu na swoją rangę ponadregionalną, do szczególnej ochrony wskazuje się obiekt archeologiczny „Pozycje Środkowej Odry” – zabytek architektury obronnej.

Zabytkami proponowanymi do wpisu na listę pomników historii lub utworzenia parku kulturowego jest zespół urbanistyczny Kozuchowa. Prócz tego, ze względu na swoje cenne wartości w zakresie dziedzictwa kulturowego województwa, szczególną ochroną powinny zostać objęte zwłaszcza:

- zespół poklasztorny franciszkanów we Wschowie,
- zespół urbanistyczny Wschowy,
- kościół luterański „Kripplein Christi” we Wschowie,
- dawne cmentarze ewangelickie – lapidaria w Kozuchowie i we Wschowie.

W związku z powyższym postuluje się wybudowanie infrastruktury oraz oznakowanie szlaków historyczno – kulturowych, które mogą zostać włączone w szlaki turystyczne prezentujące dziedzictwo historyczne i kulturowe tego regionu.

Rysunek 14. Partnerstwo Lubuska 9 – Zabytki i krajobraz kulturowy.

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, kwiecień 2018.

OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

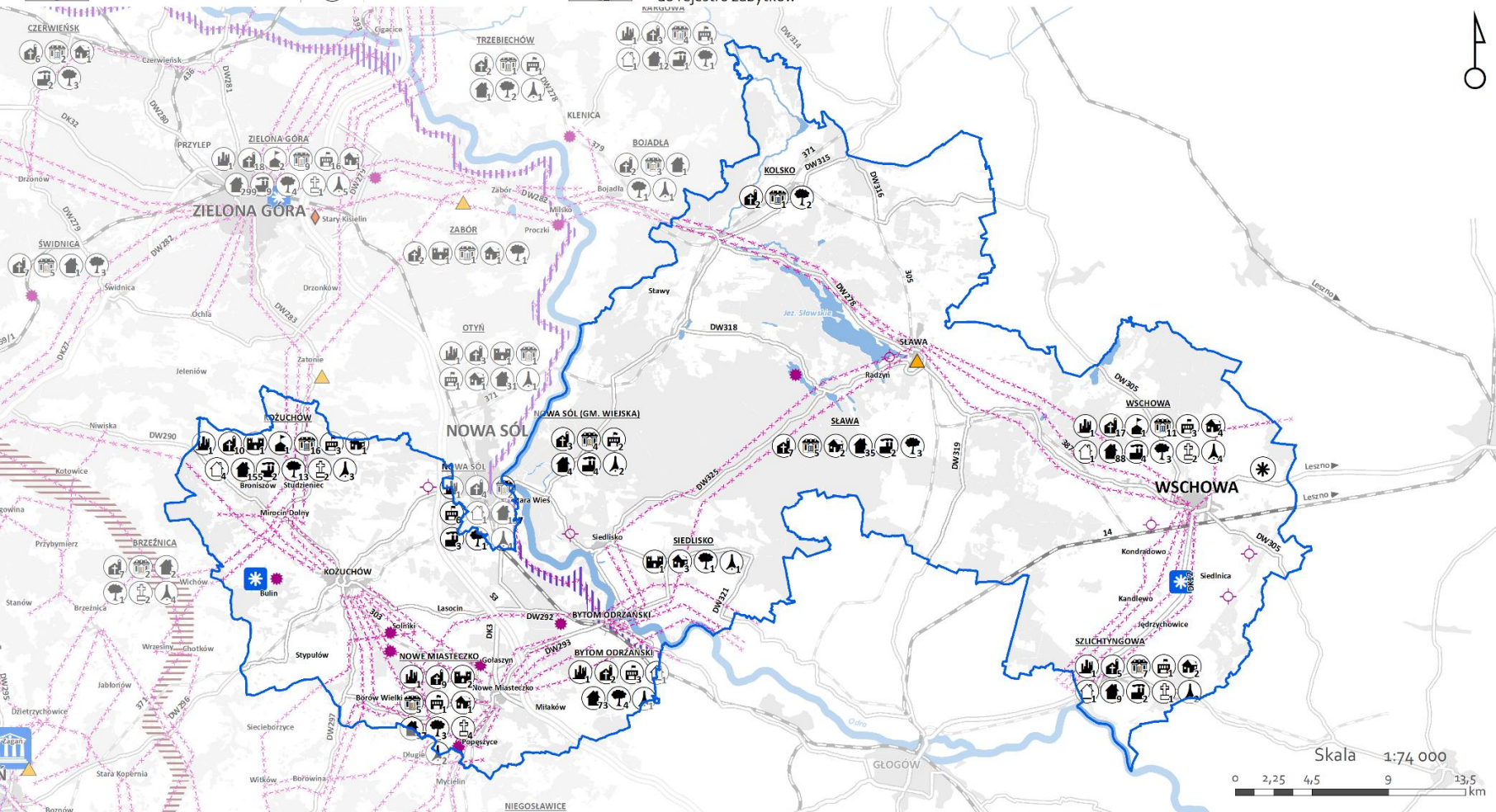
	układy przestrzenne		obiekty publiczne		zielen
	obiekty sakralne		obiekty folwarczne		obiekty cmentarne
	obiekty zamkowe		obiekty gospodarcze		inne obiekty
	obiekty obronne		obiekty mieszkalne		krajobraz kulturowy związany z ważnym miejscem pamięci
	obiekty rezydencjonalne		obiekty przemysłowe		liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków

WAŻNIEJSZE ELEMENTY DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO

	pradziejowe osadnictwo
	relikty
	krajobrazy kulturowe szczególnie cenne w skali województwa
	proponowany park kulturowy lub pomnik historii

OBSZARY O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU KULTUROWYM

	Pozycje Środkowej Odry
	szlaki historyczno - kulturowe

Skala 1:74 000

0 2,25 4,5 9 13,5 km

4.1.4. Transport i komunikacja

Ruch w regionie generuje tranzyt krajowy pomiędzy województwem zachodniopomorskim a województwem dolnośląskim oraz Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym. Transport w tym zakresie obsługuje droga ekspresowa S3 i droga krajowa nr 3, wchodzące w skład korytarza bazowego TEN-T Bałtyk – Adriatyk.

Podstawowy układ drogowy partnerstwa - szkielet tworzą trasy o charakterze tranzytowym:

- S3 - przebiegająca przez **Nowe Miasteczko** – Nowa Sól (wraz z węzłami komunikacyjnymi: Nowa Sól Zachód, Nowa Sól Południe i Nowe Miasteczko);
- DK3 - droga klasy S oraz GP przebiegająca południkowo ze Świnoujścia do Jakuszyca (Nowa Sól – Nowe Miasteczko),
- DK12 - przebiegająca przez **Wschowę** droga krajowa, Szprotawa – Przemków – Radwanice – Głogów, spełniająca wymogi klasy GP lub S.

Podstawowy układ drogowy uzupełniają drogi wojewódzkie, na których postuluje się takie działania jak:

- modernizacja DW 278 wraz z budową obwodnicy m. Sława,
- budowę obwodnic DK m. Wschowa, Szlichtyngowa i DW 296 m. Kozuchów,

natomiast układ infrastruktury kolejowej na obszarze partnerstwa tworzą linie kolejowe o znaczeniu państwowym.

W związku z rozwojem szeroko pojętej mobilności rowerowej, która wpisuje się w koncepcję zrównoważonego rozwoju transportu i zaspokaja potrzeby ludzi w zakresie rozwoju gospodarczego oraz ochrony środowiska i zdrowia bez ograniczenia możliwości rozwoju przyszłym pokoleniom, postuluje się budowę ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą.

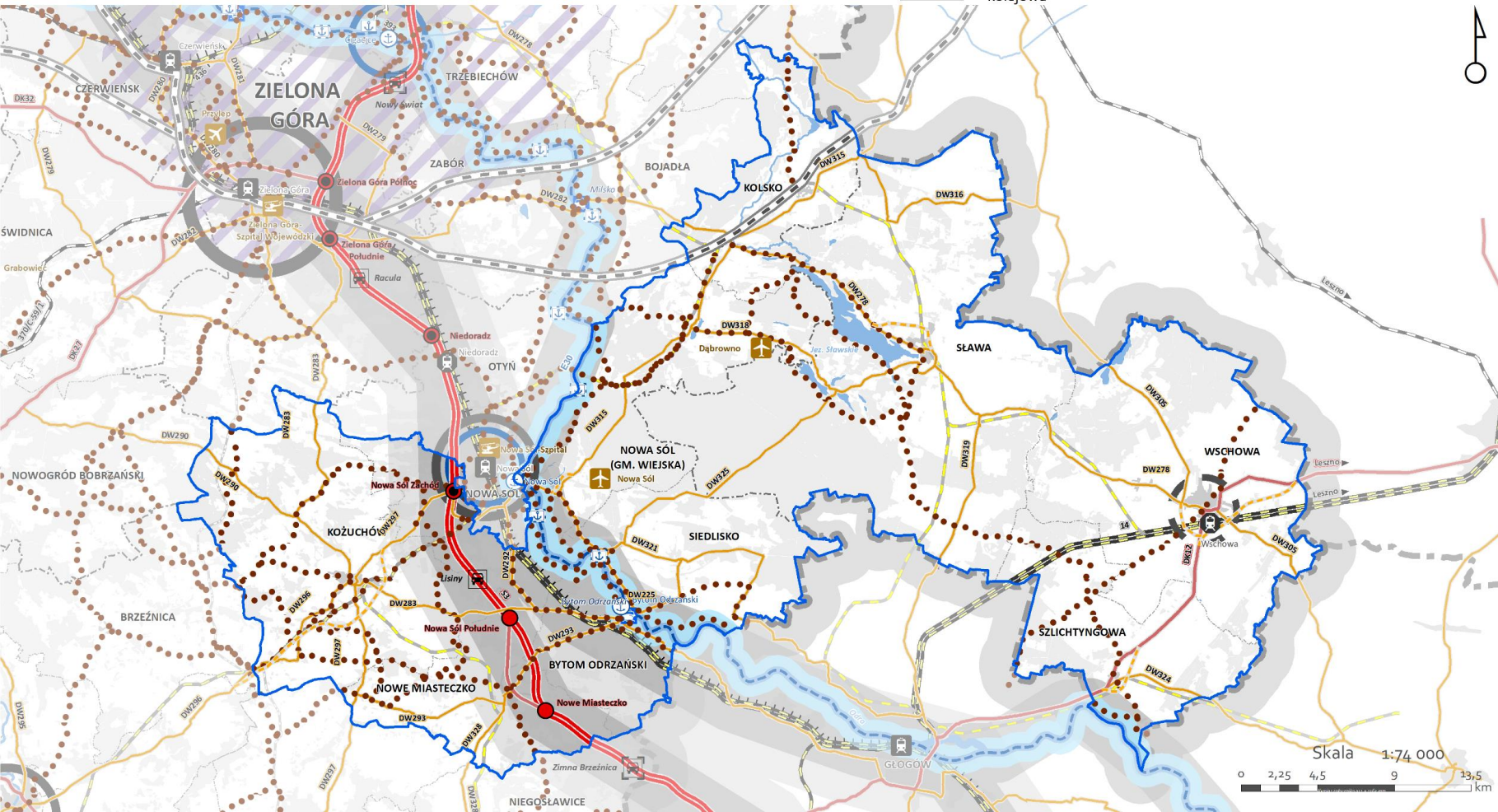
Na terenie objętym partnerstwem nie działają żadne lotniska. W gminie wiejskiej Nowa Sól oraz miejscowości Dąbrowno zlokalizowane są lądowiska dla samolotów. Najbliższe lądowisko dla śmigłowców mieści się w Nowej Soli (gmina miejska).

Rysunek 15. Partnerstwo Lubuska 9 – Transport i komunikacja.

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, kwiecień 2018.

WĘZŁY KOMUNIKACYJNE	SIEĆ DROGOWA	TRANSPORT WODNY	SIEĆ LINII KOLEJOWYCH	KOMUNIKACJA LOTNICZA
znaczenia regionalnego	droga ekspresowa	międzynarodowa droga wodna	E20/C-E20 czynne dwutorowe o znaczeniu międzynarodowym	lądowisko
znaczenia lokalnego (potencjalny)	droga krajowa	port żeglugi śródlądowej	odcinki zelektryfikowane	PRZESTRZEŃ O WARTOŚCIACH TURYSTYCZNYCH
	droga wojewódzka	przystań żeglugi śródlądowej	nieczynne/zamknięte	postulowane ścieżki rowerowe
	MOP	przeprawa promowa	wariantowy przebieg kolei dużych prędkości	
	planowana budowa obwodnicy	projektowana przystań	ogólnodostępna rampa kolejowa	

4.1.5. Infrastruktura techniczna i OZE

Podstawowymi źródłami wytwórczymi na obszarze województwa lubuskiego, dostarczającymi większość energii elektrycznej wytwarzanej na jego obszarze, są Elektrociepłownia Zielona Góra, Elektrociepłownia Gorzów i Elektrociepłownia Arctic Paper Kostrzyn. Elektrociepłownie produkują ok. 62% ogółu energii zużywanej w województwie lubuskim, 30% pochodzi z Krajowej Sieci Przesyłowej (poprzez GSZ Leśniów i GSZ Gorzów), natomiast 8% z odnawialnych źródeł energii. Energia z OZE produkowana jest głównie przez energetykę wodną. Odbiorcy na obszarze województwa lubuskiego zasilani są przede wszystkim z sieci nN i SN. Spowodowane jest to niedostatecznie rozwiniętą siecią linii wysokiego napięcia. Większość stacji 220/110 kV oraz 110/SN jest zasilanych dwustronnie, pozwala to na zapewnienie dostaw energii nawet w przypadku awarii jednej z linii. Obszar partnerstwa nie ma połączenia z sieciami elektroenergetycznymi 400 kV.

Główne stacje elektroenergetyczne GPZ 110/15 kV, zasilające układ średniego napięcia, zlokalizowane są w Wschowie, Bytomiu Odrzańskim i Kożuchowie.

Na terenie partnerstwa dostęp do gazu sieciowego zapewniają gazociągi wysokiego ciśnienia DN 350 KGZ Kościan – Węzeł Szczyglice wraz z odgałęzieniami DN100 na Adamowo oraz gazociągi wysokiego ciśnienia DN 200 Kotowice – Zakęcie. Obecnie na obszarze objętym partnerstwem znajduje się jedna stacja redukcyjno – pomiarowa wysokiego ciśnienia zlokalizowana w gm. Wschowa. Natomiast największy stopień gazyfikacji na obszarze partnerstwa występuje w gminach Wschowa i Bytom Odrzański - wynosi 65%.

Województwo lubuskie ma korzystne uwarunkowania do wykorzystywania biogazu, zarówno rolniczego, jak i z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. W województwie zlokalizowane są 4 biogazownie rolnicze. Najbliższa występująca w bezpośredniej okolicy to biogazownia w Niodoradzu (gm. Otyń). Uwarunkowania województwa wskazują na możliwość dalszego rozwoju odnawialnych źródeł energii wykorzystujących biogaz, istnieje potencjalna możliwość zastosowania biogazowni w gospodarstwach rolnych (gm. Kożuchów, gm. Wschowa). Ponadto, w województwie lubuskim energia wytwarzana jest także z biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów.

Rysunek 16. Partnerstwo Lubuska 9 – Infrastruktura techniczna i OZE.

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego, kwiecień 2018.

ELEKTROENERGETYKA

- GPZ 110 kV/15 kV
- linia 220 kV
- linia 110 kV

GAZOWNICTWO

- stacja gazowa redukcjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia
- stacja skroplonego gazu ziemnego
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- gazociąg przesyłowy
- złożo gazu ziemnego z kopalnią

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

- oczyszczalnia ścieków
- oczyszczalnia ścieków powyżej 10 tys. RLM

GOSPODARKA WODNA

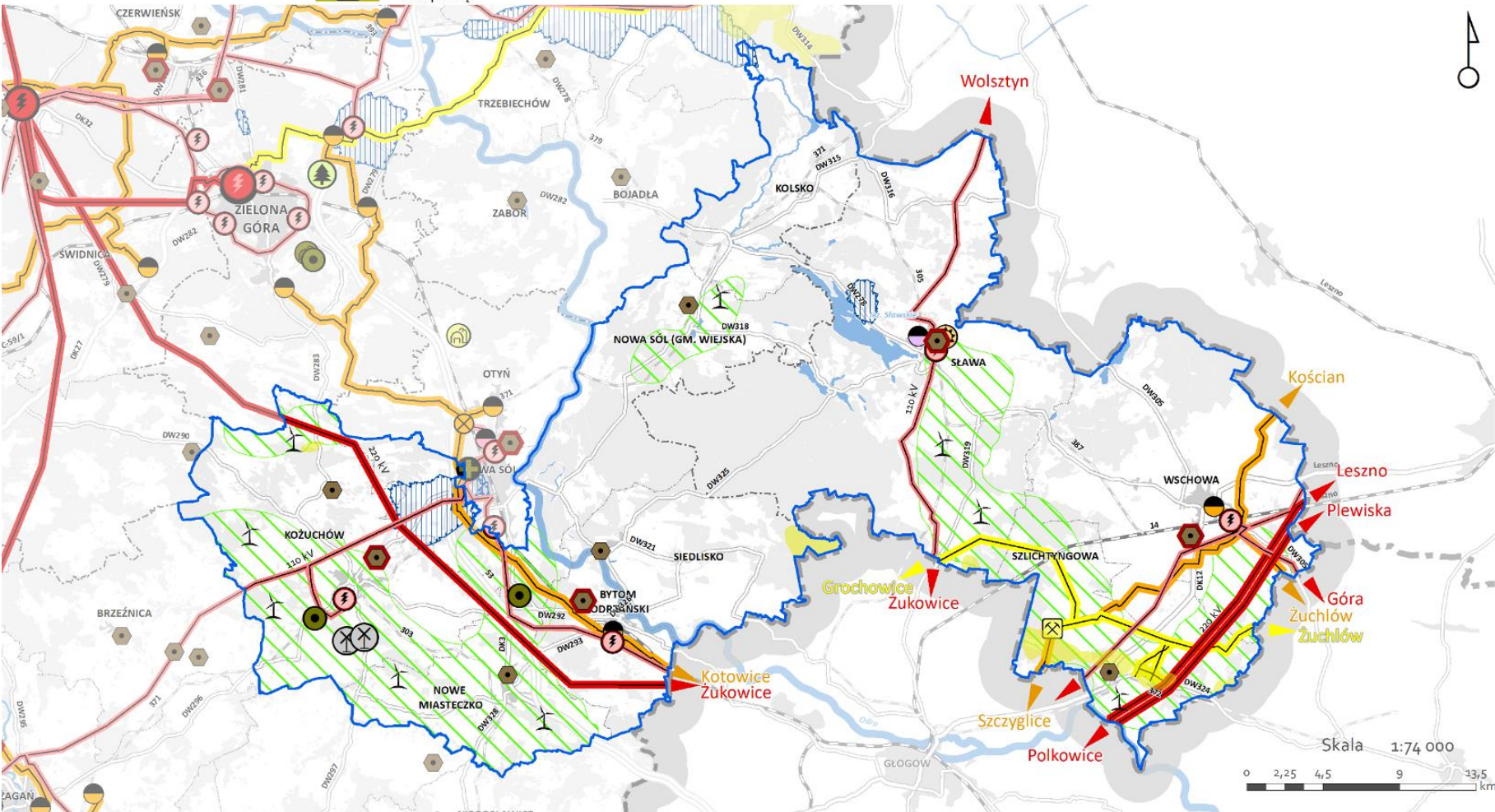
- strefa ochronna ujęcia wody

GOSPODARKA ODPADAMI

- regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

- elektrownia wiatrowia
- elektrownia słoneczna
- obszar szczególnie predysponowany do rozwoju infrastruktury OZE wiatrowe

Energetyka wiatrowa. Według danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej teren partnerstwa znajduje się w korzystnej strefie energetycznej wiatru. Na terenie partnerstwa funkcjonują dwie instalacje energetyczne, zlokalizowane w gminie Koźuchów o łącznej mocy 4,5 MW.

Energia słoneczna. Obszar partnerstwa charakteryzuje się średnim poziomem nasłonecznienia w skali kraju. Średnie nasłonecznienie wynosi około 1600 godzin na rok, z czego ok. 80% przypada na 6 miesięcy okresu wiosenno-letniego. Średnia roczna suma globalnego nasłonecznienia na płaszczyźnie poziomej za okres 1994-2013 r. wynosi od 1050 do 1100 kWh/m². Obecnie tego typu instalacja zlokalizowana jest na terenie oczyszczalni ścieków w Stawie - Elektrownia Fotowoltaiczna Sława o mocy 0,2 MW.

4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

4.2.1. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

1. Znaczna część Obszaru Partnerstwa objęta jest różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu. Niezbędne jest rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony.
2. Ukierunkowanie rozwoju gospodarczego Partnerstwa w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z zachowaniem bioróżnorodności naturalnych ekosystemów.
3. Zaleca się działania zmierzające do utrzymania i wzmocnienia powiązań ekologicznych – wskazania, na podstawie waloryzacji przyrodniczej i krajobrazowej, obszarów niezbędnych do zachowania ciągłości regionalnej sieci korytarzy ekologicznych, mających szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych.
4. Zachowanie i odtworzenie drożności i ciągłości morfologicznej rzek szczególnie istotnych dla gatunków ichtiofauny.
5. Szczególna ochrona ciągłości przyrodniczej doliny rzeki Odry oraz jej dopływów.
6. Zaleca się wprowadzanie izolacyjnych rozwiązań technicznych, ograniczających uciążliwość szlaków transportowych dla środowiska przyrodniczego.
7. Zachowanie integralności obszarów węzłowych i zapewnienie drożności korytarzy wyznaczonych w ramach krajowej sieci ekologicznej, w tym korytarza o znaczeniu międzynarodowym.
8. Podstawową formą ochrony terenów otwartych i krajobrazu, które są ograniczonym dobrem wspólnym, jest ich ochrona przed zabudową lub niekorzystną zmianą sposobu użytkowania. Tereny rolne i leśne, tereny położone wzdłuż cieków wodnych

i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych powinny być chronione przed zabudową w dokumentach planistycznych z uwzględnieniem uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa. Wyjątkiem mogą być jedynie obiekty gospodarcze, związane z gospodarką rolną lub leśną (bez możliwości realizacji nowych siedlisk), niezbędne obiekty infrastruktury, urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki wodnej (przystanie, mariny, itp.).

9. Ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (tereny zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidywanymi do zabudowy. Zmiana sposobu użytkowania terenów rolnych na cele nierolnicze powinna następować jedynie w przypadkach uzasadnionych realnym zapotrzebowaniem (przykładowy czas realizacji: do 5-10 lat) i zostać poprzedzona uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a zabudowa poprzedzona lub równoległa z docelowym uzbrojeniem i urządzeniem ulic.
10. Zwiększanie obszarów zielonych na obszarach zurbanizowanych, a także zwiększanie na tych obszarach retencji wód, stosowanie rozwiązań prorotencyjnych jako jedno z działań adaptujących do zmian klimatycznych. Ustanowienie retencji jako priorytetu projektowania systemów gospodarowania wodami opadowymi. Stosowanie rozwiązań takich jak:
 - stosowanie powierzchni przepuszczalnych (np. ze żwiru/pospółki, powierzchni ażurowych, materiałów jamistych-wodoprzepuszczalnych) zamiast powierzchni szczelnych;
 - wykorzystanie istniejących zagłębień i oczek wodnych do retencji,
 - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ odprowadzanych wód (np. poprzez zbiorniki retencyjno-infiltracyjne; zastosowanie drenaży lub skrzynek rozsączających itp.),
 - zakładanie zielonych dachów i zielonych, żyjących ścian na budynkach/wiatach,
 - zakładanie ogrodów deszczowych zasilanych deszczówką na terenach zurbanizowanych, szczególnie na terenach o znacznym zasklepieniu gleby.
11. Wspólna polityka ekologiczna gmin, poprzez podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego i Wodami Polskimi, w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki. Rozwój gospodarczy w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z jednoczesną dbałością o zachowanie bioróżnorodności naturalnych ekosystemów.
12. Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami złóż kopalin oraz kompleksowego wykorzystania kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

13. Integracja działań w celu ochrony zasobów wód podziemnych, w szczególności GZWP w granicach Partnerstwa.
14. Ochrona przed zabudową terenów otwartych, w tym gleb najwyższej jakości oraz terenów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi.

4.2.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

1. Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych. Przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb.
2. Koordynacja przebiegu i oznakowania ponadregionalnych szlaków turystycznych o znaczeniu kulturowym:
 - szlak gotyckich kościołów farnych,
 - szlak kamiennych kościołów wiejskich z XIII – XIII wiek,
 - szlak zamków obronnych,
 - szlak umocnień zwanych pozycją środkowej Odry,
 - szlak św. Jakuba,
 - szlak zabytkowych ratuszy,
 - szlak architektury związanej z rodami Bironów i Talleyrandów,
 - szlak zabytkowych organów,
 - szlak renesansowych i barokowych zabytków sztuki sepulkralnej,
 - szlak architektury barokowej,
 - szlak dziedzictwa kulturowego Żagania.
3. Podejmowanie działań zmierzających do ochrony krajobrazu historyczno – kulturowego.
4. Estetyzacja krajobrazu partnerstwa w historycznych założeniach urbanistycznych, poprzez wprowadzenie spójnej polityki krajobrazowej i ograniczanie ilości reklam oraz realizację zabudowy dostosowanej formą i kolorystyką do charakterystyki terenów sąsiadujących.
5. Przypadki samowoli budowlanej polegającej na nielegalnej realizacji zabudowy lub zmiany sposobu użytkowania terenów rolnych (np. poprzez sytuowanie obiektów niezwiązanych trwale z gruntem, niewymagających pozwolenia na budowę) powinny być skutecznie zwalczane.
6. Integrowanie instytucji i inicjatyw kulturowych oraz tworzenie płaszczyzn współpracy międzyregionalnej i transgranicznej w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego.

7. Dążenie zachowania tradycyjnych krajobrazów wiejskich, z historycznymi układami ruralistycznymi, zabytkowymi kościołami, dawnymi dworami i pałacami oraz towarzyszącymi im parkami i alejami starych drzew oraz młynami, cmentarzami i tradycyjną drewnianą zabudową.
8. Dążenie do utworzenia, zachowania i szczególnej ochrony cennych krajobrazów kulturowych, m.in.:
 - zespół poklasztorny franciszkanów we Wschowie,
 - zespół urbanistyczny Wschowy,
 - kościół luterański „Kripplein Christi” we Wschowie,
 - dawne cmentarze ewangelickie – lapidaria w Koźuchowie, Bytomiu Odrzańskim i we Wschowie,
 - zespół pałacowo – parkowy w Sławie,
 - wpisanie na listę pomników historii lub utworzenie parku kulturowego - zespołu urbanistycznego Koźuchowa,
 - barokowych i klasycystycznych kamienic z XVII i XVIII wieku i z początku XX w Bytomiu Odrzańskim.
9. Objęcie szczególną ochroną obiektów archeologicznych m.in.:
 - „Pozycje Środkowej Odry” – system umocnień stanowiący zabytek architektury obronnej.

4.2.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

4.2.3.1. Zapotrzebowanie w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Przygotowywana zmiana przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa sposób obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oraz obliczania chłonności terenów niezabudowanych i luk w zabudowie - w planie ogólnym, który ma zastąpić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Zgodnie z projektem rozporządzenia określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę:

- prognozowaną, przyszłą liczbę mieszkańców gminy w perspektywie 20 lat;
- przyszły standard zamieszkiwania wyrażony powierzchnią użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, z założeniem, że standard ten będzie się poprawiał w ciągu kolejnych 20 lat w tempie zgodnym z trendem wyznaczonym z okresu ostatnich 10 lat.

Jako okres kierunkowy do analiz przyjęto rok 2041, aktualizując dane przyjęte do diagnozy o wyniki NSP 2021. Szacowana liczba mieszkańców obszaru partnerstwa zgodnie z prognozami GUS w 2041 r. wyniesie około 78,8 tys. osób, zaś wskaźnik standardu zamieszkiwania około 37,9 m²/mieszkańca. **Zapotrzebowanie na nową**

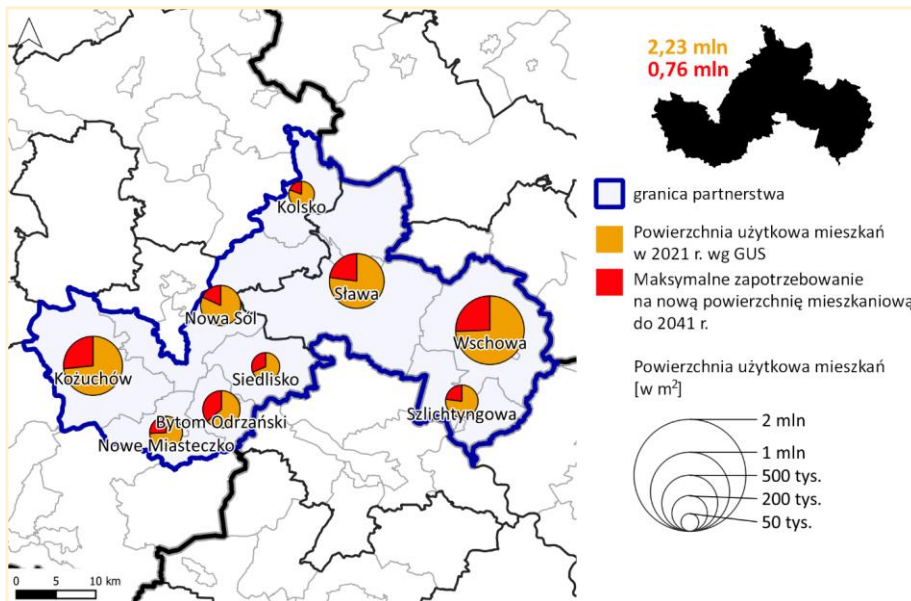
zabudowę mieszkaniową w Partnerstwie do roku 2041 wyniesie około 757 tys. m² PUM, dla około 19,9 tys. osób.

Tabela 11. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Partnerstwie gmin południowo wschodniej części woj. Lubuskiego - "LUBUSKA 9" do 2041 r.

Gmina	Powiat	Liczba ludności			Standard zamieszkiwania (PUM/mieszkańca)		Powierzchnia użytkowa mieszkań		Zapotrzebowanie na nową zabudowę	
		w osobach			m ² /osobę		m ² (ogółem)		w osobach	w PUM (m ²)
		2021 r.	2030 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	do 2041 r.	
Bytom Odrzański (m-w)	nowosolski	5170	5492	5834	29,1	40,1	149597	233946	2103	84349
Kolsko (w)		3290	3246	3203	27,5	34,7	89644	111130	619	21486
Kożuchów (m-w)		15473	15420	15367	27,9	38,1	429695	585490	4089	155795
Nowa Sól (w)		7138	7139	7140	30,9	38,1	222526	272034	1299	49508
Nowe Miasteczko (m-w)		5138	5138	5138	26,5	35,1	134080	180344	1318	46264
Siedlisko (w)		3367	3623	3898	27,2	34,2	91458	133327	1224	41869
Sława (m-w)	wschowski	12528	12671	12816	31,2	39,4	389476	504936	2930	115460
Szlichtyngowa (m-w)		4862	4937	5013	28,2	35,4	136683	177466	1152	40783
Wschowa (m-w)		20510	20453	20396	29,0	38,8	589905	791371	5192	201466
Partnerstwo gmin południowo wschodniej części woj. Lubuskiego - "LUBUSKA 9"		77476	78119	78805	28,8	37,9	2233064	2990043	19928	756979

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i BDOT.

Rysunek 17. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w Partnerstwie gmin południowo-wschodniej części woj. Lubuskiego - "LUBUSKA 9" do 2041 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl.

4.2.3.2. Ograniczanie rozpraszania / ochrona zwartej zabudowy istniejących miast i miejscowości

1. Zachowanie zwartej zabudowy miast i miejscowości, przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy poprzez dostępne instrumenty polityki przestrzennej. Pod nową zabudowę należy w pierwszej kolejności wykorzystać tereny już zurbanizowane, w szczególności tereny, budynki lub obiekty, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji (brownfields) oraz niewykorzystane, liczne luki w istniejącej zabudowie.
2. Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej w pierwszej kolejności w obszarach zwartej, w pełni wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej – zapewniającej dostępność do szkół, transportu zbiorowego i infrastruktury technicznej w obrębie aglomeracji wodno-ściekowych.
3. W sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zwartej zabudowy (zabudowa

krawędziowa) lub tworzyć małe miejscowości (jednostki satelitarne). Należy wykluczyć rozwój zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, na rzecz koncentracji zabudowy.

4. Rozwijanie idei miasta / miejscowości 15-minutowej, w tym poprzez skupianie zabudowy, dla zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz w miarę możliwości do znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu 15 minutowego dojazdu pieszo (długość dojazdu do 1 km) lub w szerszym obszarze w zasięgu 15 minutowego dojazdu rowerem od miejsca zamieszkania.
5. Ograniczenie zabudowy letniskowej indywidualnej. Należy wykluczyć zabudowę letniskową w formach rozproszonych, stanowiących zagrożenie dla środowiska oraz element ekspansji na tereny otwarte i zawłaszczania najbardziej atrakcyjnych elementów krajobrazu, który stanowi dobro wspólne i powinien podlegać ochronie.
6. Ograniczenie ekspansji usług turystyki wokół jezior oraz innych zbiorników i cieków wodnych do lokalizacji opartych o istniejące miejscowości. Realizacja zwartych, właściwie zagospodarowanych (w sposób ograniczający presję na środowisko), kompleksów usług turystyki ukierunkowanej na ofertę tematyczną m.in. związaną ze sportami wodnymi, turystyką historyczną, itp.

4.2.3.3. Kreowanie wielofunkcyjnych i zróżnicowanych społecznie sąsiedzkich zespołów mieszkaniowo-usługowych wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne

1. Planowanie nie jedno- lecz wielofunkcyjnych zespołów zabudowy, sprzyjających integracji społecznej, które oferują atrakcyjne i dostępne usługi, mieszkania i możliwości pracy dla grup społecznych o zróżnicowanych potrzebach i dochodach. Zespoły wielofunkcyjne gwarantują też całodzienną aktywność użytkowników na danym obszarze.
2. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Miasto w swej materialnej warstwie, układzie budynków, ulic i placów, tworzy przestrzeń dla relacji międzyludzkich. Jakość przestrzeni publicznych i jakość ich zagospodarowania kształtuje w sposób pozytywny, lub w sposób ograniczający, charakter tych relacji.
3. Rezygnacja z lokalizowania obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na rzecz nasycania usługami obszarów wskazanych jako zespoły/ośrodki usługowe, w tym obszarów śródmiejskich, rynków, ulic handlowych, placów oraz osiedlowych zespołów usługowych z preferencją dla ruchu pieszego.
4. Kształtowanie ośrodków usługowych z ograniczeniem realizacji monofunkcyjnych parterowych obiektów usługowych, na rzecz realizacji zabudowy o funkcjach mieszanych, w tym zabudowy usługowo-mieszkaniowej, w formach

architektonicznych i gabarytach dostosowanych do rangi ośrodka i kontekstu miejsca. Wykorzystanie parterów budynków na usługi, w szczególności w centrach miast i w obszarach ośrodków usługowych, w narożnikach ulic.

5. Wzmacnianie lokalnych centrów usługowych miejscowości wiejskich, nasycaenie ich nową zabudową i żywymi przestrzeniami publicznymi. Wprowadzenie bardziej zwartych, wielorodzinnych form zabudowy może być alternatywą dla dalszego jej rozpraszania.
6. Zapewnienie terenów zieleni i wypoczynku na terenach zabudowy wielorodzinnej, w ramach osiedla i na poziomie miejskim. Wykorzystanie istniejących obszarów zieleni (np. łąki, lasy, zadrzewienia) oraz obiektów fizjograficznych (np. jeziora, rzeki, wzniesienia) poprzez wbudowanie ich w komunalny system zieleni publicznej. Rekomendowany minimalny wskaźnik to 12 m² miejskich terenów zieleni i sportowo-rekreacyjnych na 1 mieszkańca + 8 m² terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca na terenach zabudowy wielorodzinnej.
7. Lokalizowanie nowych obszarów aktywności gospodarczej (stref gospodarczych) w pobliżu lokalnych ośrodków wzrostu, zapewniających uzbrojenie terenu, najlepszą dostępność komunikacyjną i brak konfliktów przestrzennych, np. z zabudową mieszkaniową i turystyczną, a także z otwartym krajobrazem.
8. Rewitalizacja obszarów popegeerowskich – wykorzystanie istniejącej infrastruktury do tworzenia nowych stref działalności gospodarczej (turystyka i srebrna turystyka, edukacja, opieka nad osobami starszymi lub kontynuacja działalności przetwórczych).

4.2.4. Kierunki rozwoju systemów transportu i infrastruktury technicznej

4.2.4.1. Kierunki rozwoju systemów transportu i komunikacji publicznej

1. Kreowanie przyjaznego dla pieszych i rowerzystów układu ulic, ograniczanie wielkości kwartałów zabudowy, wprowadzanie nowych i rewitalizacja istniejących powiązań, bezpiecznych przejść „na skróty”, eliminowanie konieczności użycia samochodu, a w konsekwencji zatorów komunikacyjnych, hałasu i zanieczyszczenia powietrza.
2. Rozwijanie sieci dróg i ścieżek rowerowych oraz uliczek przyjaznych dla pieszych i rowerzystów – uliczek ruchu uspokojonego lub wolnych od samochodów. W szczególności na osiedlach mieszkaniowych, w sąsiedztwie szkół i przedszkoli oraz w centrach miast i wsi w obrębie prestiżowych przestrzeni publicznych.
3. Stosowanie, przy technicznym projektowaniu ulic miejskich i osiedlowych, rozwiązań zachęcających do podróży pieszych oraz innych, niewymagających użycia samochodu, takich jak ruch rowerowy i transport publiczny. Rozwiązania drogowe w obszarach zabudowy powinny minimalizować geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób niepełnosprawnych

- i starszych (m.in. dogodnie usytuowane i wygodne przystanki, pasy zieleni, krótkie przejścia dla pieszych w obrębie skrzyżowań: w poziomie terenu i na wprost).
4. Rozwijanie wysokiej jakości, dostępnego transportu publicznego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na rozwiązania węzłów przesiadkowych – maksymalne skracanie drogi przejść pomiędzy różnymi środkami transportu.
 5. Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej gmin poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie Partnerstwa i szerzej powiatu. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zamówienia oferty przewozowej.
 6. W kontekście wzrastającego udziału segmentu rowerów elektrycznych zwiększającego mobilności m.in. osób starszych należy zadbać o odpowiednią infrastrukturę dostosowaną do potrzeb takich rozwiązań.
 7. W związku z wzrastającym ruchem rowerowym należy rozwijać system infrastruktury towarzyszącej (bezpieczne parking dla rowerów, boksy rowerowe, stacje naprawcze i punkty serwisowe).
 8. Rozwój systemu szybkiego wsiadania i wysiadania (Kiss & Ride) przy obiektach kumulujących mieszkańców – zakłady pracy, miejsca usług publicznych, miejsca gromadzenia się ludności.
 9. Rozwijanie w miarę możliwości systemów współużytkowania środków transportu - na wzór rowerów miejskich i wypożyczeń hulajnóg.
 10. Limitowanie liczby miejsc parkingowych w centrach miast przy jednoczesnym ograniczeniu czasu parkowania lub wprowadzeniu opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych. Właściwa polityka parkingowa w centrum miasta ma na celu zapewnienie pełnej dostępności dla pieszych i rowerzystów oraz transportu zbiorowego jako nadrzędnych w stosunku do dostępności samochodem.
 11. Dalsze aktywne działania na rzecz wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza centra miast i miejscowości poprzez budowę obwodnic m.in. budowa obwodnicy Wschowy, Szlichtyngowy, Kożuchowa.
 12. Działania na rzecz modernizacji DW 278 wraz z budową obwodnicy m. Sława.
 13. Realizowane parkingi powinny mieć charakter możliwe wielofunkcyjny w celu maksymalnego wykorzystania zajętej powierzchni. Tym samym rekomenduje się ich realizację z udziałem zieleni urządzonej z wykorzystaniem systemów OZE np. w formule parkingów solarnych np. wykorzystanie przestrzeni zadaszeń pod panele.
 14. Rekomenduje się także modernizację istniejących parkingów przy obiektach użyteczności publicznej.

4.2.4.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

1. Dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację).
2. Rozwój instalacji solarnych (kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych) na dachach budynków i w obrębie terenów zainwestowanych w oparciu o ochronę walorów krajobrazowych i korytarzy ekologicznych - na terenie całego Partnerstwa.
3. Rozwój lokalnych instalacji OZE z wykorzystaniem energii geotermalnej lub hydrotermalnej, biomasy lub biogazu na terenie całego Partnerstwa – w wykluczeniem negatywnego wpływu na otoczenie.
4. Rozwój energetyki wiatrowej.
5. Rozwój małej energetyki wodnej poprzez wykorzystanie istniejącej zabudowy hydrotechnicznej (budowli piętrzących) z jednoczesnym utrzymaniem lub poprawą drożności cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych.
6. Rozwój infrastruktury wodociągowej i w szczególności kanalizacyjnej na obszarze gmin szczególnie w kierunkach miejscowości stanowiących lokalne ośrodki usługowe i na obszary przeznaczone dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

4.2.5. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

1. Na obszarze Partnerstwa, występują obszary o dominującej funkcji rolniczej. Występują dobre warunki dla prowadzenia produkcji rolnej - gleby dobrej i bardzo dobrej jakości. Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania.
2. Przemysł i przetwórstwo, szczególnie w branżach: rolno-spożywczej i drzewnej jest jedną z najważniejszych szans rozwojowych obszaru. Rozwój rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa.
3. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.
4. Rozwój i promocja klastrów odpowiadających lokalnej specyfice rolniczej.

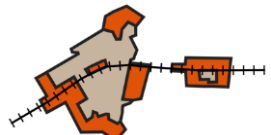

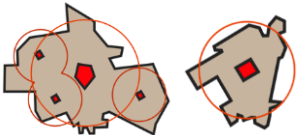

4.2.6. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

1. Zaleca się kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem wymagań

tworzenia obszarów zabudowy zwartych i niskoemisyjnych, ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią oraz zachowania walorów ekonomicznych przestrzeni.

2. Zaleca się zmniejszenie transportochłonności układu przestrzennego oraz wzmacnianie znaczenie transportu publicznego, rowerowego i pieszego.

Rysunek 18. Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania.

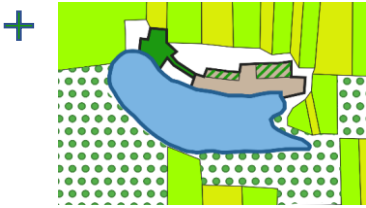
Przykłady pozytywne / korzystne (+)	Przykłady negatywne / niekorzystne (-)
ZABUDOWA MIESZKANIOWA / ZABUDOWA OGÓŁEM	
<p>+</p> <p>ROZWÓJ DO WEWNĄTRZ – WYKORZYSTANIE REZERW</p>	 <p>ZABUDOWA ROZPROSZONA</p>
<p>+</p> <p>MODEL KRAWĘDZIOWY / NOWE JEDNOSTKI OSADNICZE</p>	 <p>ZABUDOWA PASMOWA WZDŁUŻ DRÓG</p>
USŁUGI KOMERCYJNE I PUBLICZNE	
<p>+</p> <p>HIERARCHICZNE WIELOFUNKCYJNE OŚRODKI USŁUGOWE</p>	 <p>ZABUDOWA PASMOWA / ZEWNĘTRZNA</p>
ZABUDOWA BIUROWA, PRZEMYSŁ NIEUCIĄŻLIWY	
<p>+</p> <p>MODEL KRAWĘDZIOWY / ZABUDOWA WIELOFUNKCYJNA</p>	 <p>ZABUDOWA ZEWNĘTRZNA MONOFUNKCYJNA</p>
ZABUDOWA TURYSTYCZNA / LETNISKOWA	
<p>+</p> 	 <p>ZABUDOWA PASMOWA ZBYT INTENSYWNA</p>

SILNY OŚRODEK TURYSTYKI KWALIFIKOWANEJ
ZLOKALIZOWANY W MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNEJ
LUB OBOK ISTNIEJĄCEJ MIEJSCOWOŚCI

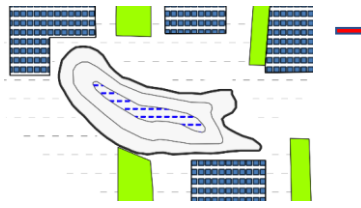

ZABUDOWA ROZPROSZONA

ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW POKOPALNIANYCH

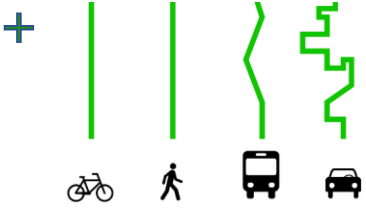

WYKORZYSTANIE WYROBISK DO RETENCJONOWANIA
WODY I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI ŚRODOWISKOWYCH
WYKORZYSTANIE LEŚNE, ROLNE I REKREACYJNE

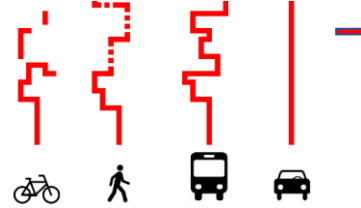

ZAGOSPODAROWANIE POD URZĄDZENIA TECHNICZNE
BEZ REKULTYWACJI ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW
I PRZYWRÓCENIA WARTOŚCI ŚRODOWISKOWYCH

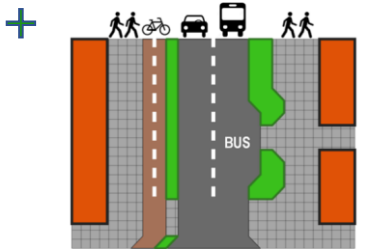
PROJEKTOWANIE DRÓG I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

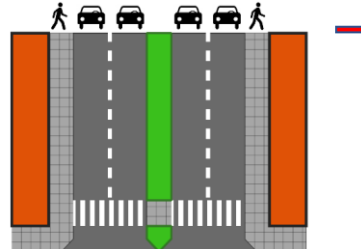
PRIORYTET DLA RUCHU PIESZEGO I ROWERZYSTÓW

PRIORYTET DLA PLYNNEGO RUCHU SAMOCHODÓW

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA - PRZYJAZNA DLA PIESZYCH
ULICA RUCHU MULTIMODALNEGO

PRZESTRZEŃ NIEPRYJAZNA DLA PIESZYCH
TRASA KOMUNIKACYJNA DLA SAMOCHODÓW

Źródło: opracowanie własne.

4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030), przyjętej uchwałą Nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dn. 15 lutego 2021 r., wskazano obszary strategicznej interwencji z poziomu krajowego (SOR i KSRR 2030) oraz z poziomu regionalnego.

W SRWL 2030 wskazano dwa OSI z poziomu krajowego:

1. Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – na obszarze Partnerstwa Lubuska 9 nie występują. Do grupy miast obniżającego się potencjału zostało zaliczone sąsiadujące miasto Nowa Sól;
2. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – na obszarze Partnerstwa Lubuska 9 do tego obszaru zaliczono **gm. Kolsko**.

W SRWL 2030 wskazano także pięć OSI z poziomu regionalnego. Są to:

1. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry – obszar częściowo pokrywa się z obszarem Partnerstwa Lubuska 9, obejmując **m. i gm. Kożuchów oraz gm. Nową Sól**;
2. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych – na obszarze Partnerstwa Lubuska 9 wyznaczono ośrodek lokalny - **m. Wschowa**;
3. Obszary wiejskie – obejmujące wszystkie gminy na obszarze Partnerstwa;
4. Obszary przygraniczne – **m. i gm. Kożuchów, gm. Nowa Sól, gm. Kolsko, gm. Sława, m. i gm. Wschowa, gm. Szlichtyngowa, m. i gm. Bytom Odrzański, gm. Siedlisko, m. i gm. Nowe Miasteczko** - w tzw. drugim pasie obszaru;
5. Obszary zagrożone powodzią – do obszaru szczególnego zagrożenia powodzią zakwalifikowano m.in. **gm. Nowa Sól, m. i gm. Wschowa, gm. Szlichtyngowa, m. i gm. Bytom Odrzański, gm. Siedlisko**.

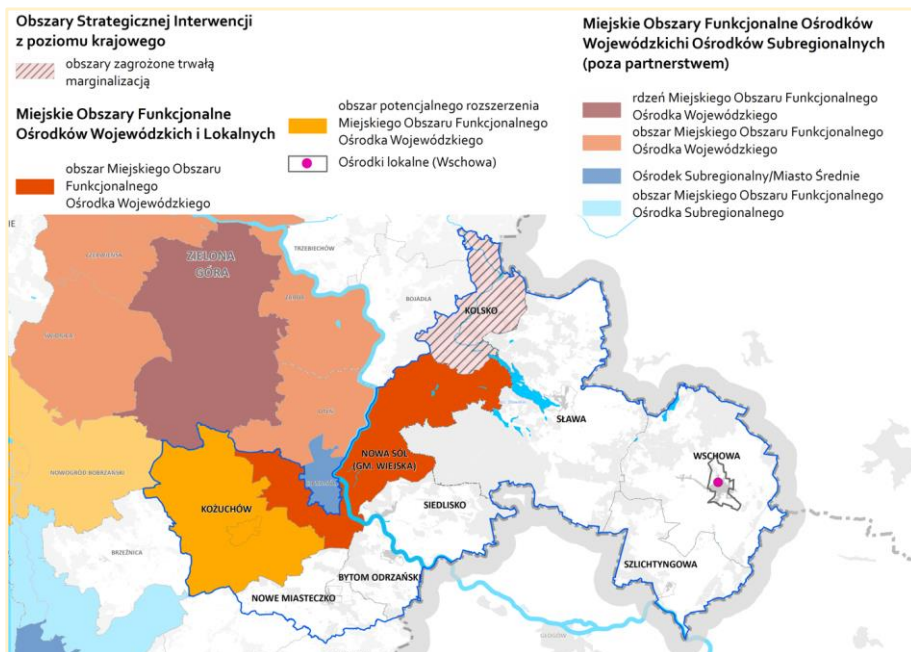
4.3.1. OSI z poziomu krajowego – Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Na obszarze Partnerstwa Lubuska 9 do OSI - Obszary zagrożone trwałą marginalizacją zaliczono **gm. Kolsko**. Wśród celów dedykowanych obszarom zagrożonym trwałą marginalizacją w KSRR 2030 wskazano:

- inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby;
- poprawę dostępu do usług publicznych;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych;
- poprawę jakości funkcjonowania instytucji publicznych.

4.3.2. OSI - Miejskie Obszary Funkcjonalne

Rysunek 19. OSI – Miejskie obszary funkcjonalne określone w SRWL 2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, luty 2021 r.

OSI - Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Zielona Góra tworzą miasto Zielona Góra (rdzeń), gm. Czerwieńsk, gm. Nowogród Bobrzański, gm. Świdnica, gm. Sulechów, gmina Zabór, gm. Otyń, **gm. wiejska Nowa Sól**, gmina miejska Nowa Sól i **gm. Kozuchów** jako obszar potencjalnego rozszerzenia.

Interwencja w stosunku do miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych powinna koncentrować się m.in. na:

- wsparciu powstawania nowych i funkcjonowania istniejących ośrodków innowacji oraz instytucji naukowych i badawczych, zwiększenia potencjału wyższych uczelni oraz wzmacnianiu innowacyjności i konkurencyjności sektora przedsiębiorstw, zwłaszcza rozwój funkcji B+R;
- zwiększeniu dostępności do usług publicznych wyższego rzędu oraz budowie i modernizacji infrastruktury związanej z usługami publicznymi;
- rozwoju terenów inwestycyjnych;

- rozwoju zintegrowanych systemów transportu publicznego przy wykorzystaniu elektromobilności i nisko- oraz bezemisyjnych środków transportu, w tym promowanie ruchu pieszego i rowerowego;
- realizacji działań związanych z poprawą jakości powietrza, likwidacją niskiej emisji z systemów grzewczych oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego;
- inwestycji w infrastrukturę drogową;
- promowaniu innowacji w obszarze smart city i zielonej gospodarki;
- podnoszeniu jakości przestrzeni w miastach – wzmocnieniu planowania przestrzennego i wsparcie działań z zakresu racjonalnego gospodarowania przestrzenią;
- wspieraniu współpracy partnerskiej w obszarach funkcjonalnych miast;
- rozwoju różnych form współpracy sieciowej w skali krajowej i międzynarodowej;
- upowszechnieniu gospodarki o obiegu zamkniętym w miejskich obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich i zapewnieniu wsparcia dla działań związanych z jej promocją i rozwojem;
- animowaniu współpracy na rzecz łączenia potencjałów miast wojewódzkich i ich specyfiki rozwojowej.

Wskazane w SRWL 2030 OSI – **Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych** obejmują obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych, do których zaliczono miasta powyżej 20 tys. mieszkańców i miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców oraz ośrodków lokalnych, do których zaliczono pozostałe miasta powiatowe. Na obszarze Partnerstwa do ośrodków lokalnych zaliczono miasto **Wschowę**.

Ośrodki lokalne obok ośrodków subregionalnych, pełnią na terenie województwa lubuskiego istotną rolę w uzupełnieniu oferty miast wojewódzkich, koncentrując funkcje w zakresie gospodarki, dostępu do usług publicznych, edukacji, kultury, transportu publicznego czy usług teleinformatycznych, istotnych z perspektywy mieszkańców miast, jak i mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich.

Interwencja w stosunku do miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych i lokalnych powinna obejmować m.in.:

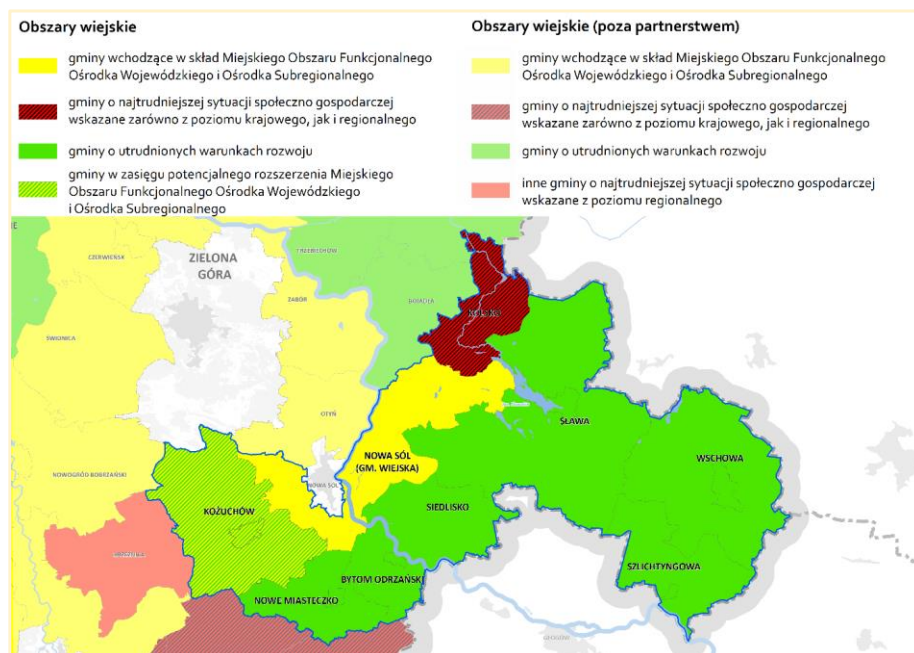
- rozwój przedsiębiorczości oraz przygotowanie (uzbrojenie) terenów inwestycyjnych;
- projekty rewitalizacyjne;
- poprawę jakości świadczenia usług publicznych;

- inwestycje związane z polepszeniem jakości środowiska naturalnego;
- podnoszenie kompetencji i umiejętności mieszkańców;
- wspieranie rozwiązań o charakterze smart city;
- wspomaganie rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym sąsiadujących ośrodków subregionalnych i lokalnych;
- wsparcie infrastruktury mieszkalnictwa.

4.3.3. OSI – Obszary wiejskie

Wskazane w SRWL 2030 OSI - **Obszary wiejskie** podzielono na: obszary wiejskie położone w MOF ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej i obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Rysunek 20. OSI – Obszary wiejskie określone w SRWL 2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, luty 2021 r.

Na obszarze Partnerstwa do gmin o utrudnionych warunkach rozwojowych zostały zakwalifikowane: **gm. Wschowa, gm. Szlichtyngowa, gm. Sława, gm. Siedlisko, gm. Bytom Odrzański i gm. Nowe Miasteczko**. Tym czasem **gm. Kolsko** sklasyfikowano w kategorii gmin o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, a **gm. Koźuchów** znalazła się w grupie gmin w zasięgu potencjonalnego rozszerzenia MOF

OW i OS. Gminy znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej powinny być objęte szczególnymi, dedykowanymi preferencjami w finansowaniu ich rozwoju ze środków publicznych (krajowe, fundusze unijne).

Wsparcia zapobiegającego dalszej marginalizacji wymagają szczególnie obszary wiejskie, charakteryzujące się niskimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości, niezadawalającą dostępnością do usług publicznych, słabą jakością infrastruktury technicznej oraz ograniczoną dostępnością komunikacyjną. (gm.: **Wschowa, Szlichtyngowa, Sława, Bytom Odrzański, Siedlisko, Nowe Miasteczko** ze szczególnym uwzględnieniem **Kolska** jako gminy zagrożonej trwałą marginalizacją).

Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;
- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;
- odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

4.3.4. OSI – Obszary Przygraniczne

W rozumieniu SRWL 2030 obszary przygraniczne z jednej strony posiadają specyficzny potencjał rozwojowy wynikający z możliwości bezpośredniej współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej, wymiany handlowej, kontaktów politycznych czy realizacji projektów transgranicznych. Z drugiej strony problemem jest peryferyjne położenie, słaba krajowa dostępność transportowa oraz zwiększona migracja mieszkańców, ze względu na wysoki poziom konkurencyjności sąsiednich

regionów zagranicznych w zakresie plac czy też usług publicznych. Ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno m.in. z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych.

W przypadku obszarów przygranicznych w województwie lubuskim wyróżnić można terytorialnie dwa pasy. Partnerstwo Lubuska 9 w całości znajduje się w **drugim pasie** obejmując programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Rysunek 21. OSI – Obszary przygraniczne określone w SRWL 2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, luty 2021 r.

Interwencja skierowana do **obszarów przygranicznych** obejmować będzie w szczególności:

- konieczne działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.

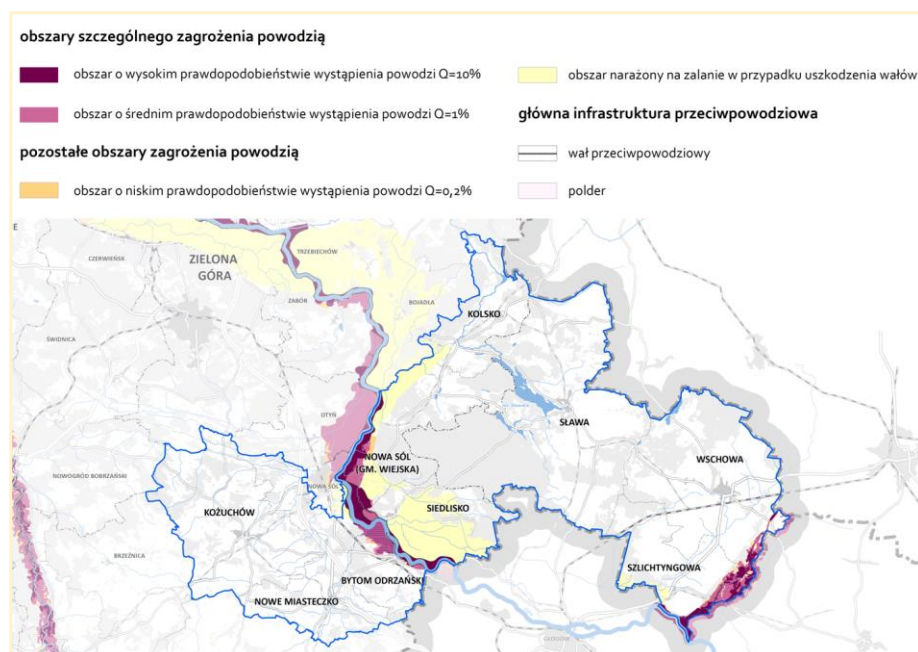
4.3.5. OSI – Obszary zagrożone powodzią

Gminami z obszaru Partnerstwa LUBUSKA 9, które zgodnie z zapisami SRWL 2030 znajdują się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią są: **gm. wiejska Nowa Sól, gm. Siedlisko, gm. Bytom Odrzański, gm. Wschowa i gm. Szlichtyngowa**. Ponadto na terenie tych gmin stwierdzono występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie występowania powodzi.

Interwencje skierowane do **obszarów zagrożonych powodzią** na terenie Partnerstwa powinny obejmować w szczególności:

- inwestycje przeciwpowodziowe poprzez budowę wałów przeciwpowodziowych, a także i innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne.

Rysunek 22. Obszary zagrożone powodzią określone w SRWL 2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, luty 2021 r.

4.4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Partnerstwa

Terytorialny wymiar polityki rozwoju przejawia się w programowaniu rozwoju i podejmowaniu interwencji w stosunku do wskazanych obszarów strategicznej interwencji. Na obszarze Partnerstwa wskazuje się niżej wymienione obszary strategicznej interwencji (OSI) mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gmin Partnerstwa oraz działania zakładane na tych obszarach.

Kolejność prezentacji OSI nie ma związku z ich ważnością. Wszystkie OSI mają kluczowe znaczenie dla rozwoju gmin w Partnerstwie.

Partnerstwo Lubuska 9 to zintegrowana funkcjonalnie, przestrzennie i społecznie przestrzeń współpracy samorządów lokalnych, animująca rozwój obszaru bazując na odnawialnych źródłach energii, zapewniająca mieszkańcom i przedsiębiorcom wysoki poziom zróżnicowanych usług publicznych, umożliwiającą wszechstronny wzrost gospodarki opartej o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa zaangażowane w rozwój lokalnych środowisk, a także, czerpiąca z wielowiekowego dziedzictwa kulturowego i bogatych zasobów naturalnych, rozpoznawalna w regionie i kraju marka turystyczna i osadnicza.

Tabela 12. Proponowane Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) i ich oznaczenia kolorem na liście działań i typów projektów przewidzianych dla realizacji poszczególnych celów szczegółowych strategii Partnerstwa Lubuska 9.

Nazwa i numer OSI	Rodzaj koncentracji czynników strategicznych występujących w danym OSI	Problem czy potencjał?
I. Bieguny rozwoju miast jako obszar dostosowania do zmian demograficznych	Koncentracja planowanych działań na rzecz seniorów (mieszkalnictwo, usługi, aktywizacja) i działań na rzecz społeczności imigranckich oraz koncentracja innych działań na rzecz utrzymania spójności społecznej. Koncentracja działań edukacyjnych, animacyjnych, organizatorskich i inwestycyjnych na rzecz nowych kompetencji ludności, w tym w szczególności dzieci i młodzieży.	Problem
II. Koncentracja potencjału atrakcyjności przyrodniczo – kulturowych	Potencjał atrakcyjności przyrodniczej, zasoby atrakcyjności kulturowej oraz zasoby atrakcyjności rekreacyjnej, w tym naturalne oraz antropogeniczne.	Potencjał
III. Transformacja energetyczna	Potrzeby w zakresie instalowania odnawialnych źródeł energii, potrzeby likwidacji lokalnych palenisk	Problem

i dostosowanie do zmian klimatu	oraz potrzeby w zakresie dostosowania do skutków zmian klimatycznych.	
IV. Koncentracja problemów dostępności transportowej	Koncentracja potrzeb w zakresie budowy i remontów dróg kołowych i dróg kolejowych. Koncentracja potrzeb w zakresie transportu zbiorowego (deficyt dostępności, wykluczenie transportowe).	Problem
	Koncentracja aktualnie istniejących inwestycji gospodarczych, nowych terenów inwestycyjnych, instytucji otoczenia biznesu oraz potrzeb w zakresie infrastruktury publicznej na rzecz biznesu.	Potencjał

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Działania i typy projektów przewidziane dla realizacji poszczególnych celów szczegółowych strategii Partnerstwa Lubuska 9.

CEL GŁÓWNY

Pogłębianie integracji samorządów tworzących Lubuską 9 na rzecz współpracy w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju, zmierzających do pełnego zagospodarowania posiadanych zasobów oraz efektywnego pozyskiwania i wykorzystywania instrumentów i środków służących zrównoważonemu rozwojowi obszaru.

Cel 1.

Gospodarka oparta o prężne małe i średnie przedsiębiorstwa, posiadające ugruntowane i rozpoznawalne marki o zasięgu regionalnym i krajowym, bazujące na lokalnych zasobach naturalnych i kulturowych, prowadzące działalność w oparciu o rozwiązania ekologiczne i odnawialne źródła energii, zaangażowane w rozwój społeczny obszaru.

DZIAŁANIE:	DOPUSZCZONE TYPY PROJEKTÓW
<p>1.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, w szczególności lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych.</p>	<p>1.1.1. Tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w branżach kluczowych dla rozwoju gospodarczego obszaru. 1.1.2. Rozwój terenów inwestycyjnych i potencjału gospodarczego obszaru. 1.1.3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w zakresie pozyskiwania i obsługi inwestora i eksportera. 1.1.4. Opracowanie i realizacja Planu rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa. 1.1.5. Tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, rzemieślników i rękodzielników, w szczególności prowadzących działalność w branżach chronionych i zanikających.</p>
<p>1.2. Rozwinięty sektor przemysłu czasu wolnego, oparty na lokalnych zasobach turystycznych, krajobrazowych i kulturowych.</p>	<p>1.2.1. Rozwój różnych form turystyki i rekreacji, w szczególności bazujących na zasobach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym obszaru. 1.2.2. Rozwój bazy turystycznej, rekreacyjnej, wypoczynkowej i noclegowej. 1.2.3. Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.</p>

Rozpoznawalne regionalnie i krajowo marki i produkty.	<p>1.2.4. Organizacja i rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych, integrujących mieszkańców i wspierających branżę turystyczną.</p> <p>1.2.5. Opracowanie wspólnego, spójnego systemu identyfikacji wizualnej oraz marki gospodarczej i turystycznej Partnerstwa.</p> <p>1.2.6. Promocja lokalnych produktów, usług i wydarzeń kulturalnych i sportowych.</p>
1.3. Rozwój współpracy sektora gospodarczego i publicznego na rzecz rozwoju obszaru Partnerstwa.	<p>1.3.1. Wzmacnianie integracji przedsiębiorstw i ich zaangażowania w życie społeczne i kulturalne obszaru Partnerstwa.</p> <p>1.3.2. Wspieranie i rozwój instytucji otoczenia biznesu.</p> <p>1.3.3. Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>1.3.4. Dążenie do samowystarczalności energetycznej sektora prywatnego i publicznego na obszarze Partnerstwa.</p>
Cel 2.	
Aktywne, świadome i zaangażowane w rozwój lokalny społeczeństwo, posiadające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, świadczonych na rzecz wszystkich grup mieszkańców.	
DZIAŁANIE:	DOPUSZCZONE TYPY PROJEKTÓW
2.1. Powszechnie dostępne, wysokiej jakości usługi publiczne, zapewniające integrację społeczną i wysoką jakość życia.	<p>2.1.1. Tworzenie nowych oraz rozwój istniejących miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego dla dzieci.</p> <p>2.1.2. Rozwój usług opiekuńczych, szkoleniowych i integracyjnych dla mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, przede wszystkim dla seniorów.</p> <p>2.1.3. Rozwój bazy, zwiększenie dostępności oraz wzrost jakości usług podstawowej, specjalistycznej oraz rehabilitacyjnej opieki zdrowotnej.</p> <p>2.1.4. Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.</p>
2.2. Wysokiej jakości usługi edukacyjne, promujące innowacje i postawy ekologiczne.	<p>2.2.1. Rozwój bazy oświatowej i sportowej oraz jej dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>2.2.2. Wsparcie placówek oświatowych w prowadzeniu edukacji włączającej.</p> <p>2.2.3. Wsparcie w zakresie rozwoju kompetencji uczniów i kadry placówek edukacyjnych na obszarze Partnerstwa.</p>

2.3. Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie, posiadające instrumenty i środki niezbędne do realizacji celów społeczności lokalnych.	<p>2.3.1. Działania na rzecz budowania tożsamości lokalnej i ochrony dziedzictwa.</p> <p>2.3.2. Stworzenie i rozwój cykli działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych integrujących mieszkańców obszaru Partnerstwa.</p> <p>2.3.3. Stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców.</p> <p>2.3.4. Działania na rzecz wzmocnienia i rozwoju organizacji pozarządowych i zwiększania poziomu partycypacji mieszkańców w życiu społecznym.</p>
<p>Cel 3.</p> <p>Kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa oparty o poszanowanie dziedzictwa i zasobów naturalnych, w szczególności w obszarze turystyki oraz osadnictwa, wykorzystujący odnawialne źródła energii. Zintegrowany i efektywny system transportu publicznego oraz zeroemisyjnego, zapewniający dostępność komunikacyjną wszystkim miejscowościom obszaru.</p>	
DZIAŁANIE:	DOPUSZCZONE TYPY PROJEKTÓW
3.1. Zintegrowana, bezpieczna przestrzeń oraz czyste środowisko.	<p>3.1.1. Wprowadzenie pełnego i dostępnego publicznie monitoringu stanu środowiska, w szczególności wód i powietrza.</p> <p>3.1.2. Rozwijanie systemów ratownictwa i prognozowania oraz ostrzegania środowiskowego</p> <p>3.1.3. Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>3.1.4. Wspieranie małej retencji, w szczególności gospodarowania wodami opadowymi.</p> <p>3.1.5. Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>3.1.6. Współpraca samorządów lokalnych w zakresie planowania przestrzennego w oparciu o poszanowanie środowiska naturalnego, zapewnienie wysokiej jakości estetyki oraz zrównoważony rozwój obszar, w szczególności w zakresie budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego.</p>
3.2. Pełne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej.	<p>3.2.1. Termomodernizacja oraz modernizacja źródeł ciepła i energii w obiektach użyteczności publicznej jednostek Partnerstwa.</p> <p>3.2.2. Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury.</p> <p>3.2.3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz magazynowanie energii.</p>

<p>3.3. Zintegrowane działania w zakresie rozwoju turystyki opartej na zasobach naturalnych oraz dziedzictwie kulturowym obszaru.</p>	<p>3.3.1. Rewitalizacja obiektów historycznych, w szczególności historycznych układów urbanistycznych w celu ochrony dziedzictwa, podniesienia estetyki przestrzeni publicznych i rozwoju turystyki.</p> <p>3.3.2. Modernizacja infrastruktury turystyczno-krajoznawczej, w szczególności na terenach zielonych i w obszarach leśnych.</p> <p>3.3.3. Rozwój wspólnego i spójnego systemu dróg, ścieżek i szlaków rowerowych.</p> <p>3.3.4. Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.</p>
<p>3.4. Wysokiej jakości, dostępny i zintegrowany transport publiczny.</p>	<p>3.4.1. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o ekologiczny i ekonomiczny tabor.</p> <p>3.4.2. Zwiększenie dostępności różnych form komunikacji publicznej, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>3.4.3. Rozwój alternatywnych środków transportu.</p>
<p>Cel 4.</p> <p>Integracja działań i polityk samorządów Partnerstwa, w celu zwiększenia efektywności realizowanych zadań oraz zapewnienie wysokiej jakości i dostępności usług publicznych, dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców.</p>	
<p>DZIAŁANIE:</p>	<p>DOPUSZCZONE TYPY PROJEKTÓW</p>
<p>4.1. Stworzenie efektywnego systemu komunikacji, planowania i realizacji wspólnych działań pomiędzy samorządami Partnerstwa.</p>	<p>4.1.1. Rozwój różnorodnych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego Partnerstwa w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju.</p> <p>4.1.2. Integracja działań samorządów lokalnych w celu stałego podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych.</p> <p>4.1.3. Ujednolicenie poziomu kompetencji pracowników administracji samorządowej poprzez wspólny system szkoleń i podnoszenia kwalifikacji.</p> <p>4.1.4. Poprawa efektywności działań administracji samorządowej przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów usług publicznych poprzez rozwój współpracy w zakresie grup zakupowych i sieciowania usług publicznych.</p>

<p>4.2. Efektywny system komunikacji pomiędzy samorządami lokalnymi a mieszkańcami.</p>	<p>4.2.1. Poprawa komunikacji pomiędzy samorządami Partnerstwa a mieszkańcami - stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców.</p> <p>4.2.2. Rozwój e-usług publicznych dostępnych w Partnerstwie.</p> <p>4.2.3. Działania edukacyjne w zakresie usług cyfrowych i e-administracji, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami i seniorów.</p> <p>4.2.4. Wprowadzenie i realizacja wspólnego i spójnego systemu komunikacji oraz jednolitej identyfikacji wizualnej dla samorządów Partnerstwa w zakresie komunikacji społecznej i promocji obszaru.</p> <p>4.2.5. Rozwój form i zakresu partycypacji społecznej w zarządzaniu obszarem.</p>
---	---

Źródło: opracowanie własne.

I. OSI – Biegun rozwoju miasta oraz obszarów miejskich jako obszar dostosowania do zmian demograficznych

Obszar strategicznej interwencji **OSI 1. Biegun rozwoju miasta oraz obszarów miejskich** jest skoncentrowany wokół działań mających na celu rozwój ośrodków miejskich szczebla wojewódzkiego (obszar MOF OW Zielona Góra) – Kożuchów i Nowa Sól oraz Wschowy jako ośrodka lokalnego. Aby wzmocnić i rozwijać potencjał ww. ośrodków miejskich wytypowano szereg działań na terenie Partnerstwa.

Wytypowanie OSI I obejmuje główne ośrodki Partnerstwa, oraz obszary w ich najbliższym otoczeniu. Wskazany obszar wyróżniają szczególne warunki przestrzenne, istniejąca koncentracja obiektów, w tym publicznych pełniących funkcje regionalne i obszarów o potencjałach rozwojowych, do którego winna być kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne oraz w zasoby ludzkie.

Niezbędne jest włączenie i zaangażowanie w realizację planowanych działań w ramach OSI I różnych instytucji o charakterze publicznym, zarówno jako bezpośrednich realizatorów projektów, jak i podmioty wspierające, koordynujące, ale odgrywające kluczową rolę. Zakładane działania:

- 1.1. Poprawa koordynacji i jakości zarządzania przestrzenią poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi i społecznością lokalną

Rekomendacje:

- *Wdrożenie rozwiązań zmierzających do budowy kompleksowej, spójnej i systematycznej współpracy między lokalnymi przedsiębiorcami oraz współpracy przedsiębiorców z samorządem*
- *Rozwój spójnej struktury osadniczej w oparciu o powiązania funkcjonalno-przestrzenne*
- *Poprawa komunikacji pomiędzy samorządami Partnerstwa a mieszkańcami - stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców.*

- 1.2. Tworzenie silnego oddziaływania obszaru **ośrodka wojewódzkiego i ośrodka lokalnego** i rozwój funkcji ponadlokalnych związanych z oświatą, kulturą, nauką, oraz wspieraniem organów administracji publicznej

Rekomendacje:

- *Zapewnienie odpowiedniego dostępu do kluczowych obiektów ośrodka wojewódzkiego poprzez dobrą sieć powiązań komunikacyjnych z dogodnymi węzłami komunikacyjnymi oraz dobrą jakość dróg,*

- *Lobbowanie na rzecz realizacji lub dostosowania krajowych i regionalnych inwestycji kolejowych i drogowych do potrzeb Partnerstwa, w szczególności poprawa skomunikowania z ośrodkiem wojewódzkim.*

1.3. Porządkowanie ekstensywnie zagospodarowanych struktur zabudowy, wzmocnienie **ośrodków** usługowych oraz jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych w obszarach centralnych ośrodków gminnych w celu przywrócenia/wzmocnienia ich roli w układzie osadniczym oraz wsparcia budowy tożsamości miejsca i poczucia lokalnej dumy mieszkańców.

Rekomendacje:

- *Wyłonienie najlepszych koncepcji odbudowy/rozbudowy/rewitalizacji obszarów centralnych ośrodków gminnych w drodze konkursów urbanistyczno-architektonicznych*
- *Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów ośrodków gminnych - projektów odbudowy, rozbudowy lub rewitalizacji*
- *Przygotowanie ofert inwestycyjnych dla inwestorów zewnętrznych - mających na celu lepsze wykorzystanie zasobów terenów uzbrojonych oraz poprawę jakości życia mieszkańców*
- *Kształtowanie przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych, zapobieganie rozproszaniu zabudowy, rozwój urbanizacji w nawiązaniu do ukształtowania układów osadniczych*

1.4. Wspieranie rozwoju **miejsowości w pozostałych ośrodkach gminnych**, wspomagającego ośrodek lokalny we Wschowie

Rekomendacje:

- *Lobbowanie na rzecz realizacji lub dostosowania krajowych i regionalnych inwestycji kolejowych i drogowych do potrzeb Partnerstwa, w szczególności poprawa skomunikowania Wschowy z ośrodkiem wojewódzkim.*
- *Wykorzystanie instrumentu Gminnych Programów Rewitalizacji do kształtowania przestrzeni oraz pozytywnych zmian społecznych na obszarze trwałej marginalizacji i w obszarze zdegradowanym m.in. w Kolsku*

1.5. Modernizacja istniejącego **układu transportowo-komunikacyjnego**, tworzącego bariery dla rozwoju poszczególnych gmin i miejscowości Partnerstwa

Rekomendacje:

- *Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym budowa i modernizacja sieci dróg krajowych i wojewódzkich,*
- *Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności poprzez budowę obwodnic i działania mające na celu uspokajanie ruchu,*
- *Modernizacja postulowanej linii kolejowej numer 14 w relacji Leszno – Głogów przez Wschowę,*
- *Świadczenie usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich – organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym,*
- *Podjęcie działań mających na celu integrację różnych typów transportu ze szczególnym uwzględnieniem węzłów przesiadkowych,*
- *Modernizacja - rozbudowa najstarszych elementów dostępowego układu dróg gminnych i powiatowych.*

1.6. Komunikacja rowerowa jako realna alternatywa do przemieszczania się wewnątrz: miejscowości, gmin, Partnerstwa.

Rekomendacje:

- *Budowa zintegrowanej sieci rowerowych, dostępnych do ośrodków usługowych i szkół jako alternatywy dla przemieszczania się*
- *Rozbudowa systemu dróg rowerowych tworzących sieć dostępu do wszystkich miejscowości Partnerstwa oraz integrujących wewnętrznie poszczególne miejscowości, w szczególności ułatwiających dostęp do centrów miejscowości gminnych, ośrodków usługowych i centrów usług publicznych (zdrowie, edukacja, opieka, kultura)*
- *Dostosowanie infrastruktury transportowej i taboru komunikacji publicznej do obsługi pasażera z rowerem*

1.7. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, w szczególności lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych

Rekomendacje:

- *Tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w branżach kluczowych dla rozwoju gospodarczego obszaru*
- *Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w zakresie pozyskiwania i obsługi inwestora i eksportera.*

1.8. Rozwój współpracy sektora gospodarczego i publicznego na rzecz rozwoju obszaru Partnerstwa.

Rekomendacje:

- *Wzmacnianie integracji przedsiębiorstw i ich zaangażowania w życie społeczne i kulturalne obszaru Partnerstwa*
- *Wspieranie i rozwój instytucji otoczenia biznesu*
- *Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy*

1.9. Powszechnie **dostępne, wysokiej jakości usługi publiczne**, zapewniające integrację społeczną i wysoką jakość życia

Rekomendacje:

- *Tworzenie nowych oraz rozwój istniejących miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego dla dzieci*
- *Rozwój usług opiekuńczych, szkoleniowych i integracyjnych dla mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, przede wszystkim dla seniorów*
- *Rozwój bazy, zwiększenie dostępności oraz wzrost jakości usług podstawowej, specjalistycznej oraz rehabilitacyjnej opieki zdrowotnej*
- *Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją*

1.10. Wysokiej jakości **usługi edukacyjne, promujące innowacje i postawy ekologiczne**

Rekomendacje:

- *Rozwój bazy oświatowej i sportowej oraz jej dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami*
- *Wsparcie placówek oświatowych w prowadzeniu edukacji włączającej*
- *Wsparcie w zakresie rozwoju kompetencji uczniów i kadry placówek edukacyjnych na obszarze Partnerstwa*

1.11. **Stworzenie efektywnego systemu komunikacji**, planowania i realizacji wspólnych działań pomiędzy samorządami Partnerstwa.

Rekomendacje:

- *Rozwój różnorodnych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego Partnerstwa w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju*
- *Integracja działań samorządów lokalnych w celu stałego podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych*

- *Ujednolicenie poziomu kompetencji pracowników administracji samorządowej poprzez wspólny system szkoleń i podnoszenia kwalifikacji.*
- *Poprawa efektywności działań administracji samorządowej przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów usług publicznych poprzez rozwój współpracy w zakresie grup zakupowych i sieciowania usług publicznych*

1.12. Efektywny **system komunikacji** pomiędzy samorządami lokalnymi a mieszkańcami

Rekomendacje:

- *Poprawa komunikacji pomiędzy samorządami Partnerstwa a mieszkańcami - stworzenie i rozwój platformy internetowej zapewniającej szeroki dostęp do informacji dot. działań społecznych, gospodarczych i administracyjnych dla mieszkańców*
- *Rozwój e-usług publicznych dostępnych w Partnerstwie*
- *Działania edukacyjne w zakresie usług cyfrowych i e-administracji, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami i seniorów*
- *Wprowadzenie i realizacja wspólnego i spójnego systemu komunikacji oraz jednolitej identyfikacji wizualnej dla samorządów Partnerstwa w zakresie komunikacji społecznej i promocji obszaru*
- *Rozwój form i zakresu partycypacji społecznej w zarządzaniu obszarem*

II. OSI – Koncentracja potencjału atrakcyjności przyrodniczo – turystyczno – kulturowych

Ochrona i wzmocnienie wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych obszaru, wzmocnienie atrakcyjności przestrzeni dla zamieszkiwania oraz dla rozwoju sportu, turystyki i rekreacji. Zakładane działania:

2.1. Rozwinięty sektor przemysłu czasu wolnego, oparty na lokalnych zasobach turystycznych, krajobrazowych i kulturowych. Rozpoznawalne regionalnie i krajowo marki i produkty

Rekomendacje:

- *Rozwój różnych form turystyki i rekreacji, w szczególności bazujących na zasobach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym obszaru*
- *Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym*

- *Opracowanie i udostępnienie szlaków turystyki funeralnej*
- *Opracowanie wspólnego, spójnego systemu identyfikacji wizualnej oraz marki gospodarczej i turystycznej Partnerstwa*
- *Promocja lokalnych produktów, usług, wydarzeń kulturalnych i sportowych*
- *Organizacja i rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych, integrujących mieszkańców i wspierających branżę turystyczną*
- *Rozwój bazy turystycznej, rekreacyjnej, wypoczynkowej i noclegowej.*
- *Utworzenie ośrodka turystyczno – sportowego – wypoczynkowego w oparciu o największy zbiornik wód powierzchniowych, jako atrakcyjnych lokalizacji dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, w tym obiektów dla wyspecjalizowanych form sportu*

2.2. Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie, posiadające instrumenty i środki niezbędne do realizacji celów społeczności lokalnych

Rekomendacje:

- *Działania na rzecz budowania tożsamości lokalnej i ochrony dziedzictwa historyczno - kulturowego*
- *Stworzenie i rozwój cykli działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych integrujących mieszkańców obszaru Partnerstwa*
- *Organizacja cyklicznych wydarzeń i imprez o randze regionalnej i krajowej*
- *Organizacja lokalnych targów i jarmarków promujących wyroby, tradycje i dziedzictwo kulturowe regionu*
- *Promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa - wykreowanie produktów lokalnych/regionalnych w oparciu o istniejące zasoby*

2.3. Zintegrowana, bezpieczna przestrzeń oraz czyste środowisko

Rekomendacje:

- *Wspomaganie naturalnej retencji poprzez: zachowanie miejsc naturalnej retencji wodnej (małe zbiorniki wodne, jeziora, tereny mokradeł, bagienne), wprowadzanie zalesień, zadrzewień, utrzymywanie łąk w dotychczasowym użytkowaniu,*
- *Ochrona ekosystemów wodnych/jeziornych poprzez kształtowanie stref ekotonowych towarzyszących wodom stojącym i płynącym, stanowiących także barierę przed dopływem do nich azotanów z terenów intensywnie użytkowanych rolniczo*
- *Spowalnianie odpływu wód powierzchniowych, zwiększanie naturalnej i sztucznej retencji wodnej (m.in.: odtwarzanie i budowa śródpolnych i śródleśnych zbiorników wodnych, budowa zbiorników retencyjnych, przebudowa innych urządzeń wodnych np. urządzeń melioracyjnych)*

- *Podjęcie działań w zakresie ochrony i oszczędnego zużywania zasobów wodnych poprzez gromadzenie wód opadowych na posesjach, stosowanie przepuszczalnych powierzchni, tworzenie tzw. ogrodów deszczowych, prowadzenie działań edukacyjnych promujących zachowania sprzyjające oszczędzaniu wody*
- *Opracowanie i udostępnienie szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym*
- *Modernizacja infrastruktury turystyczno-krajoznawczej, w szczególności na terenach zielonych i w obszarach leśnych*
- *Rozwój, obok intensywnego rolnictwa, wyspecjalizowanego rolnictwa ekologicznego, sadownictwa, upraw szklarniowych. Promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych), wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnych: pszczelarstwa, rybactwa, myślistwa, przetwórstwa runa leśnego, produktów rolnych i ryb*
- *Uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią oraz budowy niezbędnej infrastruktury służącej ograniczeniu ryzyka powodziowego i skutków powodzi*

2.4. Zintegrowane działania w zakresie rozwoju turystyki opartej na zasobach naturalnych oraz dziedzictwie kulturowym obszaru.

Rekomendacje:

- *Wykorzystywanie bogatego układu turystycznych tras pieszych i rowerowych dla rozwoju turystyki i promocji obszaru*
- *Oznakowanie i zagospodarowanie szlaków o znaczeniu krajowym i regionalnym:*
 - *szlak gotyckich kościołów farnych*
 - *szlak kamiennych kościołów wiejskich z XIII – XIII wieku*
 - *szlak zamków obronnych*
 - *szlak umocnień zwanych pozycją środkowej odry*
 - *szlak św. Jakuba*
 - *szlak zabytkowych ratuszy*
 - *szlak architektury związanej z rodami Bironów i Talleyrandów*
 - *szlak zabytkowych organów*
 - *szlak renesansowych i barokowych zabytków sztuki sepulkralnej*
 - *szlak architektury barokowej*
 - *szlak dziedzictwa kulturowego Żagania*
- *Oznakowanie i zagospodarowanie szlaku- szlak najcenniejszych zespołów urbanistycznych o średniowiecznym rozplanowaniu i zachowanym układzie urbanistycznym*
- *Promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa - wykreowanie produktów lokalnych/regionalnych w oparciu o istniejące zasoby*

- 2.5. Rewitalizacja miejscowości mogących stanowić centra rozwoju usług turystycznych i działalności gospodarczej, w tym wykorzystanie dawnych zabudowań dworskich i folwarcznych - dostosowanie ich do nowych zadań
- 2.6. Promocja lokalnych wartości krajobrazu, tradycji architektonicznej, lokalnych form zabudowy i zagospodarowania, zieleni przydomowej i zieleni terenów otwartych (w tym utrzymywanie charakterystycznych zadrzewień przydrożnych)
- 2.7. Zintegrowane działania w zakresie powołania nowych obiektów przyrodniczo chronionych

Rekomendacje:

- *Zachowanie ciągłości i ochrony przed zabudową obszarów pełniących głównie funkcji przyrodnicze, w tym klimatyczne (kliny napowietrzające)*

Rysunek 23. OSI kluczowe dla FS4 – OSI I, OSI II.

Źródło: opracowanie własne.

III. OSI – Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu

Utrzymanie energetycznej specjalizacji gospodarki, wykorzystującej istniejącą rozbudowaną infrastrukturę przesyłową, z równoczesnym sukcesywnym odchodzeniem od energetyki opartej na węglu brunatnym i przechodzeniem do energetyki alternatywnej. Zakładane działania:

3.1. Pełne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej

Rekomendacje:

- *Termomodernizacja oraz modernizacja źródeł ciepła i energii w obiektach użyteczności publicznej jednostek Partnerstwa*
- *Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury*
- *Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz magazynowanie energii*

3.2. Rozwój współpracy sektora gospodarczego i publicznego na rzecz rozwoju obszaru Partnerstwa

Rekomendacje:

- *Dążenie do samowystarczalności energetycznej sektora prywatnego i publicznego na obszarze Partnerstwa*

3.3. Rozwój społeczności energetycznych poprzez realizację działań poprawiających samowystarczalność energetyczną

Rekomendacje:

- *Termomodernizacja oraz modernizacja źródeł ciepła i energii w obiektach użyteczności publicznej jednostek Partnerstwa*
- *Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury*
- *Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz magazynowanie energii*

3.4. Rozwój, obok intensywnego rolnictwa, wyspecjalizowanego rolnictwa ekologicznego, sadownictwa, upraw szklarniowych.

Rekomendacje:

- *Wykorzystanie potencjału sektora rolniczego*
- *Stworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa z uwzględnieniem retencji wody (Spowalnianie odpływu wód powierzchniowych, zwiększanie naturalnej i sztucznej retencji wodnej (m.in.: odtwarzanie i budowa śródpolnych i śródleśnych zbiorników wodnych, budowa zbiorników retencyjnych, przebudowa innych urządzeń wodnych np. urządzeń melioracyjnych)*

IV. OSI – Koncentracja problemów dostępności transportowej

Wykorzystanie walorów położenia i poprawa dostępności transportowej, stworzenie oferty dla logistyki. Zakładane działania:

- 4.1. Zintegrowane działania w zakresie rozwoju turystyki opartej na zasobach naturalnych oraz dziedzictwie kulturowych obszaru.

Rekomendacje:

- Rozwój wspólnego i spójnego systemu dróg, ścieżek i szlaków rowerowych

- 4.2. Wysokiej jakości, dostępny i zintegrowany transport publiczny

Rekomendacje:

- *Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o ekologiczny i ekonomiczny tabor*
- *Zwiększenie dostępności różnych form komunikacji publicznej, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami*
- *Rozwój alternatywnych środków transportu*

- 4.3. Uporządkowanie i wzmocnienie elementów tranzytowego, krajowego i wojewódzkiego układu drogowego

Rekomendacje:

- *Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym budowa i modernizacja sieci dróg w szczególności DW 278 oraz obwodnic: Wschowa, Szlichtyngowa, Sława, Koźuchów*
- *Modernizacja postulowanej linii kolejowej numer 14 w relacji Leszno – Głogów przez Wschowę*

OSI są miejscami, w których szczególnie ważna jest skuteczna koordynacja oraz koncentracja pakietu (wiązki) zróżnicowanych (wielosektorowych) działań, które zapewnią realizację celów Strategii na tych właśnie obszarach. Stąd, dla każdego z ww. OSI określono najważniejsze działania organizacyjne i regulacyjne oraz inwestycyjne, które należy podjąć, realizując Strategię (patrz Tabela 2).

5. Projekty

Głównymi kierunkami działań zmierzających do urzeczywistnienia zapisów niniejszej Strategii przez samorządy tworzące Partnerstwo Lubuska 9 jest realizacja szeregu projektów, które konsumują zdiagnozowane potrzeby i stanowią odpowiedź na deficyty rozwojowe obszaru.

W celu stworzenia propozycji projektów strategicznych Partnerstwo przeprowadziło szereg prac warsztatowych, koncepcyjnych i roboczych z udziałem władz samorządów tworzących Partnerstwo, członków Grupy Roboczej, kluczowych interesariuszy zewnętrznych oraz ekspertów z ramienia Związku Miast Polskich. Proces tworzenia propozycji projektów strategicznych był również na bieżąco konsultowany z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego.

Dla zapewnienia maksymalnie szerokiego spojrzenia na potrzeby rozwojowe Partnerstwa oraz celem zapewnienia udziału przedstawicielom społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych oraz innych interesariuszy zainteresowanych udziałem w procesie tworzenia Strategii, w okresie styczeń-marzec 2023 r. uruchomiono również internetowy formularz zgłaszania propozycji projektów, który był promowany poprzez kanały komunikacji z mieszkańcami poszczególnych samorządów.

Do końca marca 2023 r. zgłoszono łącznie 83 propozycje projektów, których autorami były samorządy tworzące Lubuską 9, placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe oraz indywidualni mieszkańcy. Od 15 marca do 27 kwietnia trwały prace nad weryfikacją wstępnych propozycji projektów, pod kątem ich zgodności z zapisami projektu Strategii oraz dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym. Ostateczna lista propozycji projektów strategicznych na dzień przygotowania niniejszej wersji Strategii znajduje się poniżej. W dokumencie zamieszczono także poglądową mapę zawierającą przybliżoną lokalizację projektów/siedzibę podmiotu będącego liderem projektów – w przypadku projektów partnerskich (zgodnie z numeracją z listy projektów).

Zaplanowane do realizacji działania wynikające ze Strategii pokrywają się – w zakresie swojej lokalizacji – ze wskazanymi powyżej obszarami strategicznej interwencji. Realizacja rekomendacji zawartych dla obszaru strategicznej interwencji „Biegun rozwoju miasta oraz obszarów miejskich” możliwa będzie dzięki projektom skupiających się przede wszystkim na komunikacji rowerowej jako

realnej alternatywie do przemieszczania się wewnątrz: miejscowości, gmin, Partnerstwa (np. projekty „Mosty, które łączą – budowa ciągu pieszo – rowerowego i kładki nad rzeką Odrą”, „Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej na obszarze partnerstwa: Kożuchów - Wrociszów”) oraz rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, w szczególności lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych (np. projekt „Lubuska 9 – Partnerstwo na rzecz przedsiębiorczości”).

Rekomendacje dla OSI „Koncentracja potencjału atrakcyjności przyrodniczo – turystyczno – kulturowych” zostaną wdrożone w życie dzięki takim projektom jak np.: „Szlakiem warowni kożuchowskich”, „Rozwój kluczowych kompetencji edukacyjno – kulturowych poprzez wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Partnerstwa Gmin Lubuskiej 9” czy „Zagospodarowanie przestrzeni publicznej i utworzenie obiektu rekreacyjno-wypoczynkowego w otoczeniu kompleksu Stawy w Nowym Miasteczku”, których celem będzie nie tylko rozwinięty sektor przemysłu czasu wolnego, oparty na lokalnych zasobach turystycznych, krajobrazowych i kulturowych, ale i rozwinięte społeczeństwo obywatelskie, posiadające instrumenty i środki niezbędne do realizacji celów społeczności lokalnych.

Z kolei OSI „Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu” oraz OSI „Koncentracja problemów dostępności transportowej” wzmocnione zostaną działaniami dotyczącymi pełnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej (np. „Budowa magazynów energii na potrzeby działalności budynków użyteczności publicznej”) oraz rozwoju wspólnego i spójnego systemu dróg, ścieżek i szlaków rowerowych (np. „Budowa szlaku turystyczno - rowerowego na odcinku Szlichtyngowa – granica województwa”).

Warto podkreślić, że działania i rekomendacje zawarte w OSI nie stanowią katalogu zamkniętego. W trakcie procesu wdrażania strategii, a co za tym idzie rozwoju współpracy w partnerstwie, pojawiać mogą się dodatkowe projekty, także wpisujące się w założenia OSI – na których rozwój, wpływ będzie miała każda z gmin tworzących Partnerstwo Lubuska 9.

Tabela 13. Lista projektów **strategicznych** Partnerstwa Lubuska 9.

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
1. TIK w instytucjach kultury	Działanie FELB.01.09 Cyfrowe lubuskie - instrumenty terytorialne	Gmina Kozuchów jako lider projektu partnerskiego	Cel polityki 1 – Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej. Cel Szczegółowy – EFRR.CP1.II - Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych.	PLN 1 088 581,82	II kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest tworzenie, standaryzacja, i udostępnianie za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych danych w obszarze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie Partnerstwa Gmin – Lubuskiej 9.</i>				
2. Lubuska 9 – Partnerstwo na rzecz przedsiębiorczości	Działanie FELB.01.10 Rozwój przedsiębiorczości – instrumenty terytorialne	Gmina Wschowa jako lider projektu partnerskiego	Cel polityki 1 – Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej Cel Szczegółowy – EFRR.CP1.III – Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	PLN 1 615 026,74	III kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, w tym wspieranie lokalnych firm, produktów oraz usług, a także promocję walorów Partnerstwa na zewnątrz i przyciągnięcie potencjalnych inwestorów.</i>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p><i>Poprzez realizację projektu nastąpi rozwój gospodarczy oraz nawiązana współpraca z instytucjami otoczenia biznesu o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym. Projekt obejmuje świadczenie usług doradczych, na rzecz przedsiębiorstw sektora MŚP w zakresie działalności inwestycyjnej, internacjonalizacji oraz pozyskiwania środków finansowych.</i></p>					
3. Budowa magazynów energii na potrzeby działalności budynków użyteczności publicznej	Działanie FELB.02.12 Odnawialne źródła energii – instrumenty terytorialne	Gmina Kolsko	<p>Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p> <p>Cel Szczegółowy – EFRR/FS.CP2.II – Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.</p>	PLN 606 499,34	III kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<p><i>Celem projektu jest zwiększenie wykorzystania energii z OZE w administracji publicznej oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego obiektów użyteczności publicznej. W ramach projektu przewiduje się zakup magazynów energii dla budynków użyteczności publicznej: Urzędu Gminy, Gminnego Domu Kultury, Szkoły Podstawowej w Konotopie obiektów Ochotniczej Straży Pożarnej w Kolsku. Zakupione magazyny energii służyć będą przede wszystkim zabezpieczeniu ciągłości funkcjonowania ważnej z punktu widzenia bezpieczeństwa oraz funkcjonowania Partnerstwa infrastruktury. Dodatkowo pełnić będą one funkcję optymalizacji wykorzystania energii pochodzącej z OZE. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł OZE wpłynie pozytywnie na środowisko naturalne (ograniczenie emisji pyłów i CO2).</i></p>				
4. Budowa magazynu energii na potrzeby działalności obiektu	Działanie FELB.02.12 Odnawialne źródła energii – instrumenty	Gmina Nowe Miasteczko	<p>Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz</p>	PLN 977 698,89	II-III kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
użyteczności publicznej – oczyszczalni ścieków w Nowym Miasteczku.	terytorialne		odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel Szczegółowy – EFRR/FS.CP2.II – Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest zwiększenie wykorzystania energii z OZE w administracji publicznej oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego obiektów użyteczności publicznej. W ramach projektu przewiduje się zakup magazynów energii dla budynków użyteczności publicznej – oczyszczalni ścieków w Nowym Miasteczku. Zakupione magazyny energii służyć będą przede wszystkim zabezpieczeniu ciągłości funkcjonowania ważnej z punktu widzenia bezpieczeństwa oraz funkcjonowania Partnerstwa infrastruktury. Dodatkowo pełnić będą one funkcję optymalizacji wykorzystania energii pochodzącej z OZE. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł OZE wpłynie pozytywnie na środowisko naturalne (ograniczenie emisji pyłów i CO2).</i>				
5. Wspieranie małej retencji na terenie Gminy Sława	Działanie FELB.02.13 Adaptacja do zmian klimatu – instrumenty terytorialne	Gmina Sława	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania	PLN 838 381,50	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p><i>Cel i krótki opis projektu</i></p> <p><i>Celem projektu jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu na obszarze Partnerstwa. W ramach planowanych działań inwestycyjnych przewiduje się rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury poprzez konserwację, odtworzenie i wykonanie stawu retencyjnego w Gminie Sława.</i></p>					
6. Wspieranie małej retencji na terenie Gminy Wschowa	Działanie FELB.02.13 Adaptacja do zmian klimatu – instrumenty terytorialne	Gmina Wschowa	<p>Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p> <p>Cel Szczegółowy – EFRR/FS.CP2.IV – Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.</p>	PLN 1 240 574,45	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>Cel i krótki opis projektu</i>					
<i>Celem projektu jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu na obszarze Partnerstwa. W ramach planowanych działań inwestycyjnych przewiduje się rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury poprzez konserwację, odtworzenie i wykonanie stawu retencyjnego w Gminie Wschowa (w miejscowościach Wschowa i Łysiny).</i>					
7. Wspieranie małej retencji na terenie Gminy Szlichtyngowa	Działanie FELB.02.13 Adaptacja do zmian klimatu – instrumenty terytorialne	Gmina Szlichtyngowa	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel Szczegółowy – EFRR/FS.CP2.IV – Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.	PLN 480 000,02	IV kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>					
<i>Celem projektu jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu na obszarze Partnerstwa. W ramach planowanych działań inwestycyjnych przewiduje się rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury poprzez konserwację, odtworzenie i wykonanie stawu retencyjnego w Gminie Szlichtyngowa (w miejscowościach Szlichtyngowa, Goli, Zamysławie i Starych Drzewcach).</i>					
8. Centra ochrony różnorodności biologicznej na obszarze lubuskiej 9	Działanie FELB.02.14 Ochrona przyrody - instrumenty terytorialne	Gmina Nowa Sól	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji	PLN 222 953,76	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
			energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VII - Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest wsparcie działań z zakresu ochrony przyrody oraz ochrony i eksponowania gatunków rodzimych na obszarze Partnerstwa. Projekt swoim zakresem obejmuje tworzenie obszarów ochrony bioróżnorodności w oparciu o gatunki rodzime i ochronę krajobrazu poprzez ograniczenie antropopresji dzięki stworzeniu obszarów ochrony i zagospodarowaniu oraz ukierunkowaniu ruchu turystycznego w rejonie nadodrzańskiej wyspy w Kiełczu. Planowane są również działania edukacyjne skierowane do mieszkańców Partnerstwa i gmin ościennych oraz turystów.</i>				
9. Zagospodarowanie terenu zieleni w parku tysiąclecia we Wschowie – Etap I	Działanie FELB.02.14 Ochrona przyrody - instrumenty terytorialne	Gmina Wschowa	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania	PLN 668 191,73	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest wsparcie działań z zakresu ochrony przyrody oraz zielonej infrastruktury na obszarach miejskich. Projekt obejmuje zagospodarowanie zniszczonej infrastruktury parkowo-rekreacyjnej we Wschowie, wykonanie nowych nasadzeń roślin, wyposażenie parków w elementy małej architektury przyjaznej zwierzętom i owadom (m.in. poidelka, ekohotele dla owadów), a także kompleksowe zagospodarowanie terenów parkowych na cele wypoczynkowo-edukacyjne związane z ochroną i eksponowaniem gatunków rodzimych na obszarze Partnerstwa. Ponadto, przewiduje się budowę tężni solankowej w Parku Tysiąclecia.</i>				
10. Miejski park kieszonkowy w Sławie	Działanie FELB.02.14 Ochrona przyrody - instrumenty terytorialne	Gmina Sława	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VII - Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności	PLN 450 000,00	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest wsparcie działań z zakresu ochrony przyrody oraz zielonej infrastruktury na obszarach miejskich. Projekt obejmuje utworzenie miejskiego parku kieszonkowego, wraz z infrastrukturą rekreacyjno-wypoczynkową dla mieszkańców.</i>				
11. Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej przy ul. Daszyńskiego w Kożuchowie	Działanie FELB.02.14 Ochrona przyrody - instrumenty terytorialne	Gmina Kożuchów	biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VII - Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PLN 1 177 824,74	II kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem projektu jest wsparcie działań z zakresu ochrony przyrody oraz zielonej infrastruktury na obszarach miejskich. Projekt obejmuje zagospodarowanie zniszczonej infrastruktury parkowo-rekreacyjnej zlokalizowanej przy ul. Daszyńskiego w Kożuchowie, wykonanie nowych nasadzeń roślin, wyposażenie parków w elementy małej architektury przyjaznej zwierzętom i owadom (m.in. poidła, ekohotele</i>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>dla owadów), a także kompleksowe zagospodarowanie terenów parkowych na cele wypoczynkowo-edukacyjne związane z ochroną i eksponowaniem gatunków rodzimych na obszarze Partnerstwa.</i>					
12. Szlak Rowerowy Łączący miejscowości Gola i Wróblów	Działanie FELB.03.03 Mobilność miejska - IIT	Gmina Sława	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PLN 1 265 548,91	I kw. 2025
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Istotą projektu jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej miejscowości obszaru Partnerstwa poprzez budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Główny cel projektu zdefiniowany został jako rozwój niskoemisyjnych form transportu oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez budowę szlaku rowerowego pomiędzy miejscowościami Gola – Wróblów.</i>				
13. Mosty, które łączą – budowa ciągu pieszo-rowerowego i kładki nad rzeką Odrą – połączenie	Działanie FELB.03.03 Mobilność miejska - IIT	Gmina Bytom Odrzański jako lider projektu partnerskiego	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej	PLN 6 000 000,00	II kw. 2025

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
rowerowe gmin lubuskiej 9 na linii wschód-zachód – etap I			i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Celem jest zaprojektowanie i budowa ciągu pieszo-rowerowego wraz z budową kładki nad rzeką Odrą, łącząca gminy Bytom Odrzański i Siedlisko. Będzie to pierwszy tego typu obiekt w województwie lubuskim, który jednocześnie pozwoli na realizację przyjętego w Strategii działania dotyczącego komunikacji rowerowej jako alternatywy do przemieszczania się wewnątrz gmin i Partnerstwa oraz budowy zintegrowanej sieci ciągów rowerowych. Powstanie ciągu pieszo – rowerowego wraz z kładką nad rzeką Odrą pozwoli na jego włączenie do istniejącego na obszarze Lubuskiej 9 systemu dróg rowerowych – Bytom Odrzański – Nowa Sól, Siedlisko – Nowa Sól – Kożuchów, Nowa Sól - Lubięcín – Kolsko oraz do projektowanych w Strategii nowych ciągów pieszo – rowerowych na trasach Kożuchów – Nowe Miasteczko i Nowa Sól – Kolsko – Sława. Ponadto projekt pozwoli na realizację celu strategicznego jakim jest kompleksowy rozwój obszaru Partnerstwa w oparciu o rozwój niskoemisyjnych form transportu i dbanie o jakość środowiska naturalnego, a także na integrację - zgodnie z zawartymi w Strategii rekomendacjami - wewnętrzną poszczególnej miejscowości partnerstwa i ułatwienie dostępu mieszkańców obszarów peryferyjnych do centrów miejscowości gminnych, ośrodków usługowych i centrów usług publicznych. Będzie on także stanowił istotną atrakcję turystyczną, wzmacniającą rozwój turystyki pieszo-rowerowej w całym regionie.</i>				
14. Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej: Wschowa-Lgiń	Działanie FELB.03.03 Mobilność miejska - IIT	Gmina Wschowa	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji	PLN 1 350 000,00	IV kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p><i>Istotą projektu jest rozwój infrastruktury zeroemisyjnego transportu, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększenie dostępności komunikacyjnej miejscowości obszaru Partnerstwa poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Przedmiotem inwestycji jest wykonanie trzeciego etapu budowy ciągu rowerowego z miejscowości Wschowa do miejscowości Lgiń, w pasie drogi wojewódzkiej nr 305, na odcinku Hetmanice – granica województwa. W wyniku realizacji inwestycji wykonane zostanie około 2 600 mb drogi rowerowej, w tym około 1 300 mb drogi dla rowerów i około 1 300 mb drogi dla pieszych i rowerów.</i></p>					
15. Rozwój infrastruktury rowerowej na obszarze partnerstwa: Koźuchów - Wrociszów	Działanie FELB.03.03 Mobilność miejska - IIT	Gmina Koźuchów	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania	PLN 1 500 000,00	II kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
Cel i krótki opis projektu			ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej		
16. Budowa ścieżki rowerowej z kożuchowa do miejscowości Mirocin Dolny	Działanie FELB.03.03 Mobilność miejska - IIT	Gmina Kożuchów	Cel Polityki 2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania	PLN 4 500 000,00	I kw. 2025

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
			ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej Cel szczegółowy – EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Istotą projektu jest rozwój infrastruktury zeroemisyjnego transportu, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększenie dostępności komunikacyjnej miejscowości obszaru Partnerstwa poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Przedmiotem inwestycji jest wykonanie ścieżki rowerowej (ciągu rowerowego) wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 283 na odcinku Kozuchów-Mirocin Dolny o długości około 4 km. Projekt ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa niechronionym uczestników ruchu drogowego jakimi są piesi oraz rowerzyści, a także szeroko pojętą poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na odcinku DW283, który jest jednym z najbardziej obciążonych odcinków dróg wojewódzkich w woj. lubuskim. Projekt przyczynia się jednocześnie do wzmocnienia działań zachęcających mieszkańców gmin do korzystania z transportu rowerowego w codziennej komunikacji, dzięki czemu wpływać będzie na poprawę jakości powietrza. Budowany odcinek jest jednym z elementów koncepcji utworzenia sieci dróg rowerowych na terenie całego Partnerstwa.</i>				
17. Dzieci przyszłości to my!	Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT	Gmina Kozuchów jako lider projektu partnerskiego	Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad	PLN 2 000 000,00	I kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
			dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<p><i>Celem projektu jest rozwój kompetencji kluczowych: matematycznych i naukowo – technicznych wśród dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Partnerstwa Gmin Lubuska 9. Wzrost jakości edukacji przedszkolnej na terenie Partnerstwa Gmin Lubuska 9 poprzez kształtowanie kompetencji kluczowych wskazanych w Zaleceniach Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Projekt jest skierowany do placówek oświaty Publicznych Przedszkoli z terenu Partnerstwa Gmin – Lubuskiej 9. Partnerzy projektu gminy: Kozuchów, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa, Nowa Sól i Sława. Projekt ma charakter innowacyjny, polega na wprowadzeniu działań rozwijających kompetencje kluczowe (matematyczne i naukowo-techniczne) wśród dzieci przedszkolnych. Przeprowadzone na początku i końcu realizacji projektu badanie umiejętności dzieci (ewaluacja wstępna i końcowa), pozwoli określić efekty wprowadzonych rozwiązań (nabytej przez dzieci wiedzy), wyciągnąć wnioski prowadzić modyfikacje w odniesieniu do dalszej pracy. Przewidzane jest zorganizowanie dedykowanych konferencji inauguracyjnych i zamykających projekt z udziałem nauczycieli i specjalistów realizujących wynikające z niego działania. Wsparcie merytoryczne i organizacyjne zapewnione będzie przez uznanych ekspertów z wiodących ośrodków pedagogicznych w kraju. Projekt będzie realizowany w etapach.</i></p>				
18. Uczniowie przyszłości to my!	Działanie FELB.06.15 Edukacja – I IT	Gmina Kozuchów jako lider projektu partnerskiego	<p>Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p> <p>Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad</p>	PLN 3 000 000,00	I kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
			dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		
<p><i>Celem projektu jest rozwój kompetencji kluczowych: matematycznych i naukowo – technicznych wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Partnerstwa Gmin Lubuska 9. Celem realizacji projektu jest wspomaganie rozwoju umysłowego uczniów z placówek szkolnych z terenu 6 gmin partnerstwa Lubuska 9". Istotne jest intensywne wspomaganie rozwoju inteligencji operacyjnej dzieci, kształtowanie odporności emocjonalnej potrzebnej dzieciom do pokonywania trudności, rozwijania umiejętności matematycznych stosowanych w codziennym życiu.</i></p> <p><i>Poprzez realizację projektu nastąpi wzrost jakości edukacji wczesnoszkolnej na terenie 6 gmin Partnerstwa Gmin Lubuska 9 poprzez kształtowanie kompetencji kluczowych wskazanych w Zaleceniach Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Projekt będzie realizowany w etapach.</i></p>					
19. Edukacja historyczna na terenie Partnerstwa Gmin Lubuska 9	Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT	Gmina Kożuchów / Centrum Kultury „Zamek” Kożuchów jako lider projektu partnerskiego	<p>Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p> <p>Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności</p>	PLN 1 500 000,00	I kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>Cel i krótki opis projektu</i>			edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		
<p>Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności i poprawa jakości kształcenia w istotnych z punktu widzenia Partnerstwa obszarach. W ramach projektu przewiduje się rozwój kluczowych kompetencji społecznych i obywatelskich w ramach edukacji przedszkolnej, szkolnej i szkolnictwa zawodowego. Krzewienie edukacji regionalnej w procesie dydaktyczno-wychowawczym na terenie 6 gmin Partnerstwa Lubuskiej 9, tj. Kożuchów, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa, Sława w latach 2024 – 2027 będzie prowadzone w formie żywej lekcji historii, która przyczyni się do życia w społeczeństwie wiedzy. W ramach projektu prowadzone będą działania polegające na kształtowaniu w uczniach poczucia własnej tożsamości regionalnej rozumianej jako postawa zaangażowania się w funkcjonowanie własnego środowiska oraz otwarcie się na inne kultury i społeczności. Projekt będzie realizowany w etapach.</p>					
20. Przedsiębiorcze dzieci projektują ogrody marzeń	Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT	Gmina Kożuchów jako lider projektu partnerskiego	<p>Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p> <p>Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	PLN 2 100 000,00	I kw. 2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<p><i>Celem projektu jest rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci w wieku przedszkolnym z zakresu inicjatywności i przedsiębiorczości wśród dzieci w wieku 4-6 lat, będących mieszkańcami 6 gmin Partnerstwa: Kożuchów, Wschowa, Szlichtyngowa, Nowa Sól, Nowe Miasteczko i Sława; poprzez organizowanie na terenie Partnerstwa edukacji w duchu konstrukttywizmu, co daje nadzieję kształtowania</i></p>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p><i>człowieka wielowymiarowego, twórczego, samodzielnego w myśleniu za pomocą zdobytej wiedzy i projektowanych Ogrodów Marzeń. Dzięki zaplanowanym w ramach projektu działaniom, jego uczestnicy będą mieli możliwość zbudowania pozytywnego obrazu siebie samych, poznania świata za pomocą środków polisensorycznego poznawania, doświadczania i eksperymentowania.</i></p>					
<p>21. Rozwój kompetencji kluczowych poprzez realizację działań EDUKACYJNO KULTURALNYCH na terenie PARTNERSTWA GMIN LUBUSKA 9.</p>	<p>Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT</p>	<p>Gmina Koźuchów / Centrum Kultury „Zamek” Koźuchów jako lider projektu partnerskiego</p>	<p>Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PLN 4 200 000,00 zł</p>	<p>2024</p>
<p><i>Cel i krótki opis projektu</i></p>	<p>Podstawowym założeniem projektu jest rozwój kompetencji przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturalnej oraz umiejętności uczenia się w ramach prowadzonej edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie 6 gmin Partnerstwa tj. Koźuchów, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa i Stawa. W ramach projektu przez okres co najmniej 4 lat prowadzone będą działania kulturalne, które umożliwią rozwój przedsiębiorczości wśród uczniów, na przykład poprzez organizowanie wystaw, koncertów, spektakli, warsztatów itp. Działania kulturalne prowadzone w placówkach oświatowych pozwolą uczniom na poznanie różnych kultur, tradycji i dziedzin sztuki oraz rozwiną umiejętności uczenia się. Projekt będzie realizowany w etapach.</p>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p>promujące czytelnictwo oraz działania animacyjno – kulturalne wśród przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych z terenu 6 gmin Partnerstwa tj. Kożuchów, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa i Sława. Projekt będzie realizowany w etapach.</p>					
<p>22. Rozwój kluczowych kompetencji edukacyjno – kulturowych poprzez wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Partnerstwa Gmin Lubuskiej 9 - SZLAK KRWAWEJ PROFESJI I ZABYTEKÓW DAWNEGO PRAWA NA TERENIE LUBUSKIEJ 9</p>	<p>Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT</p>	<p>Gmina Kożuchów / Centrum Kultury „Zamek” Kożuchów jako lider projektu partnerskiego</p>	<p>Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PLN 2 000 000,00</p>	<p>I kw. 2024</p>
<p><i>Cel i krótki opis projektu</i></p>	<p>W ramach projektu przewiduje się rozwój kluczowych kompetencji umiejętności uczenia się oraz świadomości i ekspresji kulturalnej w ramach edukacji przedszkolnej, wczesnoszkolnej oraz kształcenia zawodowego na terenie 6 gmin Partnerstwa tj. Kożuchów, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Wschowa, Szlichtyngowa i Sława. W ramach projektu dzieci, uczniowie oraz młodzież zdobędą wiedzę na temat dziedzictwa kulturalnego regionu oraz jego miejsca w świecie. W ramach projektu zostanie stworzony na terenie Gminy Kożuchów szlak historyczny dawnej jurysdykcji, dzięki któremu odbiorcy, będą mieli możliwość zrozumienia kulturowej różnorodności, konieczności zachowania historii a także zrozumienia znaczenia czynników historycznych w życiu codziennym. Poprzez realizację projektu nastąpi wspieranie równego dostępu do dobrej jakości edukacji, w tym w szczególności zrozumienia własnej kultury oraz poczucia tożsamości z regionem poprzez czynne uczestnictwo w życiu kulturalnym. Projekt będzie realizowany w etapach.</p>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
23. Modernizacja szkolnictwa zawodowego w Gminie Sława – edycja 2.	Działanie FELB.06.15 Edukacja - IIT	Gmina Sława	Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych Cel szczegółowy EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	PLN 1 005 690,11	2024
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	Celem projektu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego w Gminie Sława poprzez podniesienie poziomu wiedzy, kompetencji i kwalifikacji uczniów objętych wsparciem. Poprzez realizację projektu zostanie podniesiony efektywny system formalnego kształcenia zawodowego –dostosowanie oferty edukacyjnej kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy; podniesienie prestiżu szkolnictwa branżowego; organizacja praktycznych form nauczania, w tym staże i praktyki, włączenie pracodawców; doradztwo edukacyjno-zawodowe; działania społeczno-wychowawcze; wyrównywanie deficytów powstałych w wyniku pandemii COVID-19; rozwój kształcenia zawodowego/branżowego; kształcenie nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu – szkolenia, doradztwo oraz inne formy podwyższania kwalifikacji.				
24. Wsparcie aktywizacyjne osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem	Działanie FELB.06.11 Aktywna integracja społeczno-zawodowa – instrumenty terytorialne	Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Rozwój” w	Cel Polityki 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	PLN 5 503 430,07	II kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
społecznym na terenie lubuskiej 9		Gorzowie Wielkopolskim	Cel szczegółowy EFS+.CP4.H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji .		
<i>Celem projektu jest zwiększenie dobrostanu społecznego i potencjału kapitału pracowniczego partnerskich gmin, poprzez skuteczne włączenie do przestrzeni społecznej i zawodowej 200 osób; po 40 osób z terenu Gminy Kożuchów, Sławy, Szlichtyngowej, gminy wiejskiej Nowa Sól oraz Wschowy w ramach integracji zawodowej oraz 100 osób z otoczenia w ramach integracji społecznej. W ten sposób każdy z uczestników otrzyma Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego opiekujący nie dłużej niż 24 miesiące.</i>					
25. System szlaków rowerowych łączących gminę Sława z Gminą Nowa Sól	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Sława	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	PLN 5 510 831,27	I kw. 2025
<i>Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego, poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania</i>					

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<p><i>szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Projekt obejmuje budowę systemu ścieżek rowerowych łączących Gminę Sława z Gminą Nowa Sól na odcinkach: Radzyń-Józefów oraz Dąb – Gola. Beneficjentami projektu będą mieszkańcy gmin partnerskich, a także osoby przebywające na terenie gmin w celach rekreacyjnych, turystycznych.</i></p>					
<p>26. Budowa szlaku turystyczno - rowerowego na odcinku Szlichtyngowa – granica województwa. Etap I Szlichtyngowa-Dryżyna</p>	<p>Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT</p>	<p>Gmina Szlichtyngowa</p>	<p>Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	<p>PLN 2 899 999,98</p>	<p>I kw. 2025</p>
<p><i>Cel i krótki opis projektu</i></p>	<p><i>Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego, poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Projekt dotyczy: budowy ścieżki pieszo – rowerowej wykorzystując w tym celu nieczynne torowisko na terenie gminy Szlichtyngowa i gminy Dryżyny. Ścieżka będzie połączona ze ścieżką pieszo – rowerową prowadzącą do Wyszanova (inwestycja w trakcie realizacji), miejscowości o walorach turystycznych, gdzie znajdują się zabytki, obszar Natura 2000 oraz dolina Baryczy, a także będzie się łączyć z siedzibą gminy – miastem Szlichtyngowa. Ścieżka rowerowa stanowić będzie element wspólnej koncepcji Partnerstwa dotyczącej stworzenia sieci ścieżek pieszo – rowerowych na terenie wszystkich 9 gmin. Beneficjentami projektu będą mieszkańcy gmin partnerskich, a także osoby przebywające na terenie gmin w celach rekreacyjnych, turystycznych.</i></p>				

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
27. Budowa ciągu rowerowego Wschowa-Nowe Ogrody-Buczyna-Hetmanice etap I	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Wschowa	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.	PLN 5 824 047,56	I kw. 2025
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego, poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Przedmiotem zadania realizowanego przez Gminę Wschowa jest budowa ścieżki rowerowej o długości około 6 km na odcinku Wschowa – Buczyna – Hetmanice, wzdłuż dróg gminnych 006806F i 006809F. Planowana ścieżka na trasie Wschowa – Buczyna – Hetmanice, stanowić będzie pierwszy etap otwarcia Gminy Wschowa i powiatu wschowskiego na ciągu rowerowe usytuowane w obrębie województwa wielkopolskiego. Ścieżka rowerowa stanowić będzie element wspólnej koncepcji Partnerstwa dotyczącej stworzenia sieci ścieżek pieszo – rowerowych na terenie wszystkich 9 gmin. Beneficjentami projektu będą mieszkańcy gmin partnerskich, a także osoby przebywające na terenie gmin w celach rekreacyjnych, turystycznych.</i>				
28. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej i utworzenie terenu rekreacyjno –	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Nowe Miasteczko	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i	PLN 1 367 683,02	II-III kw. 2025

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
<i>wypoczynkowego w otoczeniu kompleksu „Stawy” w Nowym na części działki nr 130/3 obręb Nowe Miasteczko.</i>			<p>zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych.</p> <p>Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>		
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	<i>Przedmiotem projektu jest realizacja inwestycji dotyczącej rozwoju obszarów miejsko – wiejskich Gminy Nowe Miasteczko.. Celem projektu jest realizacja inwestycji polegającej na poprawie jakości środowiska naturalnego poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej - zagospodarowanie istniejącego parku położonego w sąsiedztwie „Stawów”. Realizacja inwestycji stworzy otwartą i zrekultywowaną przestrzeń w Nowym Miasteczku. Poprzez realizację projektu poprawie ulegnie stan przestrzeni publicznej na terenie gminy poprzez wykorzystanie potencjału środowiskowego i zagospodarowanie przestrzeni publicznej wskutek utworzenia obiektu rekreacyjno – wypoczynkowego na terenie kompleksu „Stawy” w Nowym Miasteczku, jakoś życia mieszkańców gminy Nowe Miasteczko poprzez oddanie do użytku zagospodarowanej przestrzeni publicznej oraz zwiększy się dostęp do zamontowanej małej architektury. Plenerowej.</i>				
29. Budowa Centrum Rozwoju Sztuki Plenarnej na terenie Gminy Kozuchów	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Kozuchów	<p>Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych.</p> <p>Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa</p>	PLN 1 302 138,00	I kw. 2024

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
			naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie		
<i>Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego. Działania projektowe przyczynią się do wybudowania infrastruktury technicznej mającej na celu rozwój oferty kulturalnej i budowanie tożsamości lokalnej Partnerstwa Gmin Lubuskiej 9. Przedmiotem zadania jest budowa i przebudowa infrastruktury technicznej umożliwiającej społeczności lokalnej promowanie dostępu do przestrzeni kulturowych i lepszego wykorzystania potencjału kulturowego.</i>					
30. Szlakiem warowni kożuchowskich.	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Kożuchów	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	PLN 1 842 554,52	I kw. 2024
<i>Celem projektu jest wsparcie infrastruktury kulturowej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego przyczyniającego się do rozwoju ruchu turystycznego na obszarze „Partnerstwa Gmin – Lubuska 9” w okresie 2024 – 2027. Poprzez realizację projektu nastąpi poprawa dostępności mieszkańców Partnerstwa Gmin Lubuska 9 do dóbr i usług kultury poprzez inwestycje w infrastrukturę i poprawę warunków funkcjonowania instytucji kultury, a także ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego obszarów miejsko – wiejskich i wiejskich.</i>					

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
31. Zarządzanie partnerstwem. Wzmocnienie mechanizmów Partnerstwa Gmin lubuska 9.	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Kozuchów	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	PLN 1 512 000,00	I kw. 2024

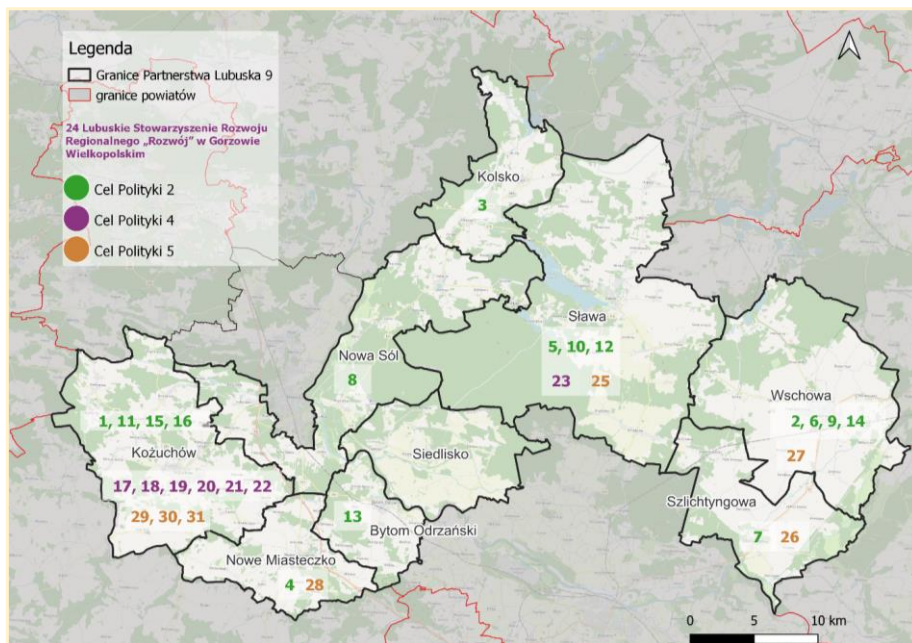
Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Lista projektów rezerwowych Partnerstwa Lubuska 9. Źródło: opracowanie własne.

Tytuł i nr projektu	Nr działania SZOP programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Wnioskodawca	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Szacowana wysokość środków z budżetu programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (przyjęto kurs PLN/EUR w wysokości 4,50 PLN = 1 EUR)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)
1. BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ NA TRASIE NIECIECZ-NOWE MIASTECZKO –	Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT	Gmina Nowe Miasteczko	Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	PLN 1 500 000,00	I kw. 2026
<i>Cel i krótki opis projektu</i>	Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego, poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Projekt zakłada utworzenie rowerowego szlaku turystyczno – komunikacyjnego na trasie: od granicy administracyjnej gminy Nowe Miasteczko i gminy Kozuchów poprzez Nieciecz (droga bez numeru) – do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 333. Długość ścieżki 3,6 – 3,72 km. Budowany odcinek będzie elementem koncepcji utworzenia sieci dróg i szlaków rowerowych na terenie całego Partnerstwa. Jest to ścieżka, która będzie prowadzić przez okoliczne wsie z licznymi zabytkami (pałace, kościoły, zabytkowa zabudowa gospodarcza) oraz tereny położone na Wzgórzach Dalkowskich, ruiny nieczynnej kopalni węgla – a więc miejsca i tereny posiadające istotne potencjały i walory turystyczno-krajoznawcze, atrakcyjne dla mieszkańców i turystów. Ścieżka rowerowa stanowić będzie element wspólnej koncepcji Partnerstwa dotyczącej stworzenia sieci ścieżek pieszo – rowerowych na terenie wszystkich 9 gmin.				

<p>2.BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ Z KOŻUCHOWA DO GRANICY ADMINISTRACYJNEJ W KIERUNKU NIECIECZY – GMINA NOWE MIASTECZKO</p>	<p>Działanie FELB.08.04 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie – IIT</p>	<p>Gmina Koźuchów</p>	<p>Cel Polityki 5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych. Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	<p>PLN 6 500 000,00</p>	<p>I kw. 2026</p>
<p>Cel i krótki opis projektu</p>	<p><i>Istotą projektu jest rozwój i promowanie walorów turystycznych obszaru oraz wykorzystanie endogennych potencjałów środowiskowych i kulturowych dla rozwoju gospodarczego w oparciu o rozwój sektora turystycznego, poprzez rozbudowę istniejącej i budowę nowej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej, w szczególności dróg rowerowych, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, oznakowania szlaków i dróg rowerowych (terenowego oraz w wersji cyfrowej), jak i powstania punktów postoju, miejsc obsługi rowerzystów i miejsc odpoczynku dla podróżnych. Projekt dotyczy utworzenia szlaku turystycznego z Koźuchowa w kierunku Nowego Miasteczka. Długość ok. 7,40 km, która rozpoczyna się w Koźuchowie od ul. Moniuszki/ Kolonia Moniuszki - punkt startowy łączy się z istniejącą ścieżką rowerową po nasypie kolejowym „Kolej na Rower” i zmierza w kierunku stacji przeładunkowej kopalni węgla Maria (między Dziadoszycami a Niecieczą) do granicy administracyjnej gminy Koźuchów (Dziadoszyce – Nieciecz).</i></p> <p><i>Jest to ścieżka, która będzie prowadzić przez okoliczne wsie z licznymi zabytkami (pałace, kościoły, zabytkowa zabudowa gospodarcza) oraz tereny położone na Wzgórzach Dalkowskich, ruiny nieczynnej kopalni węgla – a więc miejsca i tereny posiadające istotne potencjały i walory turystyczno-krajoznawcze, atrakcyjne dla mieszkańców i turystów.</i></p> <p><i>Ścieżka rowerowa stanowić będzie element wspólnej koncepcji Partnerstwa dotyczącej stworzenia sieci ścieżek pieszo – rowerowych na terenie wszystkich 9 gmin.</i></p>				

Rysunek 25. Przybliżone lokalizacje realizacji projektów/siedziby liderów projektów.

Źródło: opracowanie własne.

5.1. Powiązanie pomiędzy projektami

Powiązania pomiędzy projektami – zaprezentowane w formie wiązek dziedzinowych – to merytoryczne i funkcjonalne łączności między nimi, które sprawiają, iż ich planowanie, projektowanie, wdrażanie i eksploatacja oraz ewaluacja wymagają skoordynowania, dla osiągnięcia pełni przyświecających im celów, a co za tym idzie – realizacji celów strategicznych.

Wiązka projektów to zatem grupa projektów, która spełnia co najmniej jeden z trzech warunków:

1. Na etapie przygotowania muszą być opracowywane równoległe i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania.
2. Na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ścisłe powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne.
3. Na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania.

Projekty w ramach danej wiązki wykazują się zatem wzajemną komplementarnością i synergią. Poszczególne wiązki projektów zostały zaprezentowane w poniższej tabeli:

Tabela 15. Wiązki projektów.

WIAZKA NR 1	
ŚRODOWISKO NATURALNE I PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ	
PROJEKTY I OPIS POWIĄZAŃ POMIĘDZY NIMI:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Projekt nr 3: BUDOWA MAGAZYNÓW ENERGII NA POTRZEBY DZIAŁALNOŚCI BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ ✓ Projekt nr 4: BUDOWA MAGAZYNU ENERGII NA POTRZEBY DZIAŁALNOŚCI OBIEKTU UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ – OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W NOWYM MIASTECZKU ✓ Projekt nr 5: WSPIERANIE MAŁEJ RETENCJI NA TERENIE GMINY SŁAWA ✓ Projekt nr 6: WSPIERANIE MAŁEJ RETENCJI NA TERENIE GMINY WSCHOWA ✓ Projekt nr 7: WSPIERANIE MAŁEJ RETENCJI NA TERENIE GMINY SZLICHTYNGOWA ✓ Projekt nr 8: CENTRA OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ NA OBSZARZE LUBUSKIEJ 9 ✓ Projekt nr 9: ZAGOSPODAROWANIE TERENU ZIELENI W PARKU TYSIĄCLECIA WE WSCHOWIE – ETAP I ✓ Projekt nr 10: MIEJSKI PARK KIESZONKOWY W SŁAWIE ✓ Projekt nr 11: ZAGOSPODAROWANIE TERENU ZIELENI MIEJSKIEJ PRZY UL. DASZYŃSKIEGO W KOŻUCHOWIE
	<p>Realizacja projektów w ramach niniejszej wiązki pozwoli w sposób systemowy zadbać o walory przyrodnicze Partnerstwa, które są jego wizytówką. Projekty przyczynią się do ograniczenia negatywnego wpływu człowieka na środowisko oraz pozwolą na rozpoczęcie procesu niezależności energetycznej na bazie odnawialnych źródeł energii.</p>
WIAZKA NR 2	
MOBILNOŚĆ	

<p>PROJEKTY I OPIS POWIĄZAŃ POMIĘDZY NIMI:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Projekt nr 12: SZLAK ROWEROWY ŁĄCZĄCY MIEJSCOWOŚCI GOLA I WRÓBLÓW ✓ Projekt nr 13: MOSTY, KTÓRE ŁĄCZĄ – BUDOWA CIĄGU PIESZO-ROWEROWEGO I KŁADKI NAD RZEKĄ ODRA – POŁĄCZENIE ROWEROWE GMIN LUBUSKIEJ 9 NA LINII WSCHÓD-ZACHÓD – ETAP I ✓ Projekt nr 14: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ: WSCHOWA-LGIŃ ✓ Projekt nr 15: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ NA OBSZARZE PARTNERSTWA: KOŻUCHÓW – WROCISZÓW ✓ Projekt nr 16: BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ Z KOŻUCHOWA DO MIEJSCOWOŚCI MIROCIN DOLNY <p>Sieć infrastruktury pieszo-rowerowej to jedna z kluczowych potrzeb mieszkańców, która zapewni dostęp do rynku pracy oraz korzystania z usług publicznych i prywatnych. Realizacja projektów wpisuje się bez wątpienia w poprawę jakości życia mieszkańców i daje możliwość zatrzymania negatywnych trendów demograficznych.</p>
<p>WIĄZKA NR 3 NOWOCZESNE USŁUGI PUBLICZNE</p>	
<p>PROJEKTY I OPIS POWIĄZAŃ POMIĘDZY NIMI:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Projekt nr 1: TIK w instytucjach kultury ✓ Projekt nr 17: DZIECI PRZYSZŁOŚCI TO MY! ✓ Projekt nr 18: UCZNIOWIE PRZYSZŁOŚCI TO MY! ✓ Projekt nr 19: EDUKACJA HISTORYCZNA NA TERENIE PARTNERSTWA GMIN LUBUSKA 9 ✓ Projekt nr 20: PRZEDSIĘBIORCZE DZIECI PROJEKTUJĄ OGRODY MARZEŃ ✓ Projekt nr 21: ROZWÓJ KOMPETENCJI KLUCZOWYCH POPRZEZ REALIZACJĘ DZIAŁAŃ EDUKACYJNO KULTURALNYCH na terenie PARTNERSTWA GMIN LUBUSKA 9. ✓ Projekt nr 22: ROZWÓJ KLUCZOWYCH KOMPETENCJI EDUKACYJNO – KULTUROWYCH POPRZEZ WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO PARTNERSTWA GMIN LUBUSKIEJ 9 - SZLAK KRWAWEJ PROFESJI I ZABYTEKÓW DAWNEGO PRAWA NA TERENIE LUBUSKIEJ 9 ✓ Projekt nr 23: MODERNIZACJA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W GMINIE SŁAWA – EDYCJA 2,

Projekty w niniejszej wiązce pozwalają mieszkańcom obszaru Partnerstwa na poprawę dostępu do usług publicznych i prywatnych. Poziom edukacji to jeden z najważniejszych aspektów dla młodych rodzin, które mieszkają lub planują zamieszkać na obszarze Partnerstwa.

WIĄZKA NR 4

WYKORZYSTANIE ENDOGENICZNYCH POTENCJAŁÓW

PROJEKTY I
OPIS
POWIĄZAŃ
POMIĘDZY
NIMI:

- ✓ Projekt nr 2: Lubuska 9 – Partnerstwo na rzecz przedsiębiorczości
- ✓ Projekt nr 24: WSPARCIE AKTYWIZACYJNE OSÓB I RODZIN ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM NA TERENIE LUBUSKIEJ 9
- ✓ Projekt nr 25: SYSTEM SZLAKÓW ROWEROWYCH ŁĄCZĄCYCH GMINĘ SŁAWA Z GMINĄ NOWA SÓL
- ✓ Projekt nr 26: BUDOWA SZLAKU TURYSTYCZNEGO ROWEROWEGO NA ODCINKU SZLICHTYNGOWA – GRANICA WOJEWÓDZTWA. ETAP I SZLICHTYNGOWA-DRYŻYNA
- ✓ Projekt nr 27: BUDOWA CIĄGU ROWEROWEGO WSCHOWA-NOWE OGRODY-BUCZYNA-HETMANICE ETAP I
- ✓ Projekt nr 28: ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ I UTWORZENIE TERENU REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWEGO W OTOCZENIU KOMPLEKSU „STAWY” W NOWYM MIASTECZKU NA CZĘŚCI DZIAŁKI NR 130/3 OBRĘB NOWE MIASTECZKO
- ✓ Projekt nr 29: BUDOWA CENTRUM ROZWOJU SZTUKI PLENARNEJ NA TERENIE GMINY KOŻUCHÓW
- ✓ Projekt nr 30: SZLAKIEM WAROWNI KOŻUCHOWSKICH
- ✓ Projekt nr 31: ZARZĄDZANIE PARTNERSTWEM. WZMOCNIENIE MECHANIZMÓW PARTNERSTWA GMIN LUBUSKA 9

Projekty uzupełniają się w zakresie tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w tym rozwoju turystyki. Dobry klimat dla biznesu powstaje w sposób systemowy: od lokalnej agencji przedsiębiorczości (która będzie wspierać nie tylko dotychczasowe firmy, ale również ludzi młodych z pomysłami na biznes) po infrastrukturę turystyczno-rekreacyjno-kulturową (pozwalającą rozwijać biznes okołoturystyczny i dającą sygnał dla biznesu, że Partnerstwo przyjęło konkretny kierunek rozwoju), a kończąc na aktywizacji zawodowej osób nieaktywnych zawodowo (wzmacniając tym samym zasoby rynku pracy).

Źródło: opracowanie własne.

6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii

6.1. Zarządzanie wdrażaniem Strategii

6.1.1. Forma instytucjonalizacji

Formalna współpraca samorządów Partnerstwa sięga 13 stycznia 2021 r., kiedy podpisano list intencyjny w sprawie wzmocnienia partnerstwa międzygminnego. W związku z przystąpieniem gmin tworzących Partnerstwo do projektu CWD+, organy stanowiące poszczególnych gmin przyjęły w czerwcu 2022 r. stosowne uchwały, wyrażające zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w celu przygotowania i realizacji strategii „Partnerstwa Gmin – Lubuska 9”.

W toku prac nad dokumentem strategicznym, jako właściwą formę instytucjonalizacji współpracy partnerskiej, wybrano **porozumienie międzygminne**, które **zostało zawarte** przez wszystkich Partnerów **8 maja 2023 r.**

6.1.2. System zarządzania wdrażaniem Strategii

Dla zapewnienia urzeczywistnienia zapisów dokumentu strategicznego, niezbędne jest określenie odpowiednich, dedykowanych **ram współpracy instytucjonalnej**, które pozwolą w efektywny sposób monitorować postęp realizacji zaprojektowanych przedsięwzięć oraz osiągania zakładanych celów.

Podstawowym warunkiem dla osiągnięcia powyższych rezultatów jest zacieśnienie wzajemnych więzi jednostek samorządu terytorialnego tworzących Lubuską 9, a w konsekwencji, **formalna i faktyczna instytucjonalizacja Partnerstwa**, dzięki któremu posiadać ono będzie **atrybuty i narzędzia umożliwiające realizację celów strategicznych**.

Docelowy kształt Partnerstwa – w jego wymiarze instytucjonalnym – powinien zawierać następujące elementy:

1. **Rada Partnerstwa** – pod rotacyjnym przewodnictwem władarzy jednostek wchodzących w jego skład.
2. **Grupa Robocza** – złożona z przedstawicieli jednostek wchodzących w skład Partnerstwa, pod stałym kierownictwem Dyrektora Biura Partnerstwa.

3. **Zespoły robocze** – powoływane przez Radę Partnerstwa spośród propozycji zgłoszonych przez jej członków (obejmujących przedstawicieli administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, kluczowych interesariuszy, etc.), do bieżącego opracowywania działań podejmowanych przez Partnerstwo.
4. **Koordynatorzy projektów** – pracownicy poszczególnych jednostek tworzących Partnerstwo, odpowiedzialni za wdrażanie projektów na poziomie gmin.
5. **Biuro Partnerstwa** – jednostka powołana przez Partnerstwo do koordynacji i realizacji projektów zapisanych w Strategii.

Rada Partnerstwa, jako **główna oś komunikacyjna i decyzyjna Lubuskiej 9**, powinna odbywać regularne posiedzenia (co najmniej raz w kwartale), w czasie których jej członkowie powinni zapoznawać się z bieżącymi efektami działań związanymi z realizacją celów Partnerstwa przez Grupę Roboczą i Biuro Partnerstwa oraz monitorować postępy realizacji Strategii. Do wyłącznych kompetencji Rady Partnerstwa będzie należało podejmowanie kluczowych, strategicznych i kierunkowych decyzji związanych z działaniami Partnerstwa, w tym także z rozszerzaniem lub ograniczaniem jego składu, wyznaczania zadań i celów przed Grupą Roboczą, Zespołami Roboczymi i Biurem Partnerstwa, a także monitorowanie efektów podejmowanych przez poszczególne organy Partnerstwa działań. Rada Partnerstwa będzie więc pełnić rolę komitetu sterującego wdrażaniem Strategii.

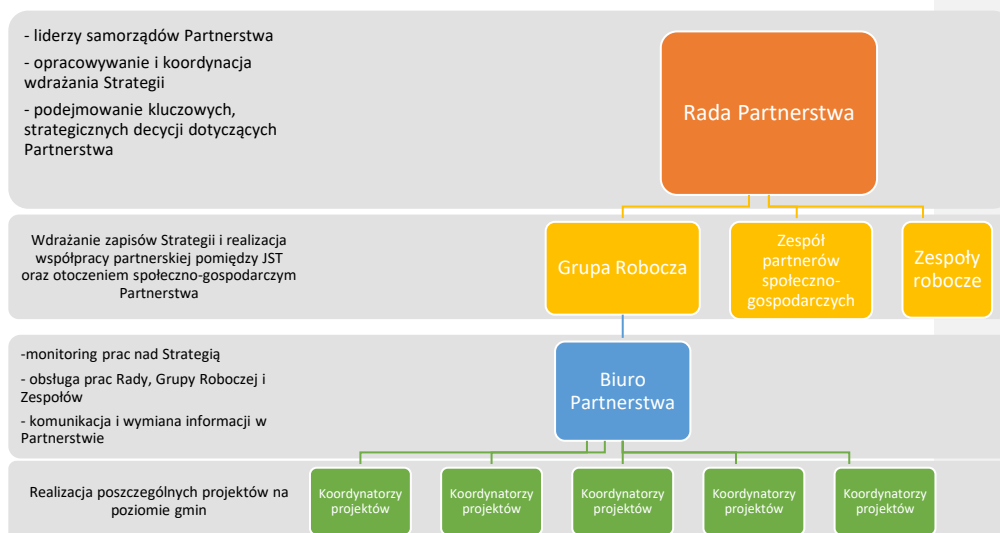
Grupa Robocza stanowić powinna **zespół kluczowych przedstawicieli poszczególnych samorządów**, którzy **na poziomie operacyjnym odpowiedzialni będą za wdrażanie zapisów Strategii i realizację projektów na poziomie gmin Partnerstwa**. Dla zapewnienia efektywności działań Grupy Roboczej istotne jest, by w jej skład wchodziły osoby posiadające zarówno odpowiednie kompetencje, jak i stosowne umocowanie w strukturze swoich macierzystych samorządów, co pozwoli im skutecznie współpracować z pozostałymi komórkami organizacyjnymi urzędów gmin i jednostek powiązanych. Kluczowym aspektem dla efektywnej realizacji zadań Grupy Roboczej będzie także cykliczność jej prac, w formacie co najmniej comiesięcznych spotkań oraz regularnego uczestnictwa jej członków w różnorodnych formach wymiany doświadczeń i podnoszenia kwalifikacji dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

Zespoły robocze powinny skupiać **reprezentantów poszczególnych samorządów** Partnerstwa, ale także przedstawicieli **interesariuszy, organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych i administracji**, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów na poziomie gmin, dla potrzeb każdego z podejmowanych przez Partnerstwo projektów. Powoływanie zespołów roboczych umożliwi sprawne zarządzanie projektami, a także umożliwi odpowiedni poziom partycypacji społecznej na poziomie realizacji i monitorowania zapisów Strategii.

Koordynatorzy projektów stanowić będą każdorazowo **poziom operacyjny dla poszczególnych projektów na szczeblu gmin Partnerstwa**. Można domniemywać, iż w większości przypadków będą nimi członkowie Grupy Roboczej, jednak w określonych sytuacjach (np. potrzeby posiadania określonych kompetencji, specjalistycznej wiedzy, etc.) mogą być nimi inne osoby wskazane przez władze poszczególnych gmin.

Biuro Partnerstwa będzie skupiało w swoich zadaniach **monitorowanie postępów prac nad Strategią oraz animowało realizację jej zapisów**. Do zadań Biura będzie należała **koordynacja komunikacji** pomiędzy samorządami Partnerstwa, **prowadzenie prac** Rady Partnerstwa, Grupy Roboczej i nadzór nad realizacją zadań postawionych przed koordynatorami projektów. Zadaniem Biura Partnerstwa będzie również **poszukiwanie nowych form** zacieśniania współpracy międzysamorządowej oraz poszukiwanie środków finansowych na realizację projektów partnerskich. Dyrektor Biura Partnerstwa pełnić będzie funkcję **Koordynatora Grupy Roboczej Partnerstwa**.

Rysunek 26. Schemat organizacyjny systemu realizacji Strategii.

Źródło: opracowanie własne.

6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania

6.2.1. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Monitorowanie wdrażania Strategii to obserwowanie w czasie rzeczywistym procesu realizacji projektów i powstawania w ich ramach produktów.

Monitorowanie polega na **systematycznym zbieraniu i przetwarzaniu danych opisujących postęp realizacji programów strategicznych** i skupia się przede wszystkim na **terminowości realizacji zadań i osiągnięciu produktów w zaplanowanych terminach**. Tak rozumiany monitoring spełnia równoległe rolę **systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach**.

Dla zapewnienia efektywności procesu monitorowania wdrażania Strategii niezbędne jest **stałe współdziałanie wszystkich podmiotów** zaangażowanych w realizację działalności Partnerstwa:

- **Rady Partnerstwa** – jako komitetu sterującego wdrażaniem Strategii
- **Biura Partnerstwa** – jako podmiotu koordynującego proces wdrażania Strategii oraz na bieżąco monitorującego efekty realizowanych działań
- **Koordinatorów projektów** – odpowiedzialnych za wdrażanie projektów na poziomie poszczególnych powiatów i gmin
- **Wykonawców zadań strategicznych** – odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów oraz przekazywanie danych monitorujących ich pracę Biuru Partnerstwa

Wdrażaniu Strategii powinny towarzyszyć dwa rodzaje monitoringu:

- **monitoring rzeczowy** odnoszący się do terminowości realizowania zadań i powstawania produktów;
- **monitoring finansowy** obejmujący analizę przepływów finansowych w ramach realizacji Strategii.

Dbłość o aplikacyjny charakter strategii wiąże się również z opracowaniem sposobu mierzenia efektów jej wdrażania. Monitoring Strategii może przyjmować dwojaki charakter – okresowy lub finalny.

W pierwszym przypadku monitoring oznacza badanie postępu realizacji poszczególnych projektów w wybranym czasie obowiązywania Strategii: może się on odbywać co roku, co dwa lata albo w połowie okresu strategicznego programowania. W drugim przypadku ewaluacji podlega ostateczny stan zrealizowanych projektów, który odbywa się po zakończeniu czasu obowiązywania niniejszego dokumentu.

Ustalono, że monitorowanie, by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii, powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

- **Wiarygodność** - Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.
- **Aktualność** - Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.
- **Obiektywność** - Monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny, niezakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.
- **Realizm** - Monitorowanie musi być zgodne z realiami niniejszej Strategii Terytorialnej. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.
- **Koordinacja informacji** - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływało na ich zahamowanie, ani też nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie realizacji całej strategii. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji, powinny być znane członkom Porozumienia, a w przypadku ujawnienia uchybień, należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków wchodzących w skład struktury Porozumienia tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.
- **Elastyczność monitorowania** - Mechanizm i sam proces monitorowania muszą być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.
- **Normatywność i operacyjność monitorowania** - Skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyłeń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzić będzie wątpliwość. W każdym projekcie

należy wskazać, jakie działanie może podjąć odbiorca projektu, aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

Procedury monitoringu

Procedura monitoringu opiera się na cyklicznym procesie zbierania i analizowania danych, a skład podmiotów zaangażowanych w monitorowanie obejmuje odpowiednie organy statutowe wynikające z formy instytucjonalizacji Partnerstwa, w tym przypadku porozumienia. Z chwilą rozpoczęcia monitoringu uprawniony podmiot – określony przez Radę Partnerstwa - będzie zbierać dane, które następnie poddane zostaną analizie. Analiza wyników stanowi podstawę do ich interpretacji, w jakim zakresie zgodne są z założonymi stanami i wartościami. W przypadku stwierdzenia przekroczeń wartości, analizowane są przyczyny zaistniałych zdarzeń i następuje analiza czy konieczna jest modyfikacja założeń wyjściowych. Uprawniony organ - podejmuje następnie decyzję, czy konieczne jest jakakolwiek akcja zmierzająca do likwidacji odchyłań.

6.2.2. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Na potrzeby **oceny stopnia osiągnięcia celów strategicznych** (a więc – skuteczności wdrażania Strategii) przyjęto zasady ewaluacji Strategii. W odróżnieniu od monitoringu, który jest procesem ciągłym, **ewaluacja odbywa się w konkretnych punktach osi czasu**. Zaplanowano dwa zasadnicze momenty wykonania ewaluacji Strategii Partnerstwa Lubuska 9:

- gdy strategia ma wyodrębnione etapy kończące się konkretnymi rezultatami – ewaluacji etapowej (**ewaluacji mid-term**);
- na zakończenie całego procesu wdrażania strategii (**ewaluacja końcowa, ewaluacja ex-post**).

Przedmiotem ewaluacji jest - co do zasady - **stopień osiągnięcia celów strategicznych**, której to oceny dokonuje się na dwóch poziomach:

- **skuteczności osiągania rezultatów bezpośrednich,**
- **skuteczności osiągania celów strategicznych** (rezultatów strategicznych).

W systemie oceny należy uwzględnić stosowanie poniższych kryteriów:

- **trafność**, rozumianą jako adekwatność zaplanowanych projektów do przyjętych wcześniej celów strategicznych i kierunków działań;

- **efektywność**, rozumianą jako zadowalająca relacja między nakładami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a osiągniętymi efektami;
- **skuteczność**, rozumianą jako ocena stopnia realizacji zakładanych celów.
- **użyteczność**, rozumianą jako dopasowanie osiągniętych efektów strategii (produktów i rezultatów) do faktycznych potrzeb beneficjentów;
- **trwałość** rozumianą jako pewność kontynuowania rezultatów strategii przez zaplanowany okres (nie krótszy, niż 5 lat) po zakończeniu fazy realizacyjnej projektów.

Procedury ewaluacji

Procedura ewaluacji opera się na okresowym zbieraniu danych i ocenie czy wdrażanie Strategii przebiega zgodnie z planem. Zgodnie z wyznaczonymi w procedurach terminami (ewaluacja śródkresowa i ex post) rozpoczyna procedurę ewaluacji zbierając dane, następnie następuje ich analiza, która stanowi podstawę do ich interpretacji. W przypadku stwierdzenia przekroczeń wartości, analizowane są przyczyny zaistniałych zdarzeń i następuje analiza czy konieczna jest modyfikacja założeń wyjściowych. Uprawniony organ podejmuje następnie decyzję, czy konieczne jest jakakolwiek akcja zmierzająca do likwidacji odchyłań.

7. Opis zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania Strategii

Dla zapewnienia możliwie najszerszego udziału społeczności lokalnej w procesie planowania strategicznego, zastosowano różnorodne metody włączenia interesariuszy z obszaru Partnerstwa, obejmujące zarówno informowanie o podejmowanych działaniach, konsultowanie jak i kreowanie rozwiązań i podejmowanie decyzji przez lokalną społeczność. Szczególnie ważny był szeroki udział mieszkańców i interesariuszy na etapie diagnozy. Wiedzę pozyskaną z danych zastanych, analiz i statystyk zestawiono z informacjami pozyskanymi w toku badań ankietowych skierowanych do różnych grup odbiorców oraz w efekcie zorganizowanych warsztatów strategicznych.

Na etapie diagnozy przeprowadzono badania ankietowe zbierające opinie poszczególnych grup interesariuszy według metodologii Związku Miast Polskich, przygotowanej specjalnie na potrzeby projektu CWD. W ramach badań zastosowano ankietę internetową skierowaną do mieszkańców obszaru poruszającą temat postrzegania Partnerstwa jako miejsca do życia, sposobu korzystania z usług na terenie Partnerstwa i poza nim oraz zapotrzebowania na przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane w latach przyszłych. Badanie przeprowadzono online w lipcu i sierpniu 2022 na próbie 394 internautów – mieszkańców.

W ramach drugiego obszaru analizy zorganizowano badanie ankietowe uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych na temat ich planów życiowych i zawodowych, postaw przedsiębiorczych oraz postrzegania obszaru jako miejsca do życia. Przeprowadzono je online w czerwcu 2022, na próbie 465 uczniów, z których 442 zamieszkiwało na obszarze partnerstwa.

Trzecim badaniem opinii była ankietka skierowana do lokalnych liderów, czyli osób aktywnych na rzecz lokalnej społeczności, ważnych z punktu widzenia rozwoju obszaru. Byli to zarówno liderzy społeczni, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele lokalnej administracji. Ankietka zbierała „ekspercką” wiedzę liderów na temat obszaru, przepływu mieszkańców między gminami w celu realizacji usług oraz przedsięwzięć koniecznych dla dalszego rozwoju Partnerstwa. Badanie

przeprowadzono online i stacjonarnie w lipcu i sierpniu 2022 na próbie 70 lokalnych liderów.

Kolejnym zastosowanym na etapie diagnozy narzędziem badawczym była matryca przepływu usług skierowana do przedstawicieli samorządów należących do Partnerstwa zbierająca wiedzę i opinię na temat kierunków i częstotliwości przepływu ludności na terenie Partnerstwa i poza nim, w celu realizacji potrzeb życiowych. Badanie zostało przeprowadzone w formie pogłębionych wywiadów strukturyzowanych z burmistrzami i wójtami, które były nie tylko podstawą do opracowania matrycy bilansu usług na terenie Partnerstwa, ale także dostarczyły cennej wiedzy na temat obszaru Partnerstwa i postrzegania wyzwań rozwojowych przez liderów samorządowych.

Należy wspomnieć, że informacje o odbywających się ankietach i badaniach były zamieszczane na stronach internetowych i w mediach społecznościowych partnerów lub przesyłane bezpośrednio do wytypowanych grup interesariuszy (np. lokalnych liderów), którzy zostali wcześniej zidentyfikowani w toku pracy warsztatowej grupy roboczej.

Kolejnym narzędziem włączenia na etapie diagnozy były spotkania warsztatowe i konsultacyjne z członkami Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej oraz lokalnymi liderami. Dotyczyły one wypracowania listy głównych wyzwań i potencjałów partnerstwa i uczestniczyli w nich przedstawiciele sektora samorządowego, lokalnych organizacji, instytucji i firm. W maju 2022 roku odbyło się spotkanie, na którym w pierwszym kroku wypracowano plan pracy i przedstawiono założenia projektu, a w drugim w trakcie wizyty studyjnej diagnozowano potencjały i problemy Partnerstwa. Następnie w sierpniu 2022 roku miały miejsce warsztaty diagnostyczne, na których analizie podlegał wymiar gospodarczy, społeczny, środowiskowo-przestrzenny i instytucjonalny. Natomiast we wrześniu 2022 roku nastąpiła prezentacja diagnozy wraz z dyskusją i propozycją zmian w dokumencie.

Zrealizowane w znacznym stopniu własnymi zasobami Partnerstwa badania dostarczyły unikatowego zasobu danych i informacji o gminach i ich mieszkańcach: opiniach, preferencjach, zachowaniach, planach i aspiracjach. Powtarzalność części pytań we wszystkich 3 badaniach umożliwiła zbadanie oglądu tych samych zjawisk przez różne grupy społeczne. Przeprowadzenie analogicznych badań we wszystkich partnerstwach biorących udział w projekcie CWD umożliwiło natomiast porównanie sytuacji gmin partnerstwa na tle innych partnerstw z terenu całego kraju. Sposób organizacji badań (z dużym zaangażowaniem Partnerów) oraz szeroko stosowana formuła badania opinii publicznej, wniosła dodatkowo do prac diagnostycznych walor partycypacji społecznej mieszkańców. Zgromadzone dane pozostają do

dyspozycji Partnerstwa i umożliwiającą - w miarę potrzeb, dalszą pogłębioną analizę wyników.

Robocza wersja dokumentu diagnozy została poddana debacie publicznej, w wyniku której zostały wprowadzone poprawki oraz dodatkowe treści. W tym celu została przygotowana prezentacja, będąca streszczeniem diagnozy, która została omówiona podczas spotkania podsumowującego diagnozę, które odbyło się 27 września 2022 roku w Jesionce (gmina Kolsko). Dokumenty te wraz z pełnym tekstem diagnozy zostały upublicznione na stronach internetowych partnerów. Ponadto, diagnozę przekazano do konsultacji Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Lubuskiego. Ostateczny kształt tego dokumentu został przedyskutowany z przedstawicielami Rady Partnerstwa oraz członkami Grupy Roboczej w formie indywidualnych konsultacji.

Etap przygotowania strategii również przebiegał z uwzględnieniem aspektu włączenia społecznego. Na etapie konstruowania wizji, misji i celów zorganizowano warsztaty strategiczne z udziałem partnerów i lokalnych interesariuszy. Materiał z warsztatów posłużył do wyznaczenia kluczowych kierunków działań. Na ich podstawie poszczególne samorzady proponowały konkretne projekty, które zostały zapisane w strategii. W ramach pracy nad strategią odbyły się 3 spotkania warsztatowo-robocze:

- 7 grudnia 2022 r. w Koźuchowie
- 12 grudnia 2022 r. w Sławie
- 20 stycznia 2023 r. w Koźuchowie

W warsztatach wzięli udział przedstawiciele:

- partnerów społeczno-gospodarczych,
- podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie,
- podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska.

Na tym etapie interesariusze mogli także zgłosić swoje propozycje projektów. W tym celu został opracowany wzór fiszki projektowej i z pomocą którego wszystkie zainteresowane osoby mogły proponować działania. Informacja o naborze projektów znalazła się na stronie internetowej i w mediach społecznościowych każdego samorządu.

Rysunek 27. Warsztaty strategiczne w Sławie, 23 VIII 2022 r.

Źródło: Krzysztof Koman, Związek Miast Polskich.

łącznie w proces przygotowania strategii udało się zaangażować zarówno mieszkańców jak i partnerów społeczno-gospodarczych w tym przedstawicieli instytucji, organizacji i lokalnych przedsiębiorstw, reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego w tym aktywnych mieszkańców i organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych oraz równości płci i niedyskryminacji.

Niniejsze grono interesariuszy zostało zidentyfikowane przez Grupę Roboczą na początku procesu prac nad Strategią i osoby te były zapraszane do pracy na każdym etapie jej tworzenia. Ponadto, wiele narzędzi partycypacyjnych zostało rozpowszechnionych wśród wszystkich mieszkańców i każda zainteresowana osoba miała możliwość włączenia się w proces.

W okresie 11.01. – 28.01.2024r. prowadzone są konsultacje społeczne z wykorzystaniem:

- elektronicznego formularza zgłaszania uwag dostępnego pod linkiem <https://forms.office.com/e/MvrCq2EZqW> , formularza w wersji word, pdf oraz można zgłaszać uwagi osobiście w siedzibie jednego z Urzędów Gmin wchodzących w skład Partnerstwa Lubuska 9 (Gminy Kożuchów, Bytom Odrzański, Wschowa, Sława, Szlichtyngowa, Nowe Miasteczko, Nowa Sól – gmina wiejska, Kolsko, Siedlisko).

Raport z konsultacji społecznych projektu strategii terytorialnej na lata 2021-2027 Partnerstwa Gmin Lubuska 9 zostanie opublikowany na stronie internetowej kozuchow.pl. Wyniki konsultacji społecznych zostaną uwzględnione w dokumencie strategii. Ostateczna wersja strategii zostanie przyjęta przez organy decyzyjne.

7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii

Realizacja Strategii będzie kolejnym etapem, który powinien cechować się włączaniem społeczności lokalnej w działania władz samorządowych wynikające z realizacji Strategii.

Na poziomie zarządczym społeczność lokalna powinna być systematycznie informowana o stopniu realizacji Strategii i osiągniętych rezultatach strategicznych oraz celach. Informacje te mogą być przekazywane obywatelom poprzez cykliczne komunikaty na podstawie przyjętych przez Radę Partnerstwa sprawozdań, jak również powinny stanowić część raportów o stanie gmin podawanych corocznie do wiadomości publicznej przez władze lokalne.

W trakcie wdrażania zaplanowanych projektów strategicznych istotnym elementem jest uspołecznienie tego procesu, w szczególności w zakresie wypracowania wraz ze mieszkańcami koncepcji ostatecznego kształtu przedsięwzięć. Partycypacyjny proces planowania pozwoli na ściślejsze i bardziej trafne dopasowanie projektu do realnych potrzeb jego odbiorców.

Zaplanowane w Strategii projekty będą wymagały opracowania eksperckiego oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych dostosowanych do ich charakteru. Mogą to być spotkania informacyjno-konsultacyjne, warsztaty, spacerki badawcze, ankiety, sondy itp. Będą w nie zaangażowani nie tylko mieszkańcy, ale także partnerzy społeczno-gospodarczy, reprezentanci społeczeństwa obywatelskiego, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska i podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych oraz równości płci i niedyskryminacji.

Reasumując, udział mieszkańców na etapie realizacji Strategii będzie przyjmował różne formy: od bardziej biernych polegających na komunikowaniu zagadnień, informowaniu o kolejnych etapach, po bardziej czynne, np. spotkania, dialog, pozyskiwanie informacji, wypracowywanie koncepcji, programu funkcjonalnego. Wybór stosownych działań włączających społeczność lokalną spośród szerokiego katalogu możliwości, będzie zależał od etapu wdrażania poszczególnych projektów. Za działania zwiększające partycypację społeczną odpowiedzialne będą przede wszystkim samorządy zaangażowane w dany projekt strategiczny, przy współpracy Biura Partnerstwa.

7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

Włączenie społeczne na etapie oceny efektów Strategii będzie odbywało się dwutorowo. Z jednej strony społeczność lokalna będzie informowana o stopniu realizacji wskaźników, z drugiej sama będzie uczestniczyć w ocenie ich realizacji. Informacja o poczynionych postępach w realizacji zostanie upubliczniona poprzez zamieszczenie na stronach internetowych wszystkich samorządów w formie raportu.

Jednocześnie monitoring niektórych wskaźników będzie odbywał się na podstawie badań opinii publicznej, które przyjmą różne formy np. badań ankietowych, w tym powtórzenia badań z etapu diagnozy czy innych badań sondażowych na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze partnerstwa w trakcie i po zakończeniu wdrażania strategii, wywiadów lub badań fokusowych dotyczących jakości życia na obszarze Partnerstwa i debat z władzami publicznymi i partnerami społeczno-gospodarczymi na temat efektów zrealizowanych działań.

Podobnie jak na poprzednich etapach, narzędzia te będą stosowane na całym obszarze Partnerstwa i obejmować będą mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych, reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska i podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych oraz równości płci i niedyskryminacji.

Wyniki badań opinii publicznej podobnie jak wskaźniki oparte na innych zebranych danych zostaną upowszechnione i podane do wiadomości lokalnej społeczności.

8. Źródła finansowania

Biorąc pod uwagę niezwykle szeroki horyzont wyznaczonych do realizacji przez Partnerstwo celów, a także wysoką złożoność wstępnie zaproponowanych projektów strategicznych, architektura finansowania działań wynikających z niniejszego dokumentu jest złożona.

Mając na względzie fakt, iż zasadniczą część celów strategicznych jest wprost skorelowana z potrzebami poszczególnych gmin, w których występują zbliżone problemy i wyzwania rozwojowe, szereg przedsięwzięć podejmowanych samodzielnie w najbliższych latach przez samorządy gminne Partnerstwa – które będą zbieżne z generalnymi celami i kierunkami działań określonymi w niniejszym dokumencie – pozwoli na stopniowe urzeczywistnianie zapisanych w nim celów. **Stąd podstawowym źródłem finansowania działań zmierzających do realizacji Strategii są i będą środki własne miast i gmin tworzących Lubuską 9.**

Równocześnie należy zwrócić uwagę, iż całościowa architektura finansowa realizacji zapisów Strategii pozwala na skorzystanie z szeregu narzędzi i mechanizmów dostępnych dla samorządów Partnerstwa, jako podmiotów publicznych w drodze dedykowanych jednostkom samorządu terytorialnego mechanizmów wsparcia ze strony Unii Europejskiej, rządu, dedykowanych agend rządowych, jak i mechanizmy dostępne komercyjnie na rynku finansowym. W głównej mierze możemy wyróżnić:

- fundusze Unii Europejskiej, dystrybuowane na poziomie krajowym w postaci Programów Operacyjnych;
- fundusze Unii Europejskiej z programu INTERREG;
- środki rządowe, w szczególności Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Czyste Powietrze, Rządowy program Odbudowy Zabytków i inne;
- środki rządowe w postaci dedykowanych programów ministerialnych;
- Rządowe Fundusze Celowe;
- Komercyjne instrumenty finansowe dostępne na rynku.

Horyzont czasowy obowiązywania Strategii jest skorelowany z dystrybucją środków europejskich, dlatego **fundamentalnym źródłem dofinansowania zewnętrznego będą fundusze z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.** W ramach mechanizmu IIT, została **wyodrębniona** alokacja środków na realizację projektów Partnerstwa, która pozwala na przygotowanie ostatecznej listy projektów przeznaczonych do sfinansowania w ramach tej alokacji.

Tabela 16. Alokacja na realizację projektów Strategii w ramach programu regionalnego.

CEL SZCZEGÓŁOWY / OBSZAR	ALOKACJA (EURO)	POZIOM DOFINANSOWANIA
1.2 Cyfryzacja i e-usługi	241 907, 07 €	85%
1.3 Konkurencyjność MŚP	358 894, 83 €	85%
2.2 Wsparcie OZE	352 044, 05 €	85%
2.4 Zmiany klimatu	568 656, 55 €	85%
2.7 Bioróżnorodność i dziedzictwo naturalne	559 771, 16 €	85%
2.8 Mobilność miejska	3 247 899, 75 €	85%
4f. Edukacja – nowoczesna szkoła i przedszkole	3 512 375, 58 €	85%
4h. Włączenie społeczne	1 222 964, 46 €	85%
5.2 Rozwój obszarów wiejskich	4 502 056, 52 €	85%
SUMA	14 566 589, 96 €	

Źródło: Załącznik do uchwały nr 352/4967/23 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 29 sierpnia 2023 r.

9. Wykazy i spisy

Wykaz rysunków

Rysunek 1. Centrum Wschowy.....	9
Rysunek 2. Położenie Partnerstwa Lubuska 9 w skali regionu.	11
Rysunek 3. Lapidarium rzeźby nagrobnej w Kożuchowie.	13
Rysunek 4. Rynek w Bytomiu Odrzańskim.	20
Rysunek 5. Pomnik byka Ilona we Wschowie.	23
Rysunek 6. Ratusz w Nowym Miasteczku.	26
Rysunek 7. Schemat programowania rozwoju Partnerstwa.....	30
Rysunek 8. Jezioro Sławskie.	31
Rysunek 9. Ulica Kilińskiego we Wschowie.....	57
Rysunek 10. Sieć miast Partnerstwa i w jego otoczeniu wg liczby ludności.	61
Rysunek 11. Partnerstwo Lubuska 9 – struktura sieci osadniczej.....	62
Rysunek 12. Partnerstwo Lubuska 9 – Ochrona i kształtowanie środowiska, system powiązań przyrodniczych.	64
Rysunek 13. Partnerstwo Lubuska 9 – Zabytki i krajobraz kulturowy.	66
Rysunek 14. Partnerstwo Lubuska 9 – Transport i komunikacja.	68
Rysunek 15. Partnerstwo Lubuska 9 – Infrastruktura techniczna i OZE.	70
Rysunek 16. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w Partnerstwie gmin południowo wschodniej części woj. Lubuskiego - "LUBUSKA 9" do 2041 r.....	77
Rysunek 17. Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania.....	82
Rysunek 18. OSI – Miejskie obszary funkcjonalne określone w SRWL 2030.	85
Rysunek 19. OSI – Obszary wiejskie określone w SRWL 2030.	87
Rysunek 20. OSI – Obszary przygraniczne określone w SRWL 2030.....	89
Rysunek 21. Obszary zagrożone powodzią określone w SRWL 2030.	90

Rysunek 22. OSI kluczowe dla FS4 – OSI I,OSI II.....	106
Rysunek 23. OSI kluczowe dla FS4 – OSI III, OSI IV.....	109
Rysunek 24. Przybliżone lokalizacje realizacji projektów/siedziby liderów projektów.	139
Rysunek 25. Schemat organizacyjny systemu realizacji Strategii.	145
Rysunek 26. Warsztaty strategiczne w Sławie, 23 VIII 2022 r.....	153

Spis tabel

Tabela 1. Klasyfikacja gmin pod względem występowania typu obszaru wymagającego długofalowej interwencji.	15
Tabela 2. Kluczowe zasoby Partnerstwa.	22
Tabela 3. Kluczowe produkty Partnerstwa.	23
Tabela 4. Cele strategiczne Partnerstwa Lubuska 9.....	32
Tabela 5. Definicja celu strategicznego I.....	33
Tabela 6. Definicja celu strategicznego II.....	37
Tabela 7. Definicja celu strategicznego III.....	41
Tabela 8. Definicja celu strategicznego IV.....	46
Tabela 9. Działania i typy operacji przewidziane dla realizacji poszczególnych celów Strategii.	51
Tabela 10. Wskaźniki rezultatu i produktu dla poszczególnych celów strategicznych.	58
Tabela 11. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Partnerstwie gmin południowo wschodniej części woj. Lubuskiego - "LUBUSKA 9" do 2041 r.....	76
Tabela 12. Proponowane Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) i ich oznaczenia kolorem na liście projektów.	91
Tabela 13. Lista projektów strategicznych Partnerstwa Lubuska 9.....	112
Tabela 14. Lista projektów rezerwowych Partnerstwa Lubuska 9. Źródło: opracowanie własne.	137
Tabela 15. Wiązki projektów.....	140
Tabela 16. Alokacja na realizację projektów Strategii w ramach programu regionalnego. ...	157

